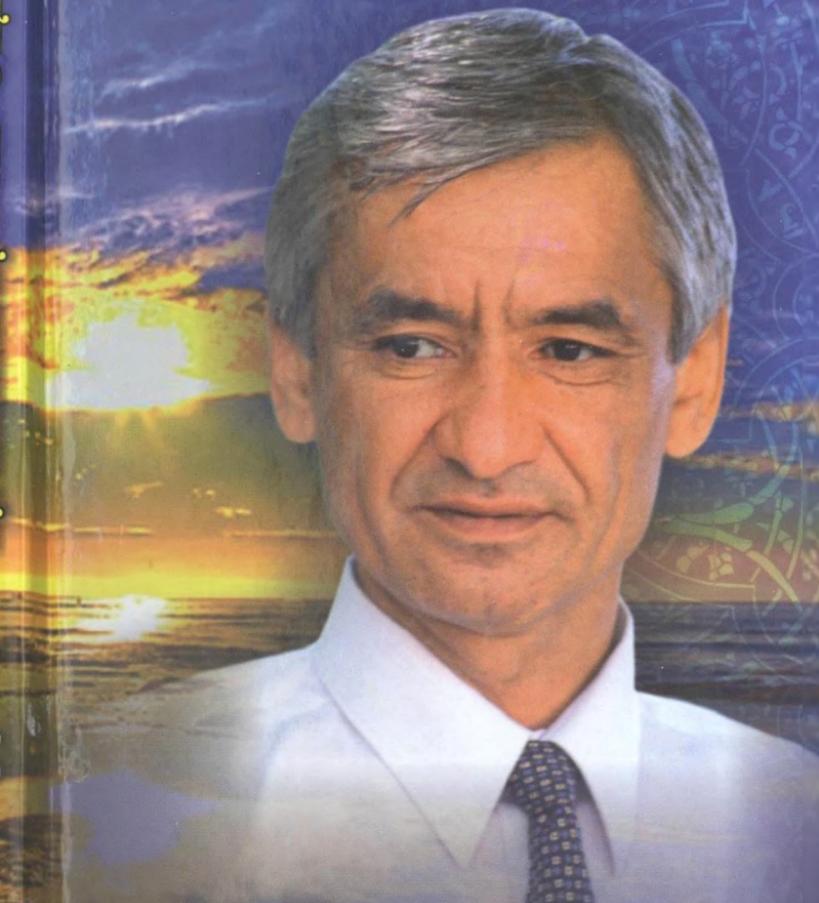

84/59/7
10.91

Мұхаммад Юсуф

ҚҮЁШГА ҚАРАБ
ОККАН СУВ

Мұхаммад Юсуф

**ҚУЁШГА ҚАРАБ
ОҚҚАН СУВ**

Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи
Тошкент–2018

УЎК 821.512.133-3
КБК 84(5Ў)6
Ю 91

*Китоб муаллифлик ҳуқуқи вориси Н.Саломованинг
розилик хати асосида чоп этилди.*

Юсуф, Мұхаммад

Қүёшга қараб оққан сув:шөрлар/М.Юсуф.– Тошкент:Ғафур Гулом
номи даги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2018. – 232 б.

Сўз билан кўнгил тубига кириш мумкин. Сўз билан тошибагрларни
эритиш мумкин. Мұхаммад Юсуф ўз сўзи билан халқимиз юрагидан жой
олган, сўзи билан ҳақ гапни айтотган ижодкор эди. Ушбу тўпламга кирган
шөрлар аллақачон мухлисларга ёд бўлиб кетган, оҳангларга солиб кўшиқ
килиб айтилган бўлса ҳам шоир руҳини яна бир шод ва ёд этишга жазм
этдик.

**Abdulla Qodiriy nomidagi
vilyajat AKM
INV № 164405-2019n**

ISBN 978-9943-5013-3-1

УЎК 821.512.133-3
КБК 84(5Ў)6

© Ғафур Гулом номидаги
нашриёт-матбаа ижодий
уйи, 2018

МУҲАББАТ

Муҳаббат, эй гўзал изтироб,
Эй кўхна дард, эй кўхна туйғу.
Кўкрагимга қўлиниги тираб,
Юрагимни тўкиб кўйдинг-ку.

Қанча кўзлар менга зор эди,
На ғам, на андуҳим бор эди.
Кушдай енгил руҳим бор эди,
Чок-чокидан сўкиб кўйдинг-ку.

Не қиласардииг менга тегиб сен,
Енгилмаган эдим – енгиб сен,
Бошларимни ерга эгиб сен,
Қоматимни букиб кўйдинг-ку.

Сен мен учун бир хаёл эдинг,
Яхши бор ё яхши қол эдинг.
Жон керакми – мана ол энди,
Қийпар бўлсанг қийнаб тўйдинг-ку.

Билмам, нима эди мақсадинг:
Менга бир жуфт гулинг асрадинг,
Бирин отин Кумуш атадинг,
Бирин исмин Зайнаб кўйдинг-ку.

Муҳаббат, эй гўзал изтироб,
Кўчанг кездим сарсон, довдираб,
Юзларимга юзларинг тираб,
Кўзларимни бойлаб кўйдинг-ку!..

МЕХР ҚОЛУР

Үтар қанча йиллар түзөни,
Юлдузлар – күзёши самони.
Үтар инсон яхши-ёмени,
Мехр қолур, мухаббат қолур.

Корачүгда порлаган ўша,
Иқболига чорлаган ўша.
Дунёни тор айлаган ўша –
Мехр қолур, мухаббат қолур.

Анор сенинг юзларинг, сулув,
Хумор сенинг күзларинг, сулув,
Ёдда қолмас сўзларинг сулув,
Мехр қолур, мухаббат қолур.

Оқиб кетди сувларда Тоҳир,
Зухро йиғлаб қолди қон бағир.
Келганда ҳам қиёмат охири,
Мехр қолур, мухаббат қолур.

Нима дейсан, эй, ғаюр инсон?
Ғийбатларинг қилди мени қон.
Сен ҳам бир күн ўтурсан, инон,
Мехр қолур, мухаббат қолур.

* * *

Шеърият бу қадим буюк
Сүқмоқ экан,
Кийиксүқмоқ экан, кийик
сүқмоқ экан.

Шириң азоб экан, жойни
Ёқмоқ экан,
Бир қўлда гул, бир қўлингда
чақмоқ экан...

Юрагим-сй, бошлиб келдинг
мени қайга?
Багрим ўхшар пора-пора
Бўлган найга.

Кўнглим сезар бу сўқмоқдан
Ўтолмайман,
Қайтиб кетай десам қайтиб
Кетолмайман –

Чакиртошлар товонимдан
Тишлаб олган,
Кўлларимдан кийикчалар
Ушлаб олган.

ЖАЙРОН

Қон йиғлатди қайсі бағритош,
Жайрон, нега күзинг тұла ёш?
Оёгингіта қүйіб ётай бош,
Жайрон, нега күзинг тұла ёш?..

Юрак қонинг түкилган сұқмоқ
Бағри алвон лолақызғалдок,
Сенга тошлар отди қай гумрох,
Жайрон, нега күзинг тұла ёш?..

Зор йиғладинғ буңча ҳам ҳайхот,
Менда ҳам бор сендаги сайёд...
Эй бесзор, эй мүмнін жонзот,
Жайрон, нега күзинг тұла ёш?..

Бу дунёнинг нокаслари бор,
Эзгуликни күролмайдилар.
Мені ҳам қон килдилар улар,
Жайрон, нега күзинг тұла ёш?..

Лабим билан яранг силайман,
Сенга дарди шифо тилайман,
Кел, туғищган оғанғ бўлай ман,
Жайрон, нега күзинг тұла ёш?..

СУВ ПАРИ

Сени ҳеч ким севолмайди менингдек:
Васлингга зор бу ошиқлар, эҳтимол,
Пойингга тиз чўкиб йиглар, эҳтимол,
Лекин содик бўлолмайди менингдек!..

Алданма ёр, алдамчилар макрига,
Малак бўлма бсвафо ишқ шахрига,
Улар сени бир босса бас бағрига,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Йўлинг кесиб ўтсам – ўзим хижолат,
Узокдан бир сени кўрсан кифоят,
Бир нигоҳинг ўзи менга иноят,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Жопингта жон бўлмайман-у, севаман,
Ёнпингга бир келмайман-у, севаман,
Исмингни ҳам билмайман-у, севаман,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

Сен кўқдаги ҳарир кўйлак, хур-пари,
Кўк кўлдаги тиниб қолган сувпарі.
Муҳаммаднинг кўнглидаги дилбари,
Сени ҳеч ким севолмайди менингдек.

ТҮЙ КЕЧАСИ

Юзга упа сурмасдан,
Түлин бўлди Зебижон.
Ўн саккизга кирмасдан,
Келин бўлди Зебижон.

Мен не дердим, нима дей?
Олов эдик, шўх эдик.
Зеби билан эринмай
Ўн ийл бирга ўқидик.

Эски мактаб, алвидо,
Хоналари тор эди.
Ўргамизда бир Худо,
Бир сиёҳдон бор эди.

Мен лапашанг, албатта,
Сўрамадим кўнглини.
Ўн ийл ўқиб бир марта
Ушлолмадим кўлини...

Ўлтирибман энди жим,
Кекса онам олдида.
Тўйга мен ҳам борардим,
Ёмғир ёғиб қолди-да!

КУНДОШЛИ УЙ

Муштипару мунглиг сенсан,
Күзингида ёшлар шашқатор.
На бева, на қаллик сенсан,
Ойлар чиқиб, ойлар ботар.

Хоҳ Кумуш бўл, хоҳ бўл Зайнаб,
Бахтлиман деб айтолмайсан.
Кундошли уйда сен яйраб
Яшолмайсан, яшолмайсан.

Бек бўлмаса чўпой – боринг,
Багри дилинг тўлсин экан.
Фариб бўлса ҳамки ёринг,
Ўзингники бўлсин экан.

Кундошли уй вайронадир,
Ош ўрнига – айрон татир.
Кошонанг бўлса ҳам қаср,
Фамхонадир, фамхонадир.

Хоҳ Кумуш бўл, хоҳ Зайнаб,
Бахтлиман, деб айтолмайсан.
Кундошли уйда сен яйраб
Яшолмайсан, яшолмайсан.

МУДДАО

Кузда гўзал бизнинг Фарғона,
Қиёси йўқ жаннат маскаандир.
Уйимизни соғиндим, она,
Богимизда беҳи пишгандир...

Елар елдек, кирда беарқон
Туёғлари чакноқ қулунлар.
Сойда таңга сочардир ҳамон
Ўғил сўраб сулув келинлар.

Сиз-чи, юрибензими гимирлаб,
Кўнглиңгизда ғаройиб ҳислар.
Олдингиздан ўтса қиқирлаб
Сочига кўл тегмаган қизлар.

Мен ҳам ўша-ўшаман, нодон,
Гоҳ панд бериб, гоҳида панд еб.
Машхур қил, деб сўраб Худодан,
Тиламабман баҳти бўлай деб...

Кузда гўзал бизнинг Фарғона,
Қиёси йўқ жаннат Ватандир.
Хатим тамом. Айтгандек, она,
Зеби эрга тегиб кетгандир?!

ЗЕБИ, ЗЕБИ...

Сузилма ой осмонда,
Сендан түлин юзлар бор.
Сурхон деган томонда
Ойдан ойдин қизлар бор.

Зеби дейман, Зебона,
Ишқингда мен девона,
Болаликда дўст қизлар,
Бўйга етгач – бегона!..

Чоғим етмас чоғласам,
Офтоб эрир тафтидан.
Кечагина хоҳласам,
Сув ичардим кафтидан.

Зеби дердим, Зебона,
Ишқингда мен девона.
Болаликда дўст қизлар,
Бўйга етгач бегона...

На у менга эланди,
На мен унга қайрилдим.
Дўстим унга уйланди,
Дўстимдан ҳам айрилдим.

Зеби дедим, Зебона,
Севганим сен ягона.
Болаликда соғ қизлар
Бўйга етгач – девона!..

ОЗОДА

Озодани севаман мен, Озодани,
Сулувларнинг сарвари – хонзодани.
Йўлатмасман ёнига шаббодани,
Озодани севаман мен, Озодани.

Кўрганману кўрганим эртасидан,
Юрагим қоқ бўлинган ўртасидан.
Ҳар куни бир ўтаман кўчасидан,
Озодани севаман мен, Озодани.

Ўтаман-да. Ўтмасам бўлмайди ҳеч,
Ўтмай десам, кўнгил ўлгур тўлмайди ҳеч.
Кўзим тойиб кетаверар – қўймайди ҳеч,
Озодани севаман мен, Озодани.

Бир эсласам зирқиллайди банди-бандим,
Кечагина бир қизчани ўйнатгандим!
Кучугига оққанд бериб ўргатгандим,
Озодани севаман мен, Озодани.

Тушунмаслар қулади: эсиз-эсиз,
Кимдир эрмак қиласди: эсиз-эсиз,
Хотиним ҳам билади, нима дейсиз?
Озодани севаман мен, Озодани.

Йигит қирқда қирчиллаб ғарқ пишади,
Эрта-индин сочимга оқ тушади,
Чин ошиқлар қирқ йилда топишади!
Озодани севаман мен, Озодани.

Севган эдим, ҳамон у суюкли ёр,
Билагида бармоғимнинг изи бор.
Озоданинг бир ўғил, бир кизи бор...
Мен барибир севаман Озодани.

БИЗ БАХТЛИ БҮЛАМИЗ

Н. га

Майли-да, кимгадир
Ёкса,
Ёқмаса,
Уларга қүшилиб
Йиғлашармидик.
Биз бахтли бүламиз
Худо хоҳласа,
Худо хоҳламаса
Учрашармидик...

Райхон-хиддарингни
Йўлларимга сеп,
Кут мени,
Ҳар оқшом,
Кўкка ой чиққан.
Фақат,
Йиғламагин,
Гуноҳим не деб,
Айбинг
Онанг ғени
Чиройли туққан!..

Менга
Бир табассум
Ҳадя эт, эй ёр,
Нур томсин
Лабларинг
Соҳилларидан.
Ўзинг айт,
Сендей қиз
Яна қайда бор,
Киприклари узун –
Кокиyllаридан?..

Ийманиб яшама
Хаёл шинжида,
Ёйил,
Яйра жоним,
Үртәнма ғамда.
Гийбатларга чида,
Тұхматға чида,
Сен биттасан, ахир,
Ёруғ оламда.

Мен эса
Ошиғинг сенинг –
Эң гаріб.
Тундан сүз
Қарз олиб,
Тонға тутгувчи.
Сенинг ёнингда ҳам
Сени ахтариб,
Сенинг ёнингда ҳам
Сени күтгувчи.

Иста,
Тиз чўкаман
Ҳозир олдингда,
Севдим,
Севганимдан
Уялмоқ нечун.
Барча фаришталар
Сенинг қалбингда
Ижарада турган
Қизлар мен учун!..
Биз баҳтли бўламиз
Худо хоҳласа,
Худо хоҳламаса,
Учрашармидик?!

МАКТУБ

Севгилим,
Севгилим,
Огрийди дилим.
Жоним огрийверар сизни ўйласам.
Гулдай юзингизни силар энди ким,
Мени эслармисиз – йўқми ўшал дам...

Булутлар кўўк кезар кунда пиёда
Уфқиқа офтоб ботар қизил гулхандай.
Армоним экансиз ёргуғ дунёда,
Сизни ўйламасдан яшарман қандай?

Кўнглим айвонида қуз хуштак чалар,
Кўзимдан ёш бўлиб ёғади япроқ.
Дўстларим – такаббур шоирваччалар
Ўзларин севишар ёридан кўпроқ.

Кунларнинг кафтида севги ханжари,
-Багримда бегуноҳ бир гул сўлади,
Тойчокқа айланаб гоҳ кечалари.
Тупроққа аганаб ётгим келади!..

Севгилим,
Севгилим,
Огрийди дилим.
Жоним ёмон оғрир сизни ўйласам.
Сунбул сочингизни силар энди ким,
Мени эслайсизми-йўқми ўшал дам.
Билмайман.
Билишни истамайман ҳам.
Билганим – менга баҳт насиб этмади.
Йиллар ўтаверди, кўзим ўнгидан,
Сизнинг ойдек рухсорингиз кетмади...

Дунё омон бўлсин,
Сиз бўлинг омон,
Омадли бўлинг сиз
Бахтили бўлинг сиз.
Лекин,
Билиб қўйинг;
Билиб қўйинг, ҳамон
Сизни унотолмас Муҳаммадингиз!

* * *

Мухаббат, сен чиройли,
Мухаббат, сен гўзалсан.
Тагин бир зум турайлик,
Гапирмайман, уялсанг...

Сўнг кетармиз. Сездимки
Мен орзуга стмадим.
Сени шундай севдимки
Кўлингдан ҳам тутмадим.

Кўлинг... сенинг қўллариңг;
Мулойимдир эҳтимол.
Айри тушди йўлларим,
Севар ёрим, яхши қол.

Мухаббат, унут мени,
Ва мен ҳам... унугтмайман.
Тушларингда кут мени,
Тушларингга киргайман

Мухаббат, сен чиройли,
Мухаббат, сен гўзалсан.
Кел, кўришиб турайлик,
Саломлашмай, уялсанг.

БИР ҚИЗ ЙИҒЛАР

Бир қиз йиғлар булоқ бошида,
Маңыс мажнунтоллар кошида,
Күнгил охи күзин ёшида:
Бевафо күп экан дунёда...

Нигоҳида офтоблари бор,
Нолишларин жавоблари бор,
Сүнгай севги азоблари бор,
Бевафо күп экан дунёда...

Товонига тушган кокиллар,
Кизгинага күшилиб йиғлар,
Бир сўз дилга санчади тиғлар –
Бевафо күп экан дунёда...

Дилдан кўчиб кетса хаёллар,
Ёмонга йўқ экан жазолар,
Ёлғон дунё экан дунёлар,
Бевафо күп экан дунёда...

Эрмак экан энди Лайлолар,
Мажнун гариб кезган сахролар,
Эртак экан Тоҳир-Зухролар,
Бевафо күп экан дунёда.

Бир қиз йиғлар булоқ бошида,
Маңыс мажнунтоллар кошида.
Күнгил зори күзин ёшида:
Бевафо күп экан дунёда.

Кўй йиғлама, менинг жон синглим,
Мен ҳам сендеқ бағри қон, синглим.
Менга ҳам йўқ меҳрибон, синглим,
Бевафо күп экан дунёда,
Мұхаббат йўқ экан дунёда.

УНУТИШ

Отам ўгитларин унутмоқдаман,
Унутяпман секин, ўзимни оқлаб.
Сен кимнинг ўғлисан? Кимнинг ўғлисан?
Ортимда имоним юрар сўроклаб...

Мен кимни алдадим. Илк ёлғонларим,
Сохта табассумни кимга аталди?
Менга шухрат тутган хушомадларим
Отамнинг қабрига тиғдай қадалди.

Отам ўгитларин унутмоқдаман,
Унутяпман озғин юз, қўлларини.
Тер хиди анқиган бекасам чопон,
Кетмони, яктаги ямоқларини.

Толеидан мамиун жуфти ҳалолим.
Тилла тишларини кўрсатиб кулар.
Менинг кўнглим билан иши йўқ сира,
Суратимни излаб китоб титкилар.

Мен эса отамни у

* * *

Осмон чўкиб қолди бу оқшом,
!Олдуз бўлиб ёғилди бир сас.
Бир маҳалла нигоҳни кўрдим:
Яшаш керак, севиш шарт эмас.

Садоқатми?
Кимга керак у?..
Бехудадир кўз ёшинг сели.
!Олдуз бўлиб ёғилди бир сас:
У бегона. У энди келин...

Тўй – бў асли баджаҳл ота,
Бахти бўлсин қизим дегани.
Уни сенга бермасман, бўтам,
Тирик экан кўзим, дегани.

Осмон чўкиб қолди бу оқшом,
Қонимда бир ғашлик ўрмалар
Мен оловга отарман энди,
!Орагимни қийма-қиймалаб...

Ёқа ушлаб қолсин кўрганлар,
Оловларга отгум уни, бас.
Ёниб кетсин чирсиллаб қалбим,
Севиш керак... яшаш шарт эмас!

БОЛАЛИК

Қиқирлашиб қирларда
Қызлар ўйнаб юрарди.
Рўмолларин йўқотиб
Мендан сўраб турарди.

Мен билсам ҳам барини –
Рўмоли ўз қўйнида,
Индамасдим, бу ҳам бўй
Қизларнинг бир ўйни-да...

* * *

Фирот минган Гўрўғли
Бобом қани, айтинглар,
Кўнғиротлик Алпомиш
Оғам қани, айтинглар?..

Тустовуқдай товланган
Оlam қани, айтинглар,
Кўлда кийик овланган
Далам қани, айтинглар?..

Кокиллари ср ўпган
Санам қани, айтинглар.
Куйиб кетган жонимга,
Малҳам қани, айтинглар?..

Дардим айтсан тушунган
Одам қани, айтинглар?..

Кўнглим гулдай эзилиб,
Кўзимга ёш тўляпти.
Эх, қуёшга осилиб,
Ботиб кетгим келяпти!

НАВОЙ

Хитобларга күмилиб, хотам,
Буюк шоир, дейиш-ку осон.
Хеч кими йўқ Навоийни ҳам,
У ҳам мендек бир гарид инсон...

Минорадек мармар хайкали
Кўринса ҳам ҳатто Ҳиротга,
Қавмин уйн турса чайқалиб,
Тўйи татирмикан у зотта?..

Кечиргайми ҳазрат ўз қавминн,
Бир-бирига бўлмаса паноҳ:
Подшосининг билмаса қадрин,
Гадосини сийламаса гоҳ?..

Юрагини чаққандек ари
Пир енгидан кириб яширин,
Азобмасми, набиралари
Кўзин ўйиб юрса бир-бирии?..

Юм-юм йиглаб ётмасми устоз,
Кабрида ҳам юрак-бағри қон
Шоирлари сўйламаса рост,
Олимлари талашса унвон?..

Мангу назм гулшани сўлмас,
Навоий-ку яшар то абад.
Окибатсиз элда эрк бўлмас,
Мурувватсиз юртда саодат...

Буюк шоир дейиш-ку осон,
Хитобларга кўшилиб. Лекин
Навоийнинг тўйи,
Биз қачон –
Арвоҳини шод этолган кун!

* * *

Онажон,
Онажон,
Юрагим оғрир.
Билмадим нимага қийнайди мани.
Мен дәққон боласи әдим-ку ахир,
Наҳот шунчак нозик бўлса бу жоним?..

Энди-ку ухламай ўйлар сурмайман,
Согинсам, дунёда соғинганим сиз.
Оғрир,
Оғрийверар юрак, билмайман,
Нега оғришини айтмас ҳам иблинс.

Ё севиб қолдимми,
Бу мумкин эмас.
У мендан безор,
Мен ундан безорман.
Мухаббат деганин қилмасман ҳавас,
Шундай ҳам бу узун йўл тўла армон...

Онажон,
Онажон,
Юрагим оғрир,
Гўё кимдир уни тиф билан тиляр.
Кечалар елкамга темирдек оғир
Қўлларин кўяр, қўзимга тикилар.

Ким у?
Мен танимайман.
Отамнинг арвоҳи ўша зот балки:

Уйимнинг чироғин ёқмай болам, сен
Қаерда,
Қаерда юрарсан санқиб?!.
Қишлоққа кетаман,
Тонг отса бўлди.
Куёш, уйготиб қўй мени эрталаб...
Юрагим,
Юрагим оғримай қўйди,
Эй, қалбни бир ўпид бўлмас эркалааб?

* * *

Жонимда жон қолмас югуриб-слиб,
Кўнгил айтганимга кўнади бир кун.
Туғишган синглимдек соғиниб келиб
Капалак кафтимга кўнади бир кун...-

Майсалар кўн билан қўришгандек-юз,
Туармиз жилмайиб бесўз, беармон.
Мен унинг қанотин силарман маъюс,
У менинг кафтимни силар меҳрибон.

Капалак кўлимга кўнади бир кун...

ҚУЁШГА ҚАРАБ ОҚҚАН СУВ

Қуёшга қараб оққан сув,
Дардимни айтган эдим-ку,
Додимга стмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?..

Қандай юзсиз дўстимсан,
Оҳлар тўла қўксимдан
Ох уриб кетмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?
Сувингга қўшиб ёшимни,
Қиблага қаратиб бошимни
Ётқизиб кетмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?..

Мен кимман? Бир ёлғизман,
Сув бўйида бир ялпизман.
Оқизиб кетмайсан нега,
Қуёшга қараб оққан сув?

Қуёшга қараб оққан сув,
Онамдек мени боққан сув.

* * *

Мендаій ғарибни ҳам күролмаслар бор,
Нураб борарману ўзим шундай ҳам,
Тугаб борарману ўзим шундай ҳам,
Күкспімга тош отмай юролмаслар бор...

Товушним чиқмас бир капалакча ҳам,
Садосиз кузатгым келар дүнёни.
Күгаролмас ҳатто темир токча ҳам
Улар қапотимга ортган риёни.

Дўстлар, дегім келар,
Бўлманд гавотир,
Узоқ яшамайман шундай ҳам ўзим,
Умрим бир боғ кезиб ўтгай наводир,
Сўнар у бир очиб юмгунча кўзим.

Кўйишмас,
Кўлпидан торгади бири,
Бири оёғимдан,
Бири сочимдан.
Бири кўйиним, бири кўнглимга кириб,
Ҳаётдан бездирап ўттиз ёшимдан.

Ўтмас пичоқ билан мени сўйишиб,
Томоша айларлар туриб сал нари.
Худонинг қўлидан нон еб тўйишиб,
Шайтоннинг хизматин қилишар бари!
Мендаій ғарибни ҳам күролмаслар бор.

ҚАЛДИРГОЧ

Осмон бўлмас, кўшкимда
Сен яйрасанг, Қалдиргоч,
Яйрармидим ўзим ҳам...

Уммон бўлмас, тўшимда
Сузиб юрсанг ёйиб соч,
Пойлармидим ўзим ҳам...

Қара қандай хотамман –
Сени ўзим беармон
Кузатдим баҳт йўлига.

Ахир, нетай, одамман,
Одамзодни ҳеч қачон
Куш кўнмайди қўлига!..

ПАЛАХМОН

Осмон ерга энгашиб,
Булут соғди күн бүйи,
Ёлғончи ёр түйида
Ёмгир ёғди күн бүйи.

Ёмгир эмас, бу халқоб
Келинчак күз ёшидир.
Йыглама ёр, қыз бола
Палахмонниң тошидир.

Қайғурмагил қүй, чорбок
Айланамиз, юр, дүстим,
Пешонанг шу экан, бу –
Тақдир, деди бир дүстим...

Тақдир эмас, айирган,
Ёрнинг қалам қошидир.
Қолаверса, қыз бола
Палахмонниң тошиди

Эгилмаган ерларга
Эгиб йыгит бошимни,
Палахмон-еїй кайларга
Отдинг ёкут тошимни!

* * *

*Рүмөлім бор – бүяма,
Бүяманн ювдирма...*

Күниңқұдан

Рүмөлингни бүяма,
Билмайгина ювдирдим,
Отанғ сени бермай, мен
Оламан деб күйдирдим...

Мени сүйсанг бүлгани,
Сен сүзингда тур, жоним.
Отанғни ўзим йўлга
Соламан, деб күйдирдим.

Маломатлар ёғылсиян,
Тошлар ёғсиян бошимга,
Мен ахдимга вафодор
Қоламан, деб күйдирдим.
Отанғ сени бермади,
Тақдир дедим. Күникдим.
Мен бечора... бир шоир
Боламан, деб күйдирдим...

* * *

Үксимагин о, юрак,
Бўлма хомуш, бўлма лол:
Менинг отам оқтерак,
Менинг онам – мажнунтол.

Осмонда ой ёлғиздир,
Ёлғизман мен ҳам, ахир.
Менинг опам ялпиздир,
Синглим лола қон бағир.

Тўшагим шу шўр тупроқ,
Кўрпам кўқда булутдир.
Менинг акам Улуғ тог,
Менинг укам – бургутдир.

Табассумим чақмоқлар,
Ёмғирлар – кўз ёшимдир.
Арслон мени ардоқлар...
Қоплон кариндошимдир...

АЖАБ ДУНЁ

Икки буюк шоир, икки мусофири –
Навоий Ҳиротда, Қобулда Бобур.
Сизни ўйлатмасми бу жумбоқ, бу сир,
Навоий Ҳиротда, Қобулда Бобур...

Буни тасодифми атайин, айтинг,
Қитмир кисмат ўйни дсийинми ё бир?
Кўриб кўй, Туркистон, икки шоҳ байтинг –
Навоий Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Жафо этганига ҳам жабр этмадик,
Гадони сийладик гоҳо, Худо бир.
Даҳоларимиз кадрига стмадик –
Навоий Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Ер ёнар жаҳанинам афғонда ял-ял,
Кулранг кўрпа янглиғ булуғ ёнодур.
Ёнар не тиклаган бўлса бир маҳал
Навоий Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Икки буюк ҳикмат, икки хуш забон,
Икки буюк дилдан йўқдир садо бир.
Биз ганимга бежанг топширган кўрғон –
Навоий Ҳиротда, Қобулда Бобур.

Учрашишмаганди улар ҳаётда,
Ётурлар ёима-ёни икки лаҳатда.
Нима дейсиз энди, ҳаёт – ҳаёт-да
Навоий Ҳиротда, Қобулда Бобур!

ОТА

Ота, түзәнгизни сув босиб кетди,
Чумчук вайрон қилди жүхорингизни.
Менинг китобларим бир жамбилбаргча
Ёзолмади лекин хуморингизни...

Телевизорлардан жилмаімок нима,
Мен шеърлар ўқидім, күнглингиз түлмади.
Оқшом оқ даладан бир боғлам сомон
Келтирган болача нағиим бўлмади.

Кирк йилик осколка кийнади бир қун,
Сиз ётиб қолдингиз, бўлди көрагим.
Учиб боролмадим самолёт бўлиб
Ота, деб осмонга тегиб курагим.

Кейин сиз кетдингиз. Бу ёруғ дунё –
Тўшолон дарёни менга қолдириб.
Сўнгги ўтингчингиз айладим бажо
Кўзларимни тўсган сочимни олдириб!..

Мехримни бошимга урайми энди,
Шеъримни бошимга урайми.
Менинг соғинчимни ютиб оғринмай,
Ёрilmай яшаган юрак-юракми?..

Ота, юзларимни сув босиб кетди,
Кўзёш пайҳон қилди күнглим гулзорин.
Менинг китобларим,
Менинг шеърларим –
Қадрингиз билмаган йилларим зори...

* * *

Карнай йиғлар,
Сурнай йиғлар.
Қыз йиғлар,
Тұлиб кетар қишлоқ қий-чувга,
Түй бошланар...
Сойга тушиб кетаман
Мен тушимни айтгани сувга.
Онам чиқар йүлимдан:
– Бир девор құшнимиз-а, болам?
Васиятин унұтдингми отантнинг?
Синглем тутар күлимдан:
– Ака, сизда гапи бор әкан
Хамида опамнинг,
Хе, ўша опангни...

Девордан бир сакраб,
Сойга тушиб кетаман,
Хеч ким билмас,
Хеч ким күрмас
Жойга тушиб кетаман.

Ё-о-о-таман...
Карнай йиғлар,
Сурнай йиғлар.
Қыз йиғлар.
Мен чекаман,
Юрагим... унсиз... йиғлар.

ЁГОЧ БЕШИК

Елқадан сирғалиб кундузги ташвиш,
Елқадан сирғалиб күрпалари-да,
Супачада ухлар эркак ва аёл
Ёғоч бешик ўрталарида.

Хўрозлар баётин авжни – тонготар,
Суюмни ингохи эркаларида,
Ноиушта қиласди эркақ ва аёл,
Ёғоч бешик ўрталарида.

Кайдадир трактор гувиллар.

Энди...

Топған-тутганлари ўрталарида.
Далагага жўнайди эркак ва аёл,
Ёғоч бешик ўрталарида...

ДАЛАДА

Қовушмаган иккита тақдир
(Балки у ҳам ўзича ҳақдир),
Орасига икки эгатни
Атай ташлаб ўтди бригадир...

Қовушмаган иккита нигоҳ
(Балки савоб бу, балки гуноҳ),
Орасига икки эгатни
Атай ташлаб ўтди бригадир...

Ҳамма қизнинг кўзи уларда,
Ҳаммаси бир бўлиб ўйларди –
Орасига икки эгатни
Атай ташлаб кетди бригадир.

Икки эгат ораларида,
Кўкка ўрлаб кетгунча хирмон.
Икки эгат ораларида
Беш миллионга стгунча хирмон.

Зорланади ялинчоқ нигоҳ
– Кел ёнимга, бирга терамиз.
Унамайди тортичоқ нигоҳ :
– Одамларга кулги бўламиз...

КЕЧИКИШ

Кўкрак тўла орзуо ташвиш
Пайкалда ҳам ҳосилимиз мўл.
Яшаяпмиз бизлар ёзу қиш
Юмушлардан бўшамайди кўл.

Ношукрман нолисам, бироқ,
Хеч кимсадан камим йўқ ахир,
Фақат сени согиниб гоҳ-гоҳ
Йиглаб мени қон қилар кампир.

— Тушунолмай қолдим-қандайдир
Тошмехроқ чикдинг ўзинг ҳам.
Бизни эслаб ҳар замонда бир
Хат ёзиб ҳам қўймайсан, бўтам..

Шаҳар ёқдан ким келса, бари
Тўтидек бир сўзни қайтарар:
Кўришмадик, ўғлингиз балки
Келиб қолар, дейди зангарлар.

Яхши бўлди келганинг аммо
Зап вақтида келдинг бу сафар,
Махаллада ялла авжида,
Айни тўйлар бошланган маҳал.

Мана кеча, оти нимайди
Салтанатнинг кенжা қизини.
Эсим қурсин, ёдда турмайди,
Бор эдни сочи узуни –
Биз куёвга узатдик шуни...

Түйи түкин ўтдию, лекин
Күёвига кизгина тушкур
Күнгилсизрок эканми, қайдам,
Күп йифлади, деб келди кампир.

Ким билади, балки шундайдир,
Яңгиштандир балки кампирим,
Бари келин йиглайди, ахир,
Йигламасдан эрга теккан ким?

Бу гапларни күя турай, кел,
Бұталогим, үзингдан гапир.
Зилзилалар унут бўлиб, эл,
Шаҳар энди тинчиб қолғандир?

...Мехр тўла нигоҳи билан,
Бобом мендан жим қутгар жавоб.
Билса экан, тушунса экан,
Невараси не кўйда шу тоб!

Билмайди, эҳ бобом билмайди,
Мен, мен, ахир севардим уни!
Салтанатнинг оти нимайди,
Ўша сочи узун қизини...

КЕТИБ ҚОЛДИМ...

Кетдим уйдан, күнмай қийнов-қистовга,
Дедим: – Она, айтиб күйинг ановга.
Момосини күрсатаман агар у
Мен йүғимда тегиб кетса бирөвга...

Нима қылсам шеър ишқида қилдим мен,
Шеъримни деб йигладим мен, кулдим мен.
Орзуларим осмон қадар бўлса ҳам,
Мендан шоир чикмас экан, билдим мен.

Билдим, илҳом излаб шому сахардан,
Шеър азоби ёмон экан захардан.
Юрагингда бўлмаса гар шоирлик,
Наф йўқ экан ҳар қанақа шаҳардан.

Аммо уйга қайтай десам, биз қолиб
Гулдай қизин кучогига муз солиб,
Тишларини қайраб бугун кишлоқда –
Кўшиш турад кўшиғига туз солиб...
Момосини күрсатаман келса деб.

* * *

Бахорда күп оғир,
Қиқирлаб турса
Тиззантга сүйкалиб лолақызғалдоқ,
Беғубор ёшлигинг ўтган жойларда
Күлтиқтаёқ билан ҳаккалаб юрмок.

Яланғоч новдалар пичирлаб турса
Кузда, сукунатга чўкканда чорбоқ.
Кўп оғир, индамай кетиб борётган
Мўмин турналарга боқиб ўй сурмок.

Кўп оғир беғубор қорлар ёққанда
Қишида, дала-даштга қўнғандада туман,
Сотқинга тегмаган ўқни сийпалаб
Урушни эсламоқ сандалдан чиқмай
Хунук ва вафодор хотининг билан...

* * *

Сен хат ёзма.
Үйга ҳам ёзма.
Ва ҳовликиб ённингта шунда
Ўзи келар дехқон отангнинг.

Керишиб ёт тўшакдан турмай,
Аёзли тун уйқунгни бузса,
Овози меҳрибон отангнинг:

Ўргансин. Кут: Пешонасида
Тугмача бор (кузми бу – нима?)
Боссин – қўнғироқча жиринглар.

Эшикни оч эриниб шунда,
Музлаб қолган отанг қошига
Чиқ сўнг соғлом, омон... ҳириплаб!

* * *

Хайрон бўлмам турна кишинаса,
Қаҳратонда олма гулласа,
Аммо сенинг севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?

Осмонни сув босса, ҳайратим ёлғон,
Куёшни ўт босса, юлдузлар тулласа,
Аммо сенинг севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?..

Тошлиар тилга кирса, ишонгум,
Трамвайлар юм-юм йиғласа,
Аммо сенинг севиб қолишинг...
Алдаб нима қиласан?

Сенга қараб кўзим пишмоқда,
Сени ўйлаб кўнгил увишмоқда.
Келин орзу қўлиб, бағримни тилиб
Тўшак қавир қари онам қишлоқда..
Алдаб нима қиласан?

ШИФОХОНАДА

Шундай беморлар борки,
Тўшкақда михланиб ётар бенажот,
Уялиб кетасан тузалганингдан.
Шундай шифокорлар борки,
Тугишган акаигдай қарайди сенга,
Тузалиб кетасан уялганингдан...

ИСТАК

Шотут соясида бешик бозори,
Саҳарлардан райхон хиди анкийди.
Бешиклар тебратиб боғчахотин йигелар:
Биттагина ўғлим бўлса, майлийди.

Сарин сабо эса қўшиклар айтар,
Майсага ёнбошлаб тинглар шудринглар.
Оқ шийпон ортидан мўралар офтоб,
Хей, қизлар, туринглар!

Чумоли ёпишар ялпиз баргига,
Ирмок унга сувлар сочиб ҳиринглар.
Бригадир планини ўйлайди хуноб:
Хей, қизлар, туринглар!

Эй, менинг хаёлим, сулув, мохитоб,
Ўзимга саволим, ўзимга жавоб.
Босган қадамлари кўзимга тавоф:
Хей қизлар, туринглар!

Хей, қизлар, туринглар,
Тўлдириб юринглар Ўзбекистонни.
Истайманки, доим порохлар эмас,
Сизларнинг аллаингиз тутсин жаҳонни!

ТАРАҚҚИЁТ

Аёллар, пайкалдан күттарманың бошни,
Фақат меңнат қишиниг, йиллар күтмайды.
Шиійноларда кутиб – кузатынг қүшни,
Келажак авлодлар бизни унутмайды!..

Биз шундай бутифослар топамиз ҳали,
Пахтамизни йиллаб терсек битмайды.
Хірмоңлар осмонга тегар юксалып,
Келажак авлодлар бизни унутмайды.

Эрқаклар, китоблар ўқиниг, ов қишиниг,
Сұқмоқларда сүнгги жайроллар титрайди.
Сүнгги йўлбарсларининг терисини шишиңиг,
Келажак авлодлар бизни унутмайды.

Огулар топамиз –чувалчанглар илиб,
Хеч ким кармоқларда балиқ тутмайды.
Дельфинилар соҳијда ётади чўзилиб,
Келажак авлодлар бизни унутмайды...

Шойрлар дунёга танитиб элинин,
Мукофотлар билан бир-бирин кутглайды.
Навоий бобосин тушунмай тилин,
Келажак авлодлар бизни унутмайды!..

Буни тараққиёт дерлар. Биз ўсдик,
Ўсавердик, хеч ким инкор этмайды.
Тогларни кўпориб, дарёларни тўсдик,
Келажак авлодлар бизни унутмайды.

Шеърим – карогимдан оққаи ёшларим,
Англармисиз уни, хеч кўзим стмайды...
Баракалла сизга, замондошларим,
Келажак авлодлар бизни унутмайды!

НИЯТ

Айланар чархпалак қунларим гали,
Умрим тогдан тушган сойдек елади.
Эртакка айланниб қолмасдан ҳали,
Бир қари дояни күргим келади...

Күргим келар тошни сахрова куйган,
Ва букри туяни – янтоққа түйган,
Жайроннинг олдига қаландар күйган
Бир боғлам пояни күргим келади...

Карвонларни күргим келади саф-саф,
Ва карвонбошилар қиличин – садаф,
Мажнунлар капаси олдида бир кафт
Жаниатий сояни күргим келади...

Кўнглим яхшиликни йўқслаб толмади,
Жонни тутдим на дўст, на ўт қолмади,
Унга чанг солмаган бир зот қолмади,
Энди химояни күргим келади...

Орзум бир узунки, стмайди нафас,
Бир ғариб кўнглимда минг олий хавас.
Ойнаи жаҳонда гул қизларнимас –
Лутфихон аянни күргим келади!

ҚИЗИЛ ГУЛ

Қизил гул, күйнімда ухлаб ётган гул,
Күлларі бүйнімда, ухлаб ётган гул.
Кипрігі күксімга тиғдек ботған гул,
Сенга нима керак яна, эй, күнгіл...

Ёнімда солланар кирқ тилло кокил,
Тұлғонар, товланар кирқ тилло кокил.
Жоғимдан айланар кирқ тилло кокил,
Сенга нима керак яна, эй, күнгіл...

Бешікни титратиб чинкирап охим,
Юзларі оппоғим, күзи мунчоғим.
Бу өргү дүнёда ўчмас чироғим,
Сенга нима керак яна, эй, күнгіл...

Жоғимни чўқийди бир қуш келиб жим,
Мен сени билмаймац, эй күшча, сен ким?..
Сен менга ҳеч киммас, мен сенгә ҳеч ким,
Сенга нима керак яна, эй, күнгіл...

Қизил гул, күйнімда ухлаб ётган гул,
Күлларі бүйнімда, ухлаб ётган гул...
О, менинг күксімда йиғлаб ётган гул,
Күнгіл, сенга яна не керак, күнгіл?..

* * *

Умримда жуда күп ёлғон гапирдим,
Ваъдалар айладим чўкка тушиб тиз.
Йўлимга интизор бўлди қанча қиз,
Мен эса севмасдан ўттизга кирдим...

Оргта боқишига ҳам кўрқаман энди,
Қайрилсам, ширин жон қийналаверар.
Туйгулар туғилди, туйгулар сўнди,
Мен кезган боғлардан бир видо келар.

Ёдимда қолгани бир хира юлдуз,
Тунлари кўзимга термулади жим.
Кўнглим чаманинга баргин тўкар куз,
Мен сени излайман исмсиз севгим...

Илк севги – энг баланд шоҳдаги олма,
Мен унга интиљидим, стмади кўлим.
Сенга баҳт тилайман, майли, ким бўлма,
Кунларинг хайрли бўлсин, севгилим.

МАНЗАРА

Бедапоя тўридаги жуфтин қидириб,
Сайрай-сайрай жимиб қолди бедана дилгир.
Сувсумбулини ваъдасига кўмиб, кўндириб,
Ўйнатгани олиб кетди ирмоқ қайгадир.

Қир томондан пода қайтиб келаркан қатор
Кумуш соҳили бўйларинга чанглар ястаниб,
Қишлоқининг энг чеккасидаи баҳайбат чинор
Уфқ тарафга қараб кўйди хавотирланиб.

Куёш осмон этагига осилиб мана,
Бир хўрсиниб, кўздан ғойиб бўлдию кейин –
Кўшини қизининг ҳавасини келтириб яна
Толкўчага сув сепишни бошлади келин...

“ЎЗБЕКФИЛЬМ”

Архивларда қолди Тоҳири Зухро,
Бўлак ниманиг ҳам бор дессан: кўрларинг.
Соқол бўяш билан бандми энди ё
Ўртоқ “Ўзбекфильм”, режиссёrlаринг?..

Боғларга бурканди янтоқзор срлар,
Тошлиар-да, гуллади, сен ўртанимадинг.
Юртимнинг юзидан ёғилган терлар
Денгизга айланди, сен ўзгармадинг.

Темирлар йиғлади, симлар йиғлади,
Кесаклар куйлади – бир ўйланмадинг.
Тугади сабрнинг барча мухлати,
Бардошлар тугади – сен ўзгармадинг.

Унвонлар жаранглаб унвонга тегди,
Димоклар юксалиб осмонга тегди.
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди,
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди...

Ўзбек диёри бу – бепоён дала,
Дала тўла шийпон. Шийпон тўла бола.
Кўнглига бокмадинг унинг бир бора-а,
Энди бор, бор ўзинг кўзига қара.
Кўрдингми?

Уалиб бошини эгди.
Кетмонга суюниб, бошини эгди.
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди,
«Ўзбекфильм», чўпчагинг жонга тегди...

Йиллар кутмайди.
Йиллар – учган ўқ.
Наби Раҳим кстди,
Шукур Бурҳон йўқ...
Кўйнинг тўла ҳикмат, кўйнингга қўл чўз,
Ўртоқ «Ўзбекфильм», халқинг кутар сўз!

ШОИР СЕВГИСИ

Танимайман дейсиз.

Билмайман дейсиз.

Ёрижон, нозми бу,

Шўхликларингиз?..

Менни танир ҳатто,

Киприкларингиз,

Сиз эса шоирни

Севмайман дейсиз.

Кўриб-кўрмаслиска

Олмоқлар осон.

Сиз-ку кўрсангиз ҳам

Олмайсизу тан,

Мени таниб, ҳатто

Ҳар кун кўчамдан,

Сочингиз кўл силкиб

Ўтар, ёрижон.

Биламан тахминан

Шундай ўйлайсиз:

Шоирлар – девона,

Тузалмайдилар.

Шоирнинг севгиси

Ўткинчи дейсиз,

Шоирлар одамдек

Севолмайдилар.

Ёна-ёна бир кун

Кўйингизда мен,

Адо бўладирғон

Кулга ўхтайман.

Энг гўзал шеъримни

Тўйинингизда мен,

Пойинингизга гулхан

Қилиб тўшайман.

Кўркманг... Янграп кўшик.
Тугамас ўйин.
Кўрганлар сиздан кўз
Узолмайдилар.
Шоирлар бузолмас
Бироннинг тўйин,
Бироннинг уйини
Бузолмайдилар.

ТИЛАК ЖЎРА

У хўп дейди, демас: «Менга ҳам керак»,
Ишонмасанг, бориб ўзидан сўра.
Жонингни прокатга бер десанг, Тилак
Икки қўллаб тутар: Марҳамат, жўра.

Мен уни туғилмай туриб билардим,
Мурғак чорг жанинатда юзин кўрганман.
Тегирмончиликни орзу қиласадим,
Унга ҳавас қилиб шоир бўлганиман.

РОЗИДИЛ

Иккиси жаҳонгашта,
Иккита қўшни,
Ётибсизми бериб зах ерга тўшни?
Эртага мен борсам койимасмисиз,
Эртага мен борсам орангиз бўшми?

Ҳамон қуритамиз зўрнинг шўрини,
Бўлшиниб оқ пушта, кўк пушталарга.
Аммо кўнгил сесзар: шеърнинг зўрини
Шавкат Раҳмон ўқир фаришталарга.

Бу ёқда уволу у ёқда ҳалол
Чинордай юракни букар қилдай ғам.
Яхши одамларни кўриб, эҳтимол,
Сайраб юборгандир Аскад Мухтор ҳам.

Майли-да. Дардини айтсин-да одам,
Айтолмай йиғлаганларни кўрганмиз.
Асли биз сизгамас, сиз бизга мотам
Тутсангиз арзийди – бизлар ўлганмиз.

Йўқса етмасмидик Сўзнинг қадрига,
Пойига минг садқа этмасмидик жон.
Ватанининг қадрига, дўстнинг қадрига,
Кунларнинг қадрига энг дориломон.

Иккиси жаҳонгашта,
Иккита қўшни,
Ётибсизми бериб зах ерга тўшни?
Эртага мен борсам койимасмисиз,
Эртага мен борсам орангиз бўшми?

ОСМОННИНГ ОХИРИ

Осмоннинг охири қаерда, дедим бир донишга. У миқ этмади.

Менга жуда ёқди бу жавоб.

Осмоннинг охири йўқ, ахир!

Ирмоқнинг охири дарё. Дарёнинг охири денгиз.

Осмоннинг эса охири йўқ.

Йўл четида юмалаб ётган тошни тепдим.

Тошдан садо чиқмади.

Худога солдим, дегани бу.

Олма шохига осилиб деворга чиқдим. Тўкилган мева кумурскаларга эрмак бўлди. Тўкилган девор тупроғи эса гуноҳимга гуноҳ бўлиб кўшилди. Тунда пахсакаш чол тушимга кирди. Менинг ширин уйқум бузилди.

Худди эски девор бузилганидай...

Уйқунинг охири – ўлим. Ўлимнииг охири эса йўқ.

Бўлса ҳам, ҳеч ким унга стган эмас.

Ахир, ўлим бу ҳамма нарсанииг охири-да.

Одамнинг умри гоҳо ерда ётган қоғозча ҳам эмас.

Эрталаб ишга кетаётib кўрган қоғозингни кечда қайтишда ҳам кўришинг мумкин.

Эрталаб кўрган одамни эса ҳамиша кечкурун кўравермайсан.

Чумоли чумолини ўлигини ташийди.

Бия қулунидан кўз узмай ўтлайди.

Оқибат факат одамларда стишмайди.

Ер одамни бокади. Кийинтиради.

Одам эса бир кун уни сахрога айлантиради.

Сув одамнинг мардикори: ҳосил беради, тегирмон юргизади.

Одам уни ўйламайди.

Дунёдаги ҳамма нарса одамга яқинлашиши билан ўзлигини йўқотади.

Одам одамга яқинлашганда ҳам топганидан йўқотгани кўпроқдир...

Офтоб қаерга ботади, дейман бобомга. Осмоннинг охирига, дейди у.

Офтоб осмоннинг охирига бориб ботмайди, балки йиглайди.

Дунёдаги барча йўлларнинг охири – йиги.

Дунёниг охири – киёмат ҳам йиги.

Одам йиги нималигини англаб етгунича яқинлари оламдан ўтган бўлади...

ҚАРИҚИЗ

Қариқиз,
Қариқиз, сенга бир савол,
Елкангни тўлдириб сочинг йиғларми?
Ўттиздан кейинги тонилари малол,
- Кунлар кўкрагингга бўтган ханжарми?..

Қариқиз,
Қариқиз, сенга бир савол,
Неларни ўйлайсан кечаларда сен?
Нималар ҳакида сурасан хаёл,
Келинчаклар ўттан кўчаларда сен?..

- Сен саратонда ҳам яшинаган баҳор,
Сен зимистонда ҳам чақнаган наҳор.
Юзларинг ғазалу кўзларинг ғазал,
Сенинг куйган кўнглинг гулдан-да гўзал!

Шундай гўзалсанки, ёруғ дунёда
Сени бир кўриб севмаган қолмаган.
Аммо биронтаси ботиниб келиб,
Юрак изҳорини айта олмаган...

Гўзал қиз,
Асал қиз,
Сенга йўқ савол,
Сен – тенги топилмай ўтаетган ҳилол!

* * *

Қайлардасан ўзинг, қанисан элим,
Сен кимнинг бир парча жонисан элим?
Боболаринг кимдир, момоларинг ким,
Сен қачон ўзингни танийсан, элим?..

Осмон тўла юлдуз армонларингми,
Сенинг бор бисотинги достонларингми?
Алпомиши атамииш ботиринг қани,
Улуғбегинг қани, Бобуринг қани?

Қани буюк Аҳмад Яссавийларинг,
Румийлардан қолган маснавийларинг?
Улар кечиргайми гуноҳларингни,
Унутмагил улуғ Синоларингни...

Кулиб кун чикадур, йиглаб кун ботар,
Навоий Ҳиротда беэга ётар.
Юзларин ёритар тунда ой балқиб,
Машраб Балх дорида турибди қалқиб.

Ким эдингу энди ким бўлдинг бу дам,
Сени таниёлмай аждодинг мулзам,
Сен на йиглагайсан, сен на кулгайсан,
Фарзаидларинг қабри қайдада билмайсан.

Қайлардасан ўзинг, қанисан элим,
Сен қачон ўзингни танийсан, элим?..
Чўғ остида қолган кулдайгинасан,
Отинг бору ўзинг йўқдайгинасан!

ЖИЙДА ТАГИДА

Сої бүйн. Тун. Куз.
Бир йигит, бир қиз.
Шивир-шивирлар
Жийда тагида.

Таҳораткаш чол,
Үйга қайтди лол.
Дылда санчиқлар –
Жийда тагида...

Қайдасан, кампир?
Адо бүлдинг, тур!..
Номусинг йиглар
Жийда тагида.

Күр, ўзинг ҳам юр,
Үпнишаётир,
Үйнинг куйгурлар
Жийда тагида.

Кейин нс бўлди?
Кейин ўй бўлди.
Кеийин тўй бўлди,
Қолмади сирлар
Жийда тагида.

КҮК ДАРВОЗА

Күк дарвоза, ортингда бир киз кўрдим,
Фазнангдаги гавҳарингни хуш кўрдим,
Остонангда олти мингта из кўрдим,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, сўрамагин отимни,
Сен кўзимга боқиб билгин зотимни,
Бу дунёда меҳр софми – олтинми?..
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, кўк харсангдек қулфинг бор,
Маликангнинг кун кўрмаган зулфи бор,
Саройнингда Муҳаммаднинг мулки бор,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, яна не деб мақтайин?
Меҳр изҳор этмоқ учун нетайин,
Беканг учун айт, боримни сотайин,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

Кўк дарвоза, пойингга тиз чўкарман,
Киз ўпгандек бўсағангни ўпарман,
Остонангга топганимни тўкарман,
Ойбекангни авайлагин, хушёр бўл.

...Кўк дарвоза, ортингда киз кўргандим,
Фазнангдаги дурингни хуш кўргандим,
Сен совуқдан бир кун муҳлат сўргандим,
Бор, деворга кўшил, сен ҳам девор бўл!

ЙИГИРМАНЧИ АСР

Фарходлар видеога мүлтираб ўсар,
Шириналар бир-бирин сочиши кесар.
Шудгорни ким кечар,
Дарёши ким тұсар...
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

Фасллар айланар, битта фасл йүк.
Қаҳратоң кесінкен кузга урар дүк.
Аъзот баданинг снаряду ўк.
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

Нима дейсан яна газеталарга,
Қанотли, қанотсиз ракеталарга,
Күзлигга термулган планеталарга...
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

Йўлдошни кучоқлаб йиглайди осмон,
Кемалар пойинда титрайди уммон.
Эрта ёрғозпода-ким-колгай-омон,
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?..

Юлдузлар ёнидан ҳайда зогларни,
Кундузлар ёнидан ҳайда доғларни,
Ер ютса бўлмасми урушқоқларни,
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?

ТИНЧЛИК – шудир менинг энг таисик сўзим,
Овутнуб яшайман ўзимни-ку, ўзим,
Кўзимга жавдирав бир яшар қизим...
Йигирманчи аср, бу қандай гап ахир?!

СУРАТ

Менинг кимлигимни,
Билмайди ҳеч ким.
Мен бир ғалатиман,
Мен алохида.
Кўзимнинг ёшини
Келади ичгим,
Тилимни чайнагим,
Келар гоҳида.

Ой менинг елкамга
Ўтириб олган,
Офтоб ғавғо солар
Юрган йўлимга.
Хаёл тушовидан
Чиқолмай қолган
Умримни топшириб
Кўйдим кўнглимга.

Энди тошни теспам,
Ўпар изимни,
Ерга ағанасам –
Ер ҳам девона.
Бармоғин ўпгандим
Суйған қизимни,
Кўли ёниб кетди
Гуриллаб, мана.

Ёнди,
Ёнаверди
Кокиллари, сўнг,
Чарсиллаб юраги
Ёнди бсармон.
Ярми ёниб бўлган
Кўйлаги бир синг
Ишқининг байроғига
Айланди алвон!..

Ва ўпдим байрекни
Мен ўша алвои,
Олов тан,
Олов жон.
Олов ҳис-хавас.
Қизил чүг түшалган
Чипмилдиқ томон
Отдим мен ўзимни
Мисли ўтпараст.

Үйгөнсам – күрнәм кул,
Йынглар севгилим.

Мен сени йиғла деб
Күчгап эдимми?
Айиқ босгаи гулдай

Эзилиди күнглим,
Ёввойи ўрдакка
Бердим севгимни!..

Үрдак учди-кетди,
Мунгайиб қолдим.
Хайратим обкетди
Қанотида у.
Ким мәни алдаса –
Худога солдим,
Майли, алданмасин,
Хаётида у.

Қолдим кулкүрпамда
Түшагим – тупроқ.
Юмалаб ётаман
Илонлар билан.
Уларга ишондим
Бир ердан күпроқ,
Илон чакар,
Аммо
Гапирмас ёлғон!..

Менинг кимлигимни
Билмайды ҳеч ким.
Мен бир галатиман,
Мен – алохидар.
Кийиклар конини
Келади ичгим,
Чаённи чайнагим
келар гохида.

* * *

Таниш терак. Ариқ ёқаси.
Бұтана сув, ширин лойқа сув.
Тол күчада отлар тақаси...
Қанча бўлди кўрмаганимга...

Ялпиз ҳиди тутган далалар,
Гапга чечан боқчахолалар,
Беланчақда ётган болалар...
Қанча бўлди кўрмаганимга.

Тоғ ортидан мўралаган кун,
Шийлонилардан ўрлаган тутун,
Тут шохига осилган тугуи...
Қанча бўлди кўрмаганимга.

Ўқариқдан ёлғизоёқ йўл,
Менга илхақ, менга муштоқ йўл,
О, қадрдон бир жуфт қадоқкўл.
Қанча бўлди кўрмаганимга.

Ёғоч эшик очилар секин...
Тошмехрман мен жуда, лскни
Ҳозир йиглаворишим мумкин
Қанча бўлди кўрмаганимга...

ШУКР ДЕЙСАН СЕН ҚАЧОН?

Таъмагирии тортқылаб,
Нафси кўйимас дейдилар.
Нокас ўзи тўйса ҳам,
Кўзи тўйимас дейдилар.

Боқ бир ёрг оламга –
Кимлар зўрга кун кўрар.
Одамлар бор, боғдаги
Булбулдан ҳам пул сўрар.
Ёлғон дунё – бу дунё,
Арzon дунё – бу дунё.
Нс-нс ҳоким, беклардан
Қолган дунё – бу дунё.

Киприодан ҳам қисқадир
Молу дунё йўллари.
Ибрат бўлсин, Искандар
Очиқ кетган кўллари!..
Узат дейсан, бер дейсан,
Ҳеч кўймадинг, одамзод.
Туя тўйди, фил тўйди,
Сен тўймадинг, одамзод.

Шукр қиласар ҳаттоки
Кумурса-паррандалар.
Шукр дейсан сен қачон,
Хом сут эмган бандалар?..

Бу уч кунлик дунёда
Савлатинигга керилма.
Қаср қурма, боя қолдир,
Давлатинигга керилма.
Ўз элингни какшатсанг,
Хор бўласан ўзинг ҳам.
Бир кун шу эл меҳрига
Зор бўласан ўзинг ҳам!..

МАСЛАХАТ

Бир йигитлар түғилсінки,
Бир йигитлар.
Елкалари Асқартоғдай,
Ақли расо,
Ориятли,
Хамиятли,
Насли расо—
Бир йигитлар түғилсінки,
Бир йигитлар...

Бир йигитлар түғилсінки,
Бир йигитлар,
Элим деган,
Юртим деган,
Эр йигитлар,
Йүлбарсюрак,
Сиртлонпанжа,
Шер йигитлар,
Бир йигитлар түғилсінки,
Бир йигитлар.

Бир йигитлар түғилсінки,
Бир йигитлар.
Токи армой бүлснін гүзал
Барча қызга,
Мұраласа түлснін эшик —
Дарча қызга,
Бир йигитлар түғилсінки,
Бир йигитлар.

Бир йигитлар түғилсінки,
Бир йигитлар.
Күзи тұла,
Юзи тұла,

Нур йигитлар.
Эрки улуғ,
Пойи күтлуг,
Бахти бутун,
Олмос йигит,
Олтин йигит,
Дур йигитлар!..
Буннинг учун бир нарсага
Чек кўйининг Сиз,
Хотинишгиз уйда тұғсан –
Тек кўйининг сиз.

ТҮЙ

Сироғісга

Бунда бир қызы бор эди,
Бағоят дилдор эди.
Мен исмани билмасдим,
Мен исмани билмасдим...

Унинг түйи бўляпти.

Ўзи менга ёқмасди,
Бир қайрилиб боқмасди.
Мен ҳам парво қилмасдим,
Сира парво қилмасдим...

Унинг түйи бўляпти.
Кетдик жўра. Нима бор
Бирорларнинг түйида?
Бугун сайл бўлади,
Ширмонбулоқ бўйида.

Шундай қупида ноз қилиб,
Қарамаса бизларга.
Атиргулга мурч сепиб
Улашамиз қизларга...

* * *

Зўрлаб қиз узатмоқ-ку, аслида
Мансаб илинжида ё орзу-хавас.
Ялпизни юлқилаб ариқ бўйидан
Тошлок ерга ўтказмоқдан
бўлак нарсамас...

Аммо қайси ота тан олгай буни,
Тан олганида ҳам нима бу гуноҳ?..
Ўзбекларда айб саналар факат
Келин йигламаса тўй куни.

Қадаҳлар жаранглар, қахқаҳа янграр,
(Тилни тиёлмаслик бундай пайт ёмон).
Парво килмай ичаверасан шароб,
Кўксинг инграб турса ҳамки
ёлғон деб, ёлғон!..

Кечা раисининг эса жаги тинмайди,
Ҳамду сано айтиб тўймайди.
Севги, вафо дейди... Садоқат дейди,
Чиранади. Микрофонни
кўлдан кўймайди...

Зўрлаб қиз узатмоқ бу аслида
Мансаб илинжида иззатталаб.
Ариқ бўйидаги ялпизни юлиб,
Телеминорага ўтқазмоқдай гап...

ОҚ РҮМОЛ ҚИЗЛАР

Ўтиб туринг кўчамдан гоҳ-гоҳ,
Кўнгил яйрар кўрганим сари.
Эй гулбадан, эй кийикнигоҳ,
Ўзбекойим набиралари –
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар!..

Ерданми ё кўқдан сўрайми,
Пойингизда жоним берайми?
Сизни шундай кўриб қувончдан
Ёрилмаган юрак – юракми?..
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

Конимда-ку абад-азалсиз,
Аммо ёддан чиққан ғазал – сиз.
Дарёлариниг ортида қолган
Афсонавий Тожимаҳалсиз.
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

Юрса йўлга ёғдулар изи,
Париларга орзулар изи.
Сиз – онамнииг ёришган юзи,
Сиз – отамнииг йўқотган қизи...
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

Ўсма ўпган кошми бу зулук,
Бунича поксиз, бунчалар суюк?
Сиз борсизки, муҳаббат ҳам бор,
Сиз борсизки, Муҳаммад буюк.
Ойдин қизлар, ойжамол қизлар,
Ойдан тушган оқ рўмол қизлар.

САВОЛ

Ҳамма гапнинг тўғри, Афлотун,
Ерни чопиш керак, бўяш керак ромни.
Токни кўмиши керак кечикмай, лекин
Нима қилсак экан атомни?..

Китоб ёзиш керак. Тўй қилиш керак.
Суваш керак келин тушадиган томни.
Муолажа истаб санчиб кўяр юрак,
Нима қилсак экан атомни?

Дсҳқон болалари – ўйнар хирмонда,
Симга боғлаб олиб бир тешик жомни.
Учувчи кулади кўриб осмонда,
Нима қилсак экан атомни?..

Кулол минг асрлик гумбазни тиклар,
Жарроҳ тирилтирадар ўлган одамни.
Ўртоқ математиклар,
Ўртоқ физиклар,
Нима қилсак экан атомни?

Ҳатто, энг севимли аёл кучогида,
Унуголмайман мес гуноҳ – ҳатомни.
Бир савол – хол бўлиб ёнар унинг дудогида:
Нима қилсак экан атомни?..

Бешикларни қучиб айланади Ер,
Оқар юзларидан маржон-маржон тер.
Нима қилсак экан атомни,
Нима қилсак экан атомни?..

АМИР ТЕМУР

Кирқ биринчи йил, саратоннинг ўн саккизида Буюк Жаҳонгирии қабридан қўзғатишган. Хўш, оқибати ис бўлди...

Жаҳонгирнииг қабрин очган кazzоблар,
Бири олим, яна бири арбоблар,
Хондек яшаб ўтдилару оламдан,
Амир Темур рухи мени азоблар.

Ўшал кун сен қайда эдинг, болам, дср,
Кулогингга етмадиму нолам, дер.
Мени қўзғаб нима топди олам, дер?..
Амир Темур рухи мени азоблар.

Тирик эрсам тиимасди-ку ярогим,
Ўлик жондин на истарлар, қароғим.
Кўлим қайда дср, қайда бош чаногим,
Амир Темур рухи мени азоблар.

Бу қандайин кўргулик, ё раббаноҳ,
Ёвуз ётдан ер остида йўқ паноҳ,
Бобур қайда дер, қайда дер Мироншоҳ,
Амир Темур рухи мени азоблар.

Дунё топдим дейди, дунё йигмадим,
Мен эл учун от устида ухладим,
Наҳот энди ўз гўримга сигмадим,
Амир Темур рухи мени азоблар...

Мен не қилай,
Мен бир ожиз бандаман.
Рухлар билан бир жону бир тандаман,
Узр сўраб ҳар кун Самарқанддаман,
Амир Темур рухи мени азоблар...

ХИРМОНДАГИ БОЛА

Бундай қарамагин, чақалоқ.
Мен ҳалол одамман ҳар ҳолда.
Чайқаларди ҳар йил кузда менинг ҳам
Беланчагим шу букри толда.

Ёрилган қўлларга термулиб юриб,
Шу ялпиз далада мен ҳам бўй етдим.
Кейин шеър йўклиди тушимга кириб,
Кейин ўзим йўқлаб Тошкентга кетдим.

На Ойбек бор эди,
НаFaфур Гулом.
Миртемир йўқ эди,
Усмон Носир ҳам...

Навоний сатрига термулиб юриб,
Туйдим жамолини бу кўхна элим,
Кейин сен изладинг тушимга кириб,
Кейин ўзим излаб ёнингга келдим...

Бундай қарамагин. Бундай қарамагин.
Сен худди ўзимсан, хирмондаги бола.
Менинг майли шодон, менинг майли ғамгин
Энг гўзал сўзимсан, хирмондаги бола!

Мен келдим шул шаффоф сўзимни топиб.
Мен билдим, юрақдан Ватанни севмоқ –
Беланчак осилган толларни ўпиб,
Чақалоқ кўзига ҳалол термулмоқ...

* * *

“Оламда нима гап” бўляпти.
Хира ёғду сочар телевизор.
Айвонда шолчада бир бола
Үлтирас чўнқайиб... кўйлаклари кир.

Ховлида хар қунги юмушилар.
Ховлида ёмғир ер муштлар.
Момоси дарғазаб, беарқон
Бузоқчани тутолмай бу он.

Бузоқни қаргайди ҳарсишлаб,
Қозикни ўқталар: «Бўйининг узилгур!»
Айвончада эса бир бола
Үлтирас чўнқайиб, иштони ҳам кир.
Оламда нима гап бўляпти?..

ОРЗУ

Туғилмасдан олдин мен
Чиқиб арши аълога.
Ойни ўпид, қолдим мен
Юлдузлардан балога.

Туғилгандан то шу дам,
Кўмсаб кечча-кундузлар.
Ой қани, деб йигласам,
Фийбат қиласар юлдузлар...

Ҳиқиллама, ҳсй юрак,
Дунё билан ишим йўқ.
Бўлса менига Ой керак,
Юлдузларга хушим йўқ!

ҚИРУВЧИ САМОЛЁТЛАР

Ариқда бўтана сув,
Бўйида кўйлар ўтлар.
Кўқдаги калхатлар у –
Қиравчи самолётлар.

Олмалар тўкилар дув,
Олмалар – хиссиётлар.
Бетуйғу ниятлар у –
Қиравчи самолётлар.

Босма, бу майса – кулгу.
Майсалар – кувноқ ўтлар.
Кўзёшу кулфатлар у –
Қиравчи самолётлар...

Саргайган расми қўлда,
Бир момо ўғлин ёдлар.
Янги қорахатлар у –
Қиравчи самолётлар.

Отангдан мерос шу уй,
Онангдан қолган тандир.
Кутмоқда сендан најжот,
Мухаммад Юсуф, гапири!..

Олимларга не бўлган,
Битмоқда энди сабр.
Физика, сен топдингми,
Сен топдингми, Ал-Жабр?..

НИМА ДЕВДИМ

Севгим мениң,
Кечикиб келган севгим,
Мана энди бир умр ўрганамиз.
Саңаргача ухламай ўйланамиз,
Қийналамиз...
Мен сенга нима девдим?

Дүстүгөннөң бир эрмак тополмайды,
Бир күп бизни гапи्रмай яшоямайды.
Кечикиб келган севгим,
Мен сенга нима девдим,
Олти қытъя энди бизни пойлайды...

Севгимсану, ёниннега боролмайман,
Күзлариннега согиниб қаролмайман.
Кечикиб келган севгим,
Кечикиб келган севгим,
Хеч күмгә бу күнглимини ёролмайман.

Сени унсуз эркалады нигоҳим,
Сочиннеге силаб чарчамайды нигоҳим,
Кечикиб келган севгим,
Кечикиб келган севгим,
Бу дунёда мениннег бор-йүқ гуноҳим!..

Юрак йиғлар, айтишга ийманамиз,
Биз энди бир умр қийналамиз,
Кечалари ухламай ўйланамиз.
Кечикиб келган севгим,
Бу дунёда мениннег бор-йүқ гуноҳим!..

Юрак йиғлар, айтишга ийманамиз,
Биз энди бир умр қийналамиз,
Кечалари ухламай ўйланамиз.
Кечикиб келган севгим,
Мен сенга нима девдим?..

ДҮППИ

Дүппи киімай қўйди одамлар,
Бир шоир, бир посирдан бошқа.
Сочлар силлик,
Силлик қадамлар,
У оғирлик қиляпти бошга...

Рост дүппилар,
Ёлғон дүппилар,
Киноларда қолғон дүппилар.
Чуст дүппилар,
Анжон дүппилар,
Мұлчоқдек Марғилон дүппилар..

Дүппи киімай қўйди одамлар,
Бир шоир, бир посирдан ўзга,
Мен ҳам сизга бердим саволлар,
Шляпамни бостириб қўзга.

Дүппи киімай қўйди одамлар,
Қўигил эса кўрмоқ тусайди.
Маданият гуллаган дамлар,
Каллага эътибор сусайди.

Дүппи киімай қўйди одамлар,
На уйда ва на кўчада.
Миртемирлар,Faфур Гуломлар
Ечгаи дўппи қолди токчада...

Бу қандайип кўргулик савдо,
Дўппи киімай қўйди халойик.
Бошга лойик дўппи йўқдир ё –
Бош қолмади дўпнига лойик.

* * *

Бисотимни бөгдә бир ҳалол
Капалакка алмашаман мен.
Хәстимни күкдаги зилол
Камалакка алмашаман мен.

Ёғдуларга чўмилган шаҳар
Бестонлари биқинни чақар.
Үйим қаср бўлса ҳам агар,
Гувалакка алмашаман мен.

Шонрликни суймайди жиним,
Менга ҳавас қилмагин, иним.
Шухратимни тотли бир тилим
Ҳандалакка алмашаман мен.

Кўшиқларим бўлиб овоза,
Юртда машхур эмишман тоза!..
Барча ёзган шеърим бир коса
Сумалакка алмашаман мен.

ҮЛАН

Түйларни ҳаммадан ҳам
Бүй қызлар хуш күрармиш.
Битта қиз эрга тегса,
Киркласи туш күрармиш.

Түйхонада куй тиниб,
Тинганида оловлар.
Қирқ сулувни йиглатиб
Кетар экан куёвлар...

Сингилларим, йигламанг,
Йигласангаз хафаман.
Юртши кезиб, сизларга
Үзим куёв топаман.

Оқ тилаклар бор бўлса,
Омон бўлса умидлар,
Изингизга зор бўлар
Мухаммаддек йигитлар!..

БИРИНЧИ БЎСА

Бошқага уйланди йигити тушур..
Такдир экан, деб қўяди кўрса.
Қиз йиглайди,
Қиз излайди,
Қиз дилгир,
Ундан кўнгил узолмайди қиз эса,
Биринчи бўса, биринчи бўса...

Кўнникасан, дейди унга одамлар,
Унутасан, дейди унга одамлар.
Кошки, кўникиб бўлса,
Кошки, унугиб бўлса,
Биринчи бўса, биринчи бўса!

ОЙМОМА

Оқшомлари қовундай
Юмалайди ой ерда.
Менга айтинг, қүёшнинг
Остонаси қаерда?

Тилинг борми, бўлса бир
Ҳайкириб бер, Оймома.
Шу кўчада бир қиз бор,
Чакириб бер, Оймома!..

Ўрмалаб бор, мен учун
Эшигига бошинг ур.
Їозларига юзинг бос,—
Қошларига қошинг сур.

Узрим айтгин юрақдан,
Уни тавоф этарман.
Келаман деб ҳар кеча,
Келолмасам нетарман.

Қай кун йўклаб боргандим,
Кўрмайин ҳол сўргандим.
Мен севишни тундаги
Сукунатдан ўргандим...

Мен учун ҳам ўзинг бир
Ҳайкириб бер, Оймома.
Сендан ойдин бир қиз бор,
Чакириб бер, Оймома.

УЧ ЎГИЛ ВА БИР ҚИЗ ҚИССАСИ

Мўмин чолнииг уч ўғил,
Ёлғиз қизи бор эди.
Тухфа эди тақдирдан,
Кампирдан ёдгор эди.

Қиз эртага эгаси
Олиб кетар кўчдай гап.
Юрт кезарди чол бу кун
Кенжага келин излаб.

Қариганда тўрт томон
Зир чопиш қийин экан.
Ўглинг қайсар бўлса, гоҳ,
Қиз топиш қийин экан.

Кампир тирик бўлганда
Камаярди захмати.
Тили ширин, гапга хўб
Чечан эди, раҳматли...

Тўй – бир кунлик. Пул нима,
Азизмиди жонидан?
Мўмин озроқ карз олди
Эски қадрдонидан.

Бека бўлди товусдай
Кенжа ўғил қаллиги.
Келин эмас, Худонинг
Берган олтии балиғи.

Бир кечанинг изохи –
Ярми қувонч, ярми ғам.
Эҳ, қанийди шу кунни
Кўрганида кампир ҳам!..

Хаёт ҳар ўйининг
Ўзи топар таърифин:
Оғзи ошга етганда
Бурни конар ғарибнинг.

Тўй ўтдию тўшакка
Ётиб қолди Мўмин чол,
Жуда оғир ҳасратга
Ботиб қолди Мўмин чол.

Ажал остона узра
Туарар экан сузилиб,
Ёлғиз қизи қисматин
Ўйларди у эзилиб...

Жон дегани омонат
Одам Ато ўғлига.
Мўмин ўлди. Тумонат
Эл йигилди ҳовлига.

Мархум қандай зот эди?..
Удумда бор бу савол.
Ҳалол эди, дедилар,
Ҳалол эди Мўмин чол.

Эл чайкалиб слакага
Тобутни ортгай они,
Озроққина карзини
Эслатди... кадрдони!

Муслимга омонатдан
Улуғ фарзи адо йўқ.
Ҳалойинқ лол. Бу ис ҳол,
Уч ўғилдан садо йўқ?!

Уч паҳлавон, уч пари
Пайкарга қул эдилар.
Отамининг бундай дўстини
Танимаймиз, дедилар...

Қиз-ку, эрта әгаси
Олиб кетар күчдай гап.
Аммо бу күн даврага
Отилди у қон йиглаб.

Айтнинг, деди бас қылсии,
Акаларим арзини.
Бўй сітан кун тўлайман
Мен отаминиг қарзини.

Раво топса у кимни
Бош кўяман кўксига.
Қарз ўрнига қалиним
Тессин отам дўстига!..

Халойик лол. Бу не ҳол,
Бу не савдо, ёронлар.
Отасидан олдинирок
Ўлар бўлди ўғлонлар!..

Ривоятмас айтганим,
Ҳикмаг бўлмас ёлғонда,
Бу воқеа рўй берди
Шу кунда, шу замонда.

Қарздан кечиб кетса ҳам
Ота дўсти ҳайратда,
Уч ўғилни кишлоқдан
Ҳайдади халиқ, албатта.

Қиз-чи, дерсиз, қиз ҳаёт,
Яшар ота маконда.
Чунки унга муносиб
Йигит йўқ бу жаҳонда!..

ҲАЙВОНОТ БОГИ

Ҳайвонот боғида жайронни күрдим,
Тутқунликда дили вайронни күрдим.
Күрдим, куруқ шохда сайрап түтилар,
Йиғламсираб товуш қайрап түтилар.

Қанотдан айрилиб, қылар пардозлар,
Осмонида эндіп учолмас гозлар.
Бургутларининг боши эгилган ерга,
Булбулларининг ёши тўкилган ерга.

— Какликнинг тўши-кон, тумцуғлари кон,
Кумриларининг маъюс кўзлари – достон.
Бу дуниё аслида ҳайвонот боғи,
Муштоқ – зорликка кон бошдин-оёги.

Бир-бир барин санаб истарман, бас-да,
Неки гўзал бўлса бари қафасда!..

МЕХМОН

Сувлар энди тиниқ тортган пайт,
Куз. Одамлар пахта теряпти.
Ногох хабар тарқалди: диққат,
Марҳаматга меҳмон келяпти!..

Келди. Кўрдик. Ана салобат.
(Билишган-да, «диққат» деганлар).
Деҳқон юртга ёғилди шеър, байт –
Меҳмонимиз шоир эканлар.

Далаларни айландик бир кун,
Бир кун чиқдик от миниб қирга.
Бизлар унинг кўнглини овладик,
У мавзулар қидирди шеърга.

Кетар чогда аммо хафадек,
Мени имлаб бармоги билан,
Шивирлади қулоққа секин:
Марҳаматда ҳайкал йўқ экан...

Меҳмон кетди. Айттолмай қолдим,
Мен бир жавоб тополмай қолдим.
Куз. Одамлар пахта теряпти,
На уимга қайтолмай қолдим.

Қайтсам: тилинг йўқми, деб сўрар,
Қайтсам: кўзинг йўқми, деб сўрар.
Айтар сўзинг йўқми, деб сўрар.
Жазира маҳалла пайкали...

Марҳаматликларнинг ҳайкали.

ИНСОН

Юлдузларни ютиб юборди бу тун,
Ютдию унугиб юборди бу тун.
Шундай туника агар йиглагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Чақалоқ тугилди – сочи қоп-кора,
Күзини очмасдан жилемайди, қара.
Шундай кунда агар куйлагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Мен таскни изладим куйган жонимга,
Суйдим, балоларга қолдим, ёнимга
Келиб секин ҳолим сўрагинг келса,
Сен одам экансан, одам экансан.

Танҳо билмаса ҳам, билса ҳам Ватан,
Йигласа ҳам Ватан, кулса ҳам Ватан,
Унга жонни тикмоқ тилагинг бўлса,
Сен одам-екансан, одам экансан.

Қаҳр бу – адват, араз ўткинчи,
Куёш кўтарилиб, куёш ботгунча,
Керакмасларга ҳам керагинг бўлса,
Сен одам экансан, одам экансан.

МАШХУР ЎГИЛ

Насиҳатга кўимади ўғил,
Ота хуноб. Кампири ҳайрон.
Пишқиради, олис йўлга шай
Бостирманинг остида жийрон.

Жилов тутган кўллар қалтирас,
Кўзларида энди чол сўзи:
– Ўқишинига бу йил бормасанг,
Келаси йил борардинг, қўзим...

Қайсар ўғил от устида шод:
Одам ўқиб танийди эсин.
Сурув билан нима ишим бор,
Менга деса қашқирлар есин...

Кетди. Ортда колди дала, қир,
Қора кўргон қир устидаги.
Йигитчанинг шаҳарда машхур
Шоир бўлмоқ эди тиласи...

Йиллар ўтди. Мункиллаб ҳамон
Кўй боқади қирда чол тушгур.
Ҳа, дарвоке, ўғли бор эди –
Ўғли бугун шаҳарда машхур.

ШИРИН АЗОБИМ – СЕВГИ

(*Түркүмдән*)

Эй гул,
Сени унудим,
Узиб кетди бошқалар.
Мана, энди илк сөвгим
Юрагимга тош қалар...

О, бу тошлар бир оғир,
Хар қирраси қизил чүг,
Огрийди, жоним оғрир,
Бу оғриққа даво йўқ...

Гунча эдинг,
Гул эздинг,
Очилмасдан сүлдинг-ку,
Бахтим эдинг бор умрим
Етмас азоб бўлдинг-ку!
Унутмоқ ҳам шунчами,
Дунё тўлди бўғзимга.
Ёниб турган кунчалик
Ботиб қолдинг кўзимга...

Эй гул, сендан кечдиму
Унутолмай бағрим кон.
Хаёлингдан ўчдиму
Хаёлимда сен ҳамон.

Узиб кетди бошқалар,
Юлиб кетди бошқалар.
Мана энди бир армон
Юрагимга тош қалар.

О, бу армон кўп оғир,
Хар қирраси қизил чүг.
Огрийди, жоним оғрир,
Бу оғриққа даво йўқ...

2

Бир күн күриб тапидим,
Тош йўлдаги изингии.
Пешвоз чикқан мени эдим,
Кетдинг буриб юзингини.

Салом севгим – азобим!
Бок, бевафо ёринигга.
Шукур қилдим ортингдан
Бу дунёда борингга.

Кетдинг хаёл сингари,
Қадамингдан чақиаб чўғ.
Бахтли аёл сингари
Бебаҳт билан ишинг йўқ.

Яна тўсди йўлимни,
Яна тўсди илк севгим.
Музлаб қолган кўлимни
Юрагимга босди жим.

Бўлди юрак, йиғлама,
Йиғлагандан не фойда?
Ҳижрон йўли музлама,
Тоймоқ осон бу жойда.

Тойдинг – кетдинг,
Кетганини
Софимоқ йўқ севгида.
Биз бой бердик имконни,
Қоқиммоқ йўқ севгида.

Қара, қизил гулхандай
Офтоб боқар уфкда.
Яна бир кун қийналмай
Айланмоқда қўшиққа.

Ўтмишга айланмоқда,
Айланмоқда ўтмишга...
Дил қушга айланмоқда –
Дил яна соков қушга!

ЮРАК

Юрак, ёмон экансан,
Кип-қизил қон экансан.
Кун йүқ экан менга ҳеч,
Сенки омои экансан...

Киз суйдинг – бўлди армон,
Этакка тўлди армон.
Бўлди, сени кўксимдан
Юлиб ўтга отарман.

Дўст тутиндинг – ёв чикди,
Елкамга найза сукди.
Сенинг билан сигиниб
Юрган йўлда ғов чикди.

Ана, севгим – учган ўқ,
Муздек тошни кучган ўқ.
Киз суйдинг – бўлди армон,
Кўриш бору айтишгайўқ

Бўлди, сени кўксимдан
Юлиб сувга отарман.
Соҳилларда кум билан
Кучоклашиб ётарман...

Юрак, ёмон экансан.,
Кип-қизил қон экансан.
Кун йүқ экан менга ҳеч
Сенки омои экансан...

БИР КУНИ

Бир куни,
Бир алвон
Замон келади,
Замин узра
Омон-омон бўлади.

Ўи йилми,
Юз йилми ўтиб орадан,
Урушлар,
Низолар кетиб орадан,
Тўплар
Адирларда бугдой ўради,
Танклар
Далаларда пахта теради.
Миллатлар,
Элатлар
Оқ тан, қора тан
Ҳаммаси
Ҳазрати инсон бўлади...
Оlam гулистои бўлади...
Бир куни...

Шоирлар-чи, бобо,
Шоирлар нима бўлади?
Шоирларнинг шодликдан
Юраклари ёрилиб ўлади!

ТИЛАК

Хар кимнинг ҳам сочларига оқ тушсин,
Ажин түшсени юзларига, доғ тушсин.
Хар кимнинг ҳам қувват кетиб белидан,
Кўлларига асо – бир таёқ тушсин.

Имони соф, юзга кириб ёруг юз,
Тўйилар кўриб елкасидан тоғ тушсин.
Жисмига сўнгги сафар олдидан
Ўз боласин қўлидан тупрок тушсин...

* * *

Юзга ажин тушди,
Сочга киров инди.
Болаликда қолиб кетди шўх,
Қолиб кетди қанча яхши кунларим,
Орқага қараш йўқ...

Қилган хатоларим ўзимга аён.
Хотира – язимдан тушган дайди ўқ.
Мен кимни унудим,
Кимлар мендан тонди...
Орқага қараш йўқ.

Сўнди қанча яхши тилаклар.
Сўнди хайрат – юракдаги чўғ.
Кетдик қалбим,
Кетдик қадрим... кетдик,
Орқага қараш йўқ.
Лнов ким деб сўраш йўқ.

БОР БҮЛСИН

Қиз бор уйнинг файзи бўлак дейдилар.
Жаннат йўли – қиз бор йўлак дейдилар.
Ўнгиримда ўғлим йўқ деб ўксиманг,
Тоғ бўлмаса қир ҳам тиргак дейдилар.
Элнинг бахти ботирларга ёр бўлсин.
Оминалар, Холидалар бор бўлсин!..

Қиз йўқ юртга кўкламлар сен тўшарми?
Келини йўқ тўйлар тўйга ўхшарми?
Қиз борки, ўлка омон, кўрғон бут,
Қиз кутмаса йигит олов кечарми?
Жонлар илҳақ, илинжлар тумор бўлсин.
Маъсудалар, Маҳзуналар бор бўлсин.

Қизи йўқининг ойсиз хомуш осмони,
Қизи борнинг қасрдир хонадони.
Шу мунглигу шу муштипар парвонанинг,
Йигит йўлнинг, қиз – кўнгилнинг султони.
Ота уйда ҳар куни баҳор бўлсин,
Мавлудалар, Маъсумалар бор бўлсин!

Эй Мухаммад, олти оға-ининг бор,
Бирда яхши, бирда ёмон кунинг бор.
Бир кун бошининг ботар бўлса болишга,
Қизларинингдан якин яна кимнинг бор?!

Совчилари эшигида зор бўлсин –
Нозималар, Мадинналар бор бўлсин.

ЭРТАК

Эртагим чўзилди, менинг эртагим...
Эртага энди бу дунёдан ўтсам,
Ҳаёт, азизим, сен хафа қилмагин,
Менинг ширингина қизларимни ҳам.

Кўнглимдан тўкилган қуйлар нимадир,
Алвои қўшикларим учар изимдан.
Ёзган китобларим – қоғоз кемадир,
Мен кетсам, улар ҳам кўчар изимдан.

Кулга кўмдим олтин фурсатларимни,
Энди бир кун факат дадил-ва ўқтам
Шонирчалар қилса гийбатларимни,
Балки, бирон кимса эслар мени ҳам.

Эсламаса нима, мен бир тўпори,
Қишлоқи сўзбозни, осмон йикилмас.
Уриб турган қалбининг тирикдир зори,
Тўхтаганидан сўнг юрак сикилмас...

Мен сенинг борингга бўлдим парвона,
Сахроларинг кезиб толди товоним.
Кипригим олдида турибди, мана,
Товусдай товланиб охир довоним.

Эртагим чўзилди, менинг эртагим,
Тонгни кўролмасдан дунёдан ўтсам,
Ҳаёт, ёлғизим сен хафа қилмагин,
Менинг ширингина қизларимни ҳам!

УЗР

Биз баҳорга ошиқ бўлдик, куздан узр,
Ҳазонларда қолиб кетган қиздан узр,
Ҳар ис ўтса биздан ўтди, бизда гунох,
Туғилмаган қўшикларим, сиздан узр...

Соғинчларга сингил бўлди суюкли ёр,
Мен меровда на меҳр бор, на кўнгил бор,
Озроқ илҳом, кўпроқ шароб қилди хумор...
Туғилмаган қўшикларим, сиздан узр.

Тилимдан бол томди бокиб оламга гоҳ,
Бир ширин сўз айттолмадим боламга гоҳ,
Йиллаб бармоқ босолмадим қаламга гоҳ,
Туғилмаган қўшикларим, сиздан узр.

Йўлим қараб жайрон кўзи толиб кетган,
Гоҳ далада дайди шамол олиб кетган,
Гоҳ андиша айвонида қолиб кетган,
Туғилмаган қўшикларим, сиздан узр.

Дили борга дилдан дардим тўкканим рост,
Сўз бошида бош эгиб тиз чўкканим рост.
Гоҳи жонни авайлаган – қўрқканим рост,
Туғилмаган қўшикларим, сиздан узр...

Ўксимасин зардоб тўла қўнгилчангиз,
Дарё-дарё кўз ёшим бор чўмилсангиз,
Мен ҳам машҳур бўлармидим, туғилсангиз,
Туғилмаган қўшикларим, сиздан узр...

Юрагиминиг тагидасиз ялпиздан пас,
Гоҳ ўйлайман – шундоқ қўлим узатсам бас!
Юзингиз бир қўрмай сира ўлгим келмас...
Туғилмаган қўшикларим, сиздан узр.

МАШРАБ ХИРГОЙСИ

Донишни қийнаб түймаган,
Холи-жонига қўймаган,
Нодон билан кулиб ўйнаган,
Пихини ёрган дунёсан.

Ўғрини сийлаб овлоқда,
Ошини мақтаб товоқда,
Тўғрини қийнаб сирғомоқда
Лойларга корган дунёсан.

Ўтга бостириб далани,
Сувга чўқтириб калъали.
Отадан олдин болани
Жонини олган дунёсан.

Улуғин хўрлар сенмасми –
Тўрга ўтқазиб нокасни,
От ўрнига йўлбарсни
Кўшига солған дунёсан.

Ким ҳам ишонар нозингга,
Бахоринг ўхшар ёзингга.
Куйларинг тушмас созингга –
Кўшиғи ёлғон дунёсан!..

Оқ рўмол ўраб отиндай,
Товланима менга олтиндай.
Бола кўрмаган хотиндай –
Алласи ёлғон дунёсан!

МАДИНА

Мадина, Мадина, нега йиғлайсан,
Менинг асал қизим, қачон ухлайсан?
Иситманг тушмади, тополмадим дори,
Тинмади чақалоқ жонингнинг зори,
Ярашмас яшамоқ иоказга ёлвориб,
Чида, ёруғ тонгни кутамиз, қизим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим...

Сен йиғлоқ туғилдинг, мен ёзолмадим,
Ёзган шеъримни ҳам ўтказолмадим,
Аммо ишон ахир, булбул юрагим,
Мен уни бекорга ўтга солмадим,
Бу ёруғ дунёда менинг қолар изим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим...

Иккала қўлимда сенинг бешигинг,
Кўнглимда кўзингдек шаффоғ кўшиғинг.
Тунларимга наво қайтар куним бор,
Сенга ардоқ сўзим айтар куним бор,
Қалбимни шудгордек ҳайдар куним бор.
Йиғлаб ёздирмасанг айланай ўзим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим.

Шоир ўндаи қўпки, уларга ср тор,
Ҳаммаси машхур ва ҳаммаси номдор,
Улуғвор, уларга етмоқ кўп душвор,
Аммо улар ойга босиб юзини
Турганда осмонин бағрига илк бор
Биз олиб боргаймиз тупроқ исини,
Гулдай димогига тутамиз, қизим,
Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим!..

Биз ҳали ҳаммадан ўтамиз, қизим,
Йиғлаб ёздирмасанг айланай ўзим.

ИЙМОН ҚҰШИГИ

Умрнинг ҳар куни байраммас, түймас,
Үчар оқшоми бор олдинда чирок.
Күйлагингга қараб жаннатга қўймас,
Ажрим бўлар бир кун савобу гуноҳ.
Чўян дошқозонга шайтон ўт қалар,
Куткараса бир куни иймон қутқарап...

Номинг тутгани тузинг тотмай кетмасин,
Уйнингда ҳар куни ёстиқ етмасин.
Тўртта майизнингни куш ҳам еб кетар,
Уйнинг четлаб одам зоти ўтмасин.
Берк сароймас – очиқ айвон кутқарап,
Мезбонни бир куни меҳмон кутқарап...

Хор килиб ўйнама ҳар кимса бошин;
Йигит гарибию қизнинг ювошин.
Кўшкингни кўз-кўзлаб, зарингдан сўзлаб,
Мустарин кўзидан оқизма ёшин.
Кимда – кетар-хусен,-ким-хуш-бўй тараф,
Лолани хокисоррайхон кутқарап.

Ботинда бошқаю зоҳир бўлаксан,
Аввал бошқа эдинг, охир бўлаксан.
Кўнгил кўчасида, кўнгил кўйида,
Келган изга қайтиб борар йўлаксан.
Бунда ҳар ким ўзи қул – жон кутқарап,
На шоҳ, на ҳакими Лукмон кутқарап.

МЕНИНГ ЭРТАГИМСАН

Менинг шодлигимсан, болалигимсан,
Менинг ғуссам ўзинг, менинг армоним.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Ерда бизга кун йўқ, кун йўқдир, жоним!..

Хато қилдиммикан мен эрта келиб,
Ё сен адашдингми келиб кейинми?
Гоҳо кимлигинг ҳам бўлмайди билиб,
Иним дейми сени, севгилим дейми?

Кет, деб ҳайдолмасам нетаман,
Кел, деб айтолмасам нетаман.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Сени осмонимга олиб кетаман...

Ўйламай дейману ўйламай бўлмас,
Ўтсанг сен томон бир бўйламай бўлмас.
Сен менинг ҳаммадан яширган сирим,
Менинг эртагимсан, сўйламай бўлмас.

Кет, деб ҳайдолмасам нетаман,
Кел, деб айтолмасам нетаман.
Сени осмонимга олиб кетаман,
Сени осмонимга олиб кетаман!..

ОНАЛИЗОР

Күнглим қолса булбулдан ҳам гулдан ҳам,
Қолар бўлсам бир кун ахир тилдан ҳам...
Агар бир зот йигласа чин дилдан ҳам –
Онам йиглар, онам йиглар, онам у...

Сигмай қолсам шундай кенг бу жаҳона,
Осмонларга руҳим бўлса равона,
Жонсиз таним устида ҳам парвона –
Онам йиглар, онам йиглар, онам у...

Тонар бўлса қўлимдаги тор, дунё,
Уч кун ўтмай унугтай дўст-ёр, дунё.
Еру кўкни титратиб зор-зор, дунё –
Онам йиглар, онам йиглар, онам у...

Гулдай кулиб юрмасмиди ўғлим деб,
Кўриб кўнглим тўлмасмиди, ўғлим деб,
Онаиг ўлса бўлмасмиди ўғлим, деб
Онам йиглар, онам йиглар, онам у...

Кўнглим қолса булбулдан ҳам гулдан ҳам,
Қолар бўлсам бир кун ахир тилдан ҳам.
Агар бир зот йигласа чин дилдан ҳам –
Онам йиглар, онам йиглар, онам у...

КҮНГЛИМДАГИ ЁР

Мұхабbat bogiga кирмадим бір бор,
Суйиb бир гүлга күл урмадим бир бор.
Энди тунлар йиглар мәнга қүшилиб,
Күнглимда бир ёру күйнимда бир ёр.

Бири бирисинга ўхшамас, ёраб,
Күзимнинг ёшлари түхтамас, ёраб.
Куярман бир унга бир мунга қараб...
Күнглимда бир ёру күйнимда бир ёр.

Бириң әркалайман дудогим билан,
Бирисин әркалаб нигоҳим билан
Яшарман савобу гуноҳим билан –
Күнглимда бир ёру күйнимда бир ёр.

Бириң хур дейпими, бириң гулойим,
Сүймаганим суйганимдан мулойим.
Бу қандай күргилик экан, Худойим,
Күнглимда бир ёру күйнимда бир ёр.

Дарёман иккита киргоқда күзим,
Товонимда бүзим, томокда бүзим.
Икки ўт ичида қийноқда үзим,
Күнглимда бир ёру күйнимда бир ёр.

БОБОДЕХҚОНИМ

Ер айланар,
Ер айланар,
Ер югуриб тинмайди,
Яктагингнинг енгларидан
Тер югуриб тинмайди,
Кўлинг тегмай бу дунёда
Битта гиёҳ унмайди,
Тин билмаган жоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Офтоб чиқар,
Офтоб ботар,
Чўғлар сочиб танангга,
Бир кунгина бормай қўйсанг
Нима қилар далангта?..
Бир шонача парвоналар
Бўлолмайсан болангга,
Ташнаи нолоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Иш-дегани фақат сенга
Чикқанми ё эй мўмин,
Қора меҳнат йўргагингдан
Юққанми ё эй мўмин?
Онанг сени пахтазорда
Туққанми ё эй мўмин?..
Қадоққўл-товорим менинг,
Бободехқоним менинг.

Ёруғ юзим,
Кўк ёришиб
Кетгайдир бир жилмайсанг,
Дунёларни оқса ўраб
Кўйганингни билмайсан,

Үйингда ҳам,
Түйингда ҳам
Пайкалиигни ўйлайсан,
Содда дил – имоним менинг,
Бободеконим менинг...

Ким толикди чўл бағрида
Бўстонларни яратиб,
Қора денгиз бўйларида
Ким кезар жон яйратиб,
Минбар тўла гапга чечан
Нотиқларни сайратиб,
Ўзи безабоним менинг,
Бободеконим менинг.

Шийлонларда ўлтирадинг
Кўтаролмай белингни,
Семиз вакил мактабидан
Ҳайдаб келди ўғлингни,
Кеч куз эди, ечиб бердинг
Эгнингдаги тўнингни:
Ол, кийвол, полвоним менинг...
Бободеконим менинг.

Болажоним,
Сен-ку келдинг,
Жонинг ачиб отаигга,
Ҳатто сенинг меҳнатингни
Билмадилар, аттанг-а...
Пўчоқни ҳам пахта қилиб
Топширганлар Ватанга!..
Топгани талоним менинг,
Бободеконим менинг.

Оlam яралгандан буён
Дехкон кимни алдабди,

Деҳқон кўлин қабартирган
Кетмон кимни алдабди,
Ўзбегимнинг пешволари
Ўзбегимни алдабди...
Оҳ, лолу ҳайроним менинг,
Бободеҳқоним менинг.

Соддадилим,
Сен-да суйиб
Ишонгандинг уларга,
Тонгни тоигга улаб меҳнат
Қылдингми тулкиларга,
Бир кўлинингнинг фурсати йўқ
Бир кўлинигни силарга,
Меҳнати армоним менинг,
Бободеҳқоним менинг.

Жоним бобом,
Гапир сен ҳам
Бундоқ ҳолу ахволинг,
Балиқ бўлиб уватларда
Сузиб юрар хаёлинг,
Сени сотган олчоқларга
Йўқмиди бир саволинг?..
Эҳ, оғир карвоним менинг,
Бободеҳқоним менинг.

Нега хомуш ерга боқдинг,
Бўйингдан айланайин,
Шу топда кўнглинигдан кечган
Ўйингдан айланайин;
Арпа эккан – арпа ўтар,
Бугдој эккан – буғдоин!..
Ҳалол туз(оним менинг,))
Бободеҳқоним менинг.)

Замин аро тирикликни
Бор килгувчи ўзингсан.
Ё гулизор
Ё ташнай
Зор килгувчи ўзингсан,
Оби ҳаёт таратгувчи
Буюқ сувчи ўзингсан,
Тинчликка посбоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Сен ҳамиша ҳақ томонсан,
Сен ҳакиқат томонсан
Инсон зотин ёруғликка
Етакловчи сорбонсан,
Ўзинг бемор,
Ўзинг табиб,
Ўзинг малхам, дармонсан,
Багри кенг осмоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Ер айланар,
Ер айланар,
Ер югуриб тинмайди,
Сенинг ойдек юзларингдан
Тер югуриб тинмайди,
Қўлиниг тегмай бу дунёда
Битта гиёҳ унмайди,
Тин билмаган жоним менинг,
Бободехқоним менинг.

Элим ризқи мудом сенинг
Пешонангнинг терида,
Элим ризқи етилгайдир
Юрагингнинг кўрида,
Савлат тўкиб ўтирганим
Курултойлар тўрида –

Бекасам чопоним менинг,
Бободеконим менинг.

Мен ҳам сенинг тузу нонинг
Ичиб юрган болангман,
Шоирман деб күшдай күниб,
Учиб юрган болангман,
Үзинг билан пайкалда сув
Кечиб юрган болангман –
Сенга бу достоним менинг,
Бободеконим менинг...

ҮН САККИЗГА КИРГАН ҚИЗ

МУСАДАСЫ ВИНОВАЛЫК НЕДА

Бахтинг болиш бошингда;||
Ой уйлайды қошингда;|||
Осмонларда юрган қиз ||||
Үн саккизга киргай қиз! ||
Киприкми бу найзами; ||||
Янги чиқкан майсами, ||||
Анбари уфурган қиз –
Үн саккизга кирганд қиз.

Бокқа чикса оқшомлар,
Изларини шабнамлар
Күзларига сурган қиз,
Үн саккизга кирганд қиз.

Сабо силаб сочини
Кирк жуфт қалдиргочини
Кирк ёнга учирган қиз,
Үн саккизга кирганд қиз...

Үн саккизга кирганд қиз –
Баҳор билан топишиб,
Ёмгир билан ўпишиб,
Хаёл билан юрган қиз,
Үн саккизга кирганд қиз!

БЕШИНЧИ ЎГИЛ

Етмиш юлдуз ёгилиб,
Ярим ойча тўлолмас,
Етти яига йигилиб,
Битта она бўлолмас,
Она тирик эшикка
Фурбат якин йўлолмас,
Менинг эса, бағрим қони,
Вайронаман, Онажон...

Гарчи биз ёш, гўр эдик,
Сиз бор – биз ҳам зўр эдик,
Бир майизни беш ўгил
Тенг бўлишиб ер эдик,
Гоҳ талашсақ, ҳақ сўзни
Онам айтсан дер эдик,
Тушми энди у замон,
Хайронаман, Онажон...

Тирик юрса волиданг
Тоққа кучинг етаркан,
Онанг ўлса, бошингдан
Офтоб ўтиб кетаркан,
Жиндеккина алам ҳам
Тоғдек ботиб кетаркан,
Кўксим тўла минг армон,
Тўлғонаман, Онажон.

Онасиж уй – ойсиз туп
Экан энди ўйласам,
Қалбни ўрттар дардларим,
Қай бирини сўйласам?
Сизсиз кўчам бефайз,
Ҳаловат йўқ уйда ҳам,

Фариштаси тарк этган
Остонаман, Онажон.
Үзинг учун ўл етим!..
Үрда ҳам мен, кирда ҳам.
Кўйлагимда тугма йўқ,
Тугма бўлса, кир – ёқам.
Тўрт янгамга қўшилиб
Турткилайди тўрт оғам,
Ўз уйимда жонажон,
Бегонаман, Онажон.

Кўнгил ўзин тутинган
Бир меҳрибон қўмсайди,
Дунёда бир одамга
Сиринг айтиб бўлсайди,
Онасизни дўсти ҳам,
Душмани ҳам алдайди,
Айтинг ахир, мен кимга
Ишонаман, Онажон?..

Йўқлигинги қадамда
Тураг шундай билиниб,
Нои ёпмайсиз тонглари
Менга қулча илиниб,
Сарғаярман сарғайган
Расмингизга термулиб,
Зиё истаб зор қакшар
Парвонаман, Онажон...

Уй тўрида толбешик –
Акам ётган, мен ётган,
Шердек-шердек келбатли
Беш ўғилга аскотган,
Қайтиб кириб бўлсайди
Бўлардим жон деб қайтган!..
Мен бу жойни ҳаммадан
Қизгонаман, Онажон.

...Яшаяпман шарпадек
Сезилмай гох, сезилиб.
Гохи күкка интилиб,
Гохи ерга эгилиб,
Согниганды шеър ёзиб
Юракларим эзилиб –
Эл ичра бир шоири
Девонаман, Онажон.

ТИЛЛО САНДИК

Баланд жардан ташланди,
Тилло сандик дарёга.
Ёрингман деб юзланди,
Коработир Зухрога.
Тоҳир эмас, бағри хун,
Оқиб кетди мұхаббат.
Бу дунёга этагин .
Қоқиб кетди мұхаббат..
Қайсни қувгин қилишди,
Ул ошиғи шайдони.
Эрмак қилиб қулишди,
Қон йығлаган Лайлони.
Мажнун эмас, сахрова,
Сарсон бўлди мұхаббат.
Икки кўзи самода,
Ҳайрон бўлди мұхаббат.
Афсона бўлди, ёху,
Армои бўлди мұхаббат.
Одамдан безган оху,
Жайрон бўлди мұхаббат.

РАФИҚАМГА

Гулим, сени гулдай асрай олмадим,
Сүйиб, сийолмаган султонинг бўлдим.
Меҳрингни меҳриимла оқлай олмадим,
Нетай сен яхши, мен ёмонинг бўлдим...
Дорга осгил мени, дорингга шукур,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Мұҳаббат кўшкида сен кіму мен ким,
Сени гоҳ ўкситиб не топди дилим.
Юзингдан ўпайми энди энтикиб,
Кўзингдан ўпайми, азиз севгилим...
Сенсиз қаїда қалбга ҳаловат-хузур,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Тегирмон юрганда тош бошларимда,
Жоним жон саклади бардошларингда.
Довуллар багримни қақшатган дамлар,
Музларим эриди оташларингда...
Кўлимга кўтариб кўргазай меҳр,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Холбуки, тўрттала томоним ўзинг,
Осмоним ёритган тобоним ўзинг.
Дилиминиг тўрида авайлаганим,
Энг ёруғ орзуим, армоним ўзинг...
Сени йўлинитирди ҳазрати Хизр,
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Юракдан раҳматлар айтмайни нечун,
Ортимдаги нурли изларим учун.
Шеърларимга берган ҳайрат ҳисларим –
Ўғилга алишмас қизларим учун...

Мехрибоним, сенга айтарим шудир
Борингга шукурлар, борингга шукур.

Ойдиним, кўнгилда бир кўшк безайлик,
Гулним, юр, дилим, юр, гулзор кезайлик.
Биз энди тўйсак ҳам висолдан тўйиб,
Биз энди бесеаск ҳам – баҳтдан безайлик...
Муҳаммад қадрига стмаган эй хур –
Борингга шукурлар, борингга шукур.

КУМУШ

Марғилонда Кумушни кўрдим,
Кўзига ёш тўлиб турибди.
Сочларини майдалаб ўриб,
Отабекни излаб юрибди.

Тоңгда туриб қалам қошига
Ўсма қўйган экан – қурибди.
Кўздан оққац аччик ёшига,
Ўスマсини ювиб турибди...

Мени бир ўйқиийнайди ёмен,
Яна юрак ўйнади ёмон.
Кўйвор замин, кўйвор осмон,
Мен уйимга стаман қачон?

Учиб келдим уйимга омон,
Бешёғочда гуллабди ўрик...
Тошкентга қиз берма, Марғилон
Қодирий йўқ. Зайнаблар тирик.

ТОШКЕНТ

Офтоб тугилади сенинг қароғингда
Тошкент, окшоминг-да фусункор.
Хар бир күчанг,
Хар бир япрогингда
Қодирийнинг ўйчан рухи бор.

Мехмондўст деб кимлар таъриф қилмаган,
Ҳамма мақтovларнинг ўзинг адогисан.
Тошкент, сен миннатни билмаган устоз,
Ойбек иштохисан,
Ойбек кучогисан.

Анхор бўйларида қумрилар ўйнар,
Шоир Ғафур Гулом билган қумрилар.
Икки минг йил аввал Сабонини излаб,
Хинди斯顿ни ташлаб келган қумрилар...

Тошкент,
Она шаҳар,
Бехад, бепоён –
Ўзбекистондаги энг баланд терак.
Аниқ таърифингни қилмоққа баён
Улкан юрак керак,
Улкан-ан юрак керак!

Сенинг қўзларингта термулиб юриб
Кўшиклар сўрайман – мен ҳам бир ўғлинг.
Тошкент;
Эй, миннатни билмаган устоз,
Бир умр тушмасин елкамдан қўлинг...

САИД АҲМАД

Йил бўшатар йилга навбатни,
Чархпалаги айланади арш.
Саидасиз Саид Аҳмадни
Фаришталар айлар парвариш.
Чорбог кезар чол, мャюс аммо,
Ниманидир қўмсаб, ахтариб.
Қайлардасиз Саида момо,
Сизсиз бу кун боғлар ҳам,
гариб!..

Йўлчаларда йўлга эгилар,
Сувлар тиниб қолар сукутда.
Саидани-сўраб беҳилар
Йиглаб ётар ер билан битта.
Кетар кейин дарди бир тугун,
Йиглай деса тушунмас даҳа.
Кулай деса, ўзидан олдин
Ажинлари отар қаҳқаҳа.
Бошига тош ёғйиса агар,
Билдиримайди бу метин одам.
Ҳамма ҳўрсанд, ўзи зерикар;
Латифалар айтганида ҳам.
Йил бўшатар йилга навбатни,
Чархпалаги айланади арш.
Саидасиз Саид Аҳмадни
Фаришталар айлар парвариш.
У жилмаяр, кўзда ёш қалқиб,
Шивирлайди лаблари бесас:
Саидалар фаришта, балки
Фаришталар Саида эмас!...

ЎЗБЕКНИНГ АЁЛЛАРИ

Ухламайди тунлари,
Ой нурлари таралган.
Ўзбекнинг хотинлари
Фарзанд учун яралган.

Йилдан узун қунлари,
Ким кўнглини сўролган.
Ўзбекнинг хотинлари
Меҳнат учун яралган.

Қирқ йил киргии бўлса ҳам,
Ўз аҳдида туролган,
Ўзбекнинг хотинлари
Тоқат учун яралган.
Ёт олдидан сал нари
Қачон кокил ўролган.
Ўзбекнинг хотинлари,
Иффат учун яралган...

Ўзбекнинг аёллари,
Ўзбекнинг хотинлари,
Сувдан ҳалол,
Гулдан пок,
Қўллари олтинлари,
Қай томонга бурса юз,
Йўллари олтинлари –
Иzzат учун яралган!

ОНАМДАН ХАТ

Үглим, жигаргүшам, айтгин-чи, наҳот,
Ачинмайди жонинг онанг ҳолига.
Мени тўшакларга михлаб қўйди бод,
Келсанг бир кўрсаму... ўлсам, майлига.

Чакка ўтган эски томга ўхшайман,
Кўзимдан ёмғирлар тўкилар тинмай.
Бу ёруғ дунёда борми, билмайман,
Ўз ўғли йўлига интизор мендай...

Ҳайҳотдек-ҳовлида-қолдим бир ўзим,
Нима хаёлларга бормасман баъзан.
Софисан ишқилиб, кўрқаман, кўзим,
Подшолар ҳакида шеърлар ёзасан.

Ўйнашиб бўларми шоҳлар билан, айт,
Қишлоқи жонингта шеърдан не хузур?
Зериксанг – бепоён яйловингга қайт,
Сикилсанг – даийтларда отчоптириб юр!

Фақат хаёлингдан чиқаргин шеърни,
(Кимгадир ёқмасмиш чинми-ёлғонми),
Ахир, сен ёзмасанг ўша Бобурни,
Шоярнинг уруги куриб қолғаними?..

Үглим, жигаргүшам, айтгин-чи наҳот,
Ачинмайди жонинг онанг ҳолига?
Мени тўшакларга михлаб қўйди бод,
Келиб бир кўтариб чиққин ҳовлига.

Кўлинига жон бериб ўлсам, майлига...

ҮҚУВЧИМГА

Боламдайин ширин эди кеча шеърим,
Видолашдим ҳали ёзиб улгурмайин.
Сизга етмай нобуд бўлди неча шеърим,
Бирор йиртди, бирор ёқди билдирмайин.

Олчоқлардан асролмадим боламни мен,
Кўзи юмуқ кетаверди билмай айбин.
Қайдин топай кезиб етти оламни мен,
Кимдин сўрай шеърларимнинг увол, ҳайфин?..

Ким билади, мен ҳам шоир эдим балки,
Тупроқ бўлиб ётар ерда қўшикларим.
Юлдуз бўлиб турар балки кўкда балқиб,
Кўлга чўкиб кетмиш балки кўнгли ярим.

Не бўлса ҳам асроямадим, менда гуноҳ,
Боламдайин ширин эди кеча шеърим.
Бирор йиртди, бирор ёқди билдирмай, ох,
Сизни кўрмай нобуд бўлди неча шеърим!

* * *

Мәхрим қаттиқ бүлди
Қаҳрим қаттиқ бүлди,
Насиҳатни эса олмадим.
Харифим суюнди, дүстім куюнди,
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Осоінш ўтмади бирор бир күнім,
Талашиб-тортишиб толмадим.
“Оғирроқ бүл иним, сипороқ бүл иним...”
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Тенгімни билмасдан бир қизни сүйдім,
Сүйдім сира кулмай омадим.
«Шохона яшардик сұзимга кирса...»
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Кувроқ бүл дейишиди, ёлғон ҳам керак,
Жиндеқ хушомад ҳам...
Құлқасында болмадим.
Оқни оппоқ күрдім, қорани қора,
Мен ўз билганимдан қолмадим.

Күнгілім сезар, энди бу ёғи аён,
Дүйнеларим... дүйнеларим, баҳтли боламан:
Ё Тошкентда энг зүр шоир бүламан,
Ё уйимга кетиб, ариқ бүйіда
Ялпизга сұяниб ўлыб қоламан!

ЭЙ ЖУФТИ ҲАЛОЛИМ

Бизни бирвлардан не камимиз бор,
Эй жуфти ҳалолим, не ғамимиз бор.
Гарчи боғлар кезиб юрмадик бирга,
Эсласак арзирли хуш дамимиз бор...

Гарчи мен билан ҳеч йўқдай ишларинг,
Мен ҳақдадир ҳатто кўрган тушларинг.
Севдим демасанг ҳам севгинг изҳори –
Кўзинг тўла меҳр жилмайишларинг.

Моҳри садоқати сийму зар санам,
Мунглигим, мунисим, муштипаргинам.
Парвонам сенсану бошимда мудом,
Қадрингга етмайин келганим алам.

Бир бор қош уймаган қалам қошлигим,
Сочингдаги оқлар – бағри тошлигим.
Бир ширин сўз айтмай, битта гул тутмай,
Сен гулни сўлдирди менинг ёшлигим.

Дардинг олай ёрим, айтгил дардингни,
Тоғлар кўтаролмас сенинг дардингни.
Севдим демасам ҳам севгим изҳори –
Умр ўртасида билдим қадрингни!..

Бизни бошқалардан не камимиз бор,
Эй жуфти ҳалолим, не ғамимиз бор.
Гарчи боғлар кезиб юрмадик бирга,
Эсласак арзирли хуш дамимиз бор...

КҮЗМУНЧОҚ

Ойдешта

Мушғық қүшдай мұштипар,
Күнгіл сири пинхонсан.
Шүрінг курсін сингилчам,
Үз уйнда мәхмөнсан...

Омонатдир ота уй,
Бу хүш өзілар омонат.
Күлиниңдаги арzon шу
Күзмунчоқтар омонат.

Хамма сенга қариндош –
Харидор узилмайды.
Күнглиниңга ким ёқишин
Хатто, онанг билмайды.

Үзім билан үзім банд,
Ёнишларинг күрмасман.
Аканг бўлиб мундоқ бир
Күнглиниңни ҳам сўрмасман.

Сен кетарсан кўзга ёш,
Балдоқ тақиб қўлиниңга.
Ёдгор бўлиб колади
Кўзмунчоғинг синглиниңга...

ЛОЛАҚИЗҒАЛДОҚ

Мендан нима қолар:
Икки мисра шсьр,
Икки сандиқ китоб,
Бир уом тупроқ.
Одамлар ортимдан
Нима деса дер,
Мен сени ўйлайман
Ўзимдан кўпроқ –
Лола, лолажоним,
Лолакизғалдоқ!

Мен кетсам, ёмондан
Йироқ бўл, оху,
Чунки сен чиройли,
Кўркли бир жувон.
Ёмон кунлар бир кун
Яхши бўлар-у,
Ёмон одам яхши
Бўлмас ҳеч қачон...
Яша чегарарада
Тургандек огох,
Лола, лолажоним,
Лолакизғалдоқ.

Уйда ётибман-у,
Сезиб турибман,
Кўкда кстаётир
Күшлар қайтишиб.
Хайрлар ёғдириб
Қанотларидан,
Хаста шоирига
Видо айтишиб.
Бор, менинг учун ҳам

Уларга күл қоқ –
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок.
Уларни мен яна
Күрарманми-а,
Айвондан одамдек
Кузатолмадим.
Куз. Түйлар бошланди.
Юрагим пора –
Битта қизимни ҳам
Узатолмадим...
Демак, тақдир әкан
Түй күрмай ўлмок,
Лола, лолагинам,
Лолақизғалдок.

Бирок, күнглим сезар,
Мендан кейин ҳам,
Бир кун бу ҳовлига
Одам тұлади.
Хали түйлар қилиб
Чарчайсан, әркам,
Менинг қизларим
Эңг баҳтلىй бўлади! –
Кёлинлар кўйлаги
Рухимдай оппоқ –
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок.

Гулим, яқинроқ кел,
Қара, не савдо,
Бу ажиб ишларни
Дил лавҳига ёз:
Кимга қаср етмас,
Кимга мол-дунё,
Менга эса ҲАВО
Етмайди холос.
Тириклар мудроқда,

Үликлар уйғок –
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок.
Күксим куйиб борар,
Күкрак ёнимокда,
Айтинг дүхтирларга,
Ёрнеша ёрсин!
Жисм ўз улфати –
Жондан тонмоқда.
Бечора жон энди
Қасрга борсин.
Энди осмон йирок,
Энди ер юмшоқ –
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок.

Буни ҳаёт дерлар,
Унутма асло,
Бир кун очиласан,
Бир кун сўласан.
Қалбимда-ку факат
Сен эдинг танҳо,
Қабрим устида ҳам
Ўзинг бўласан.
Сен бизнинг севидан
Хотира – байрок,
Лола, лолажоним,
Лолақизғалдок.

Аёл қалбинг билан
Сув кеч, олов кеч,
Ғам келса бошингдан
Хушинг учмасин.
Худодан сўрадим:
Мендан кейин ҳеч,
Номард кимсаларга
Ишинг тушмасин.
Уларнинг қўлида

Ҳамиша тузоқ,
Лола, лолажоним,
Лолакизғалдоқ.
Ишинг тушса, иним
Мухаммадга бор,
Шопрлар ичида
Ишонганим шу.
Бироз ичишини
Айтмаса агар,
Күкен тиник бола,
Халол бола у.
Факат сал соддарок,
Факат сал ёшрок
Лола, лолажоним,
Лолакизғалдоқ.
Жон сүнгги бошпана
Топаркан онгда,
У юрак остида
Дердим мен бўлсам.
Ажабланма агар
Эртага тоигда
Сени ўпиб, Ўшни
Кучоклаб ўлсам!..
Ўтичим – тўспамда
Йиғлама узок,
Лола, лолажоним,
Лолакизғалдоқ!

ТАВАЛЛУД

Кирк йил...
Қанча қушлар кетиб, қушлар қайтди,
Менга меңнат йүргагимдан юқсан экан.
Аранг англаб олдим, соқов акам айтди –
Онам мени пахтазорда туқсан экан.

Соқов дедим. Акам асли дудуқ бир оз,
Асли шоир ўша ўзи – мен тилемочман.
Дили тўла дард-у сайролмайди холос,
У бир булбул бўлса, мен бир қалдирғочман.

Яхшиямки соқов, –
Аммо доно соқов,
Сўзни сайлаб ёзгин, кўнгил тўлсин дейди.
У соғ бўлса бизларга нон тегмасди-ёв,
У соғ бўлса бизларга йўл бўлсин эди...

Юртим, омон бўлсин бари болаларинг,
Ва уларга доя, туғруқхоналар ҳам.
Омон бўлсин уфққа туташ далаларинг,
Далаларда бизни туқсан оналар ҳам.

ЎЗБЕКИСТОН

О, ота маконим,
Олажон ўлкам,
Ўзбекистон, жоним тўшай соянигга.
Синдай меҳрибон йўк,
Сенингдек кўркам,
Римни алишмасман бедапоянигга.

Бир гўша сув бўлса, бир гўша кирлар,
Қанча юртни кўрдим, қанча тақдирлар.
Қайга борсам суяб, бошни тик тут деб,
Тоғларниң изимдан эргашиб юрар.

Кўрдим сулувларниң энг фараингларин,
Ё худбинман ё бир содда касман мен:
Парижниң энг гўзал ресторонларин,
Битта тандирингга алишмасман мен.

На галга кўнайин,
На тил билайнъ,
Кўздан уйқу қочди, дилдан ҳаловат.
Уч кунда соғинсам нима қилайнъ?..
Чала қолар бўлди ҳамма саёҳат.

Билдимки, баридан улугим ўзинг,
Билдимки, яқини шу тупроқ менга.
Бахорда Бахмалда туғилган қўзинг
Араб охусидан азиэроқ менга.

Сен билаи ўтган ҳар кун байрам-базм,
Сенсиз бир он қолсам ваҳмим келади.
Сени билганларга қиласман таъзим,
Сени биямасларга раҳмим келади.

ФАРЁД

Күрмай яшаб кетгәнлар бор баҳтиёр,
Билемай яшаб кетгәнлар бор баҳтиёр.
Биз сен билан күл ушлашиб юргаңдик,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Күришмасдик худојим тенг күрмаса,
Күришириб сўнг наҳот хол сўрмаса.
Баҳт берса-ю, аммо фарзанд бермаса,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Нетай шундай кенг дунёга сигмасам,
Боламга деб ўйинчоқлар йигмасам,
Тушларимда алла айттиб йигласам,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Тун чўкса-ю, кўринимаса тонготар,
Қай томонга ёибошлиасам тош ботар,
Онам олиб кўйган бешик бўши ётар,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Синовми бу ё синоат, билмадим,
Ё кўниждим, ё қаноат қилмадим,
Битта йўргак юваб дорга илмадим,
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

Кўнглим ўксир кўйнимга зар тўлса ҳам,
Уйим агар Тожимаҳал бўлса ҳам,
Вой болам-а, тугилмаган жон болам!
Айб мендами, айб сендами энди ёр?..

* * *

Мен на бойваччаман,
Мен на султонман,
Фарыб бир онага ғарыб ўғлоңман.
Агар сен ер бўлсанг, мен ундан хоксор,
Агар сен шер бўлсанг – мен ҳам арслонман.

Кундайни йилларим ўтар тизилиб,
Бир бошга бир ўлим турар сузилиб,
Бўйиним эгилгунча кетсии узилиб,
Орият йўлида кўкси қалқонман.

Борингда сояигга сажда этарлар,
Ноинингни сб, қўлинг тишлаб кетарлар.
Йўғингда кўз қоқмай танилаб кетарлар,
Дўст дегандан озор топган инсонман.

Кумга тўлиб қолган гавҳари кўзим,
Гоҳи тушунмасман ўзимга ўзим.
Худо-бор-ку-дейман, ўксинма, Азим,
Токай бу дунёда юраги қонман.

Дегайлар ёлғизга худойимдир ёр,
Бу дунёда беклар, у дунёда хор.
Ўзимдан ҳам содда болаларим бор,
Бўтә етаклаган оғир карвонман!..

ЮРАК БИЛАН СУХБАТ

— Соҳиб дилим, исега кунда йиғлайверасан,
Нега йиғлаб ҳиқ-ҳиқ, юрагингни тиғлайверасан?
Кунда шу хол, дўсти ҳалол, ҳайронман мен ҳам,
Ўпкам тўлиб кетар бир кун йиғламай қўйсам.
Хавотирдамисан, онаизорингданми,
Ё дўстингдан куйганмисан, ё ёрингданми?
— Онам ўлган... Бу иккиси жумбок мен учун,
Иккови ҳам менга кўрсатар кучин.
Шундай дамлар йиғламасдан ёзолмайман шеър,
Сенга нима, тўхтаб юриб, уриб туравер.
— Соҳиб дилим, майлига-ю, кўп йиғлайсан-да,
Қараб турсам ҳеч бир яйраб сен кулмайсан-да?!
— Мен шуниقا йиғлоқроқман, ҳамма билади,
Фақат... ўлсам йиғламайман, уят бўлади.

ТИЛАК

Ҳар кимсанинг бўлсин ўзин бошпанаси,
Ҳар кимса ўз кулбасида даврин сурсин.
Одамни-ку айтмай турай, бу дунёда
Хатто, кушнинг ёт бутоқда ини қурсин.

Тирик инсон бир куни оч, бир кун тўқдир,
Бир кун тўкин, бир кун бурда иони йўқдир.
Бир ўғил-ку отасиз ҳам кунин кўргай,
Отаси йўқ халқнинг кўрган куни қурсин.

Гарчи бошин эггани йўқ эдик бизлар,
Экканидан теккани йўқ эдик бизлар.
Ватанида ватани йўқ эдик бизлар...
Ўша зулмат ўтмиш, сенинг уйинг куйсин.

Ўз элингда энди ҳушинг ўзинг чогла,
Ўз қўлингда энди қушинг, ўзинг овла.
Олтинларинг тирнокларинг билан кавла,
Ва йигиб кўй! Болаларинг учун турсин.

Бешикларга тўлиб кетсин бир, ўзбеклар,
Тили чиқмай кўзи чақнар, ҳур ўзбеклар
Давлатбеклар, Эътиқодбек, Иймонбеклар
Бобожон, деб соқолларинг силаб турсин.

Мен бу шеърни ёзганим йўқ атай ўйлаб,
Мен шеър ёздим гуркираган юртга бўйлаб.
Шундай юртни худойимнинг ўзи кўллаб,
Шундай юртни худо ўзи асраб юрсин!

ВАТАН

Эй менгэ эртаклар сўйлаган Замин,
Эргашиб изингдан қолмасман сенниг.
Ўзгалар наздида Боги Эрамииг
Жийданг япроғига олмасман сенниг.
Ватац, қайда бўлмай, сен ҳамроҳимсан,
Боболарим ётар саждагоҳимсан.

Офтоб келин тушган боғларинг кўркам,
Ялиизлар ястанган даала-даштларинг.
Осмонга туташган оқтерак ўлкам,
Кўнглимда ўзгача сайру гаштларинг.
Ватан, қадрим уйи – хонақоҳимсан,
Боболарим ётар саждагоҳимсан.

Олтин бешик узра аллалар айтиб,
Ҳамиша бедорим – онаизорим.
Жилгаси жараңги тоғида уйғотиб,
Юрагимга кириб келган баҳорим.
Ватан, кунда боқиб тўймайин, кимсан –
Оқ оғриниб ботар саждагоҳимсан.

Суйиб сийм-танимга солған сен чўғни,
Пойниг ўпсам арзир чўкка тушиб тиз.
Сен-ку мангудирсан, мен борму-йўқми,
Мен қайдан кунимни кўрадим сенсиз.
Ватац, жонга жондан якинрогимсан,
Қавмим илдиз отар саждагоҳимсан.

Алқаб мени кузат, илҳақ мени кут,
Эй бир парча булат, эй бир парча йўл.
Омон бўл, сен борки дунёлар уннут,
Сенниг хузуриннга элтар барча йўл.
Ватац, мен келсам ҳам келган ёғимсан,
Кетсам ҳам аскотар қароргоҳимсан!..

ОНА ТУРКИСТОН

Кўкларга сигмай яйраб руҳи жон,
Кўзларга севинч ёшлари тўлди.
Аммо сен нечун маҳзун, паришион,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Кишинлар қетиб, стгач муродга,
Шахид ўғлонлар қелдими ёдга.
Куйкалак кўнгилт тўлдими додга,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Эрк йўқлаган чор кўз ёш нимаси;
Кётди бошингдан аждар ишлкаси;
Арслонлар туқсан шерлар ўлкаси;
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Сен бир бўстонки туллари сўлмас;
Қиёматда ҳамчироғини сўнимас;
Болам деб кўйсанги синамёққа; бас;
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Чорласанг тўшинг норингга тўлар,
Дарёдай тошиб, шамолдай елар.
Йўклардан елиб Чўлпонинг келар,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

Эй ёри азиз, эй бағри қўёш,
Жигаргўшангман жонингга жондош.
Қувонганингдан қилдингми кўз ёш,
Она Туркистон, сенга не бўлди.

АЛПОМИШЛАР ЙОРТИ БУ ДИЁР

Алпомишилар юрти бу диёр,
Достон бўлган Рустамлари бор.
Шу ўлкада офтоб айвони,
Шу ўлкадан бошланар баҳор.

Гўзал юртнинг кўркига чирой,
Узун кокил малак Барчиной.
Хур қизлари кўча тўлдирса,
Гўё срда сузиб юрар ой.

Мен ҳам шу эл фарзандидирман,
Кўз қораси, дилбандидирман.
Эркаланиб багрида ўсдим,
Мен ҳам уни жондан суюрман.

Алпомишилар юрти бу диёр,
Достон бўлган Рустамлари бор.
Шу ўлкада офтоб айвони,
Шу ўлкадан бошланар баҳор.

ИЗХОРИ ДИЛ

Кўхна тол бешикдан
Бошланган олам,
Сенга иddaолар
Қилмай севаман.
Бир куни синглим, деб,
Бир куни онам –
Ватан,
Кимлигингни
Билмай севаман.

Тўзгийди тўнингдан
Тортган тўралар,
Кеча тузингни еб,
Сотган тўралар.
Энди пушаймонда
Туйнук мўралар –
Мен сенинг ёнингдан
Жилмай севаман.

Менга сриниг суюк,
Осмонинг суюк,
Боқсам teng
Тўртала
Томонинг суюк,
Товонимга кирган
Тиконинг суюк –
Кафтдан зирапчанг ҳам
Олмай севаман.

Чўксанг;
Тур, синглим деб,
Сочинг силайман.
Сўксанг;

Опам дейман,
Умринг тилайман.
Сендан ранжимайман,
Гина қилмайман –
Хоҳ хўмрай,
Хоҳ жилмай,
Бирдай севаман.

Ватан –
Юрагимнииг
Олампанохи,
Бу дунё
Букри бир
Жийдангнинг шохи!
Кўзим ёши билан
Сугориб гоҳи,
Кўксимда ўстирган
Гулдай севаман.

Бу ёруг жаҳонда
Йўғу боримсан,
Тилимнииг остида
Новвот – заримсан.
Сен менинг ягона
Пайғамбаримсан,
Мен Билол,
Мен Ҳабаш –
Кулдай севаман!

ТАЛАБАЛАР МАДХИЯСИ

Алп ўғлонлар ўлкаси бу кўхна Турон,
Қалқонлари, қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибқирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг!

Тахтдан тушганда ҳам отдан тушмай юрган,
Аждодингиз уй қурмаган – Давлат қурган.
Юрти учун елкасида тоглар сурган –
Рустамлари, Фарҳодлари, илм истанг.

Кўз очгандан кезиб етти баҳри уммон,
– Етти-тилда сўзлашган биз тили бийрон.
Ватанида Тожмаҳаллар тиклар султон –
Бобурлари, Беҳзодлари, илм истанг.

Ҳақ йўлида сиз илмининг умматлари,
Халқ йўлида ҳидояти, ҳимматлари.
Мадад бўлсин Яссавийнинг ҳикматлари,
Бобо Машраб баётлари, илм истанг.

Илм истанг, изингиздан ибраг ёғсин,
Ихлосингиз, шаҳдингиздан шиддат ёғсин.
Ортингиздан мағрур-мағрур миллат ёғсин,
Мулки Турон нажотлари, илм истанг!..

Алп ўғлонлар ўлкасиdir Ўзбекистон,
Эркли элининг қанотлари, илм истанг.
Ярим жаҳон бунёд этган Соҳибқирон,
Алишернинг авлодлари, илм истанг.

СИЗГА АЙТСАМ

Сизга айтсам, ҳали тупроқ ботмай товонга,
Ва мухаббат кийнокларин билмасдан олдин,
Ажиб түгён келаверди бостириб қонга,
Мен юртимга күнгил бериб балога қолдим.

Мана энди армоним кўп кўринмайдиган,
Кўриниса ҳам бирорларга шунчаки эрмак.
Дала йўлда қуриб қолган ялпизнинг зори,
Шотутларнинг сувга тушган кўз ёшлари дик.

Сиз куларсиз, бу китобини сўзларни қўй деб,
Хитобларни тўқаверма бола, липпадан.
Аммо рости, лабда болдек қотиб қолган шу –
Онам сути, онам сути эканда Ватан!

Шу Ватангага нафим бўлса дейман менинг ҳам,
Ва мақтанчоқ шонрчалар теккаида жонга,
Уятларда ловуллаган юзимни босиб,
Овунаман мўмину соғ Ўзбекистонга.

Давраларни ҳайрон этиб кетаман чиқиб,
Юлдузлармас, қаранг кўкда порлаган улар –
Шу юрт учун қурбон бўлганиларнинг кўзлари.

Бу қиз эса тушумайди, тушуммас мени,
Бу қиз менинг кўзларимдан излар тасалли.
Севаман, деб сочим силаб, юзма-юз ёлғиз,
Ва слкамга шигоҳ тираб ўйладиди: далли.

Билмайдики, ҳали тупроқ ботмай товонга,
Ҳали севги азобларин билмасдан олдин,
Келаверди бир дунё ҳис бостириб қонга,
Мен туйгуга кўнгил бериб балога қолдим.

Бијмайдики, юрсам-турсам йўлдошим шу юрт,
Уйқумда ҳам жонга босиб ётаман қўлин.
Киз дегани Зулайходай сулув бўлса ҳам,
Севолмайди унни ҳеч ким, севмаса элини.

Мактабдошим бўлар эди – менинг сирдошим,
Кечалари кўкка бокиб ўйлар сурардик.
Қайда қибор қимса кўрсак ё бир тубанлик,
Кўшикимиз мушт, тишишимизни кайраб юрадик.

Уни бугун бешикдаги бола ҳам танир,
Оним дейди, ўзи маъкул, сўзлари маъкул.
«Сен бекорчи ҳаёлларни сувга соч энди,
Яшанини бил», – деся менга хат ёзар иуқул.

Яшашини бил! Йилтиллайди кўзларй ёмон,
Яшашини бил! Кулар оипоқ кўйлак, оқ бадам,
Севаман, деб қасам ичар талабасига,
Йигиниларда нутқ сўзлар: она бу – Ватан!

Ховучимда бўтана сув ичмасман энди,
Хайр энди болалигим, бебаҳо тилемим.
Мактабдошим бўлар эди, эпгяқин дўстим,
Уни бугун сенинг шаффоғ руҳинг кўр қиласин.

Сиз куларсиз, бу хитобий гапларни қўй, деб,
Аммо рости, бир хикматни энди билдим мен:
Ҳеї одамлар, лабда болдек бўлиб турган шу –
Онам сути, онам сути эканку – Ватан!..

Шу Ватанга нафим тегса дейман менинг ҳам,
Юрак ундаи бир сўз кутиб бўйлар осмонга.
Ўғим, десса икки кўллаб жонимни тутиб,
Сигинаман мўмин ва соғ Ўзбекистонга.

ҚАЙДА БОР

Ёмғир ёғар шитирлаб,
Нурми, ипак толалар.
Бахор келса қиқирлаб,
Қирга чиқар лолалар.
Лолалар хар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Күкни булат ўрайди,
Ерни ёмғир аллалар.
Райхон ҳидин тарайди,
Донга интиқ далалар.
Далалар хар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Саман йўрга ер чизиб,
Тошда омоч сирғалар.
Оқар ойни оқизиб,
Жилдир-жилдир жилғалар.
Жилғалар хар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Қалбга таскин изласанг –
Турғун чолин сўрагин.
«Тановар»ни тингласанг,
Сел бўлади юрагинг.
Наволар хар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Кўринганини дуолар
Қилар бизда момолар.
Ғанимга ҳам омонлик
Тилар бизда момолар.

Момолар ҳар жойда бор,
Бизда бори қайда бор...

Бизнинг бўстон қайда бор,
Шоҳимардан қайда бор,
Сўлим Сурхон қайда бор,
Самарканднон қайда бор-а,
Ўзбекистон қайда бор!

ҚУЁШИСТОНИМ

Манглайимга битган Ер,
Болалигим ўтган Ер.
Тулпор бўлиб тойишиам
Менга елка тутган Ер.

Қай манзилга ошиқиб,
Мен остона ҳатласам,
Ота бўлиб кузатган,
Онам бўлиб кутган Ер.

Кўхинурдан қўҳлигим,
Онам – Ўзбекистоним.
Ўзбекман, ўзбеклигим
Менинг олий унвоним.

Сен борсанки, қаддим тик,
Паноҳим, соябоним.
Сен борсанки, бағрим бут,
Бутундир бурда ионим.

Тириклигим сен билан,
Суюклигим сен билан.
Ўзинг улуғ бўстошим,
Ўзинг ёруғ жаҳоним.

Улуғтоғдай улуғим,
Қалъам – Ўзбекистоним.
Ўзбекман, ўзбеклигим
Менинг олий унвоним.

Менга сенинг меҳрибон
Ҳар ишоҳинг бир давлат.
Ҳар лутфинг бир иноят,
Ҳар караманинг – тожу тахт.

Сен борсанки, мен ҳам бор,
Жонга жон пайванд диёр.
Боланг бўлиб ёнингда
Юрганилигим ўзи баҳт.

Қабул айла қуллуғим,
Қадим Қуёшистоним.
Ўзбекман, ўзбеклигим
Менинг олий унвоним.

ИФТИХОР

Ширмон кулча юзлари
Райхонисдир бу элининг; -
Узуи сочли қизлари
Тўмарисдир бу элининг.

Ўзбек қизин кимлигин,
Ким айтади мени айтмай;
Қирқ йил қирғин бўлса ҳам
Ёрин кутар миқ этмай!..

Эркни тутар бошида,
Номус дея от чопган.
Алп ўғлони қошида
Асқартоғлар тиз чўккан.
Ўзбек ўғлни кимлигин,
Ким айтади мени айтмай.
Майдонларни титратган,
Елкалари ер ўпмай!..

Гулга чўмсин излари,
Эркни ўйлдош, ёр бўлсанн.
Шундай юртнинг қизлари,
Ўғлонлари бор бўлсанн!

ЎЗБЕК

Ўзбекка ўхшатиш топмоқ муаммо,
Ўхшаса ўзига ўхшайди ўзбек.
Қиёси йўқ унинг, меҳри бир дарё,
Дунёда болам деб яшайди ўзбек.

Бир қўлда беланчак, бир қўлда Куръон,
Бир елкада кетмон, бирида иймон.
Барчага баробар бир офтобсимон,
Яшнасин олам деб яшайди ўзбек.

Ўнта бўлса ўрни бошқа унинг-чун –
Ўғлим оташимдан яралган учқун.
Қизим парилардан чехраси гулгун,
Юзлари лолам деб яшайди ўзбек.

Момолари тетик юзга кирса ҳам,
Боболари қайси йигитлардан кам.
Зурёдлари бўлса бир ҳовлига жам,
Тўшак етмай тўнин тўшайди ўзбек.

Эҳтиром этганга эхромлари бор,
Кеккайганга бўйин эгмагай зинҳор.
Бешигида жажжи Исломлари бор –
Тош ўтмас кўрғонга ўхшайди ўзбек.

Киндик қони томган тупроқ унга шон,
Керак бўлса, бесўз бахши этар у жон –
Кўкракка урмайди: Ватан деб, Ватан!
Алпомиш ўғлонига ўхшайди ўзбек.

Муҳаммад, ким бўлдинг қиёсинг топиб,
Ўхшаса – ўзига ўхшайди ўзбек.
Ёмон шеър ёzsанг ҳам бетингдан ўпиб,
Кам бўлма, болам, деб яшайди ўзбек.

ҮЗИНГДАН ҚҮЙМАСИН, ХАЛҚИМ

Күшдай учиб кучоғингдан дунё кездим,
Кезиб-кезиб топғанларим Соғинч бўлди.
Қанча олис кетсам шунча қадринг сездим,
Қаїда юрсам ёди-мехринг овунч бўлди.
Айланайин қора қошу кўзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Бирор учун бирорлар туш кўриб бермас,
Миннат қилмай бир боғ ўтиң ўриб бермас.
Байрамингда ойлаб базм қилган каслар,
Бошингга иш тушса бир кун туриб бермас.
Номус куйи тушмасин ҳеч бўғзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Эрк водийси – заҳматларга сийловдир бу,
Той қоқилиб от бўлгувчи яйловдир бу.
Ранж чекмасанг нурли-нурли тонглар қайда,
Синовдир бу, балки буюк синовдир бу.
Бош кестса ҳам кайтма энди сўзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Болдан ширин татир қора буғдойинг ҳам,
Ўзингдан бўлса гар шоҳу гадойинг ҳам.
Бир тану жон, бир-бирингдан рози юрсанг,
Худойим ҳам сендан рози, худойим ҳам.
Гоҳи ипақ, гоҳи яктак бўзингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

Эр бошига иш тушса ўт кечгувчи дир,
Чидаймиз-да, бу заҳматлар ўткинчи дир.
Ҳурлигинг ҳақ – қолган барни ўтаверсин,
Бу дунёда энг ёруғ баҳт – эл тинчидир!..
Айирмасин беминнат нон-тузингдан-а,
Ўзингдан қўймасин халқим, ўзингдан-а!..

ЁШЛАР МАДХИЯСИ

Оқ йўргакка ўрагансан ўзинг бизни,
Оқ ювиб, оқ тарагансан ўзинг бизни.
Бешигимиз узра бедор она бўлиб,
Кунимизга ярагансан ўзинг бизни.
Фидойинг бўлгаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!..

Қалиқонинг бор, ким қасд қилса гар жонингга,
Алпомишлар руҳи ёр хар ўглонингга.
Асрагаймиз гиёхинг ҳам гулдай ўпиб,
Ёвлар яқин йўлолмагай қўрғонингга.
Адойинг бўлгаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон.

Тузинг тотиб, унугланлар хор бўлади,
Кўзларига икки дунё тор бўлади.
Шодон даминг қўролмаган юргуруушлар,
Бир кун бир кафт тупрогингга зор бўлади.
Ёнингда тургаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!..

Гул кўринган даштингдаги гиёҳ – хасдир,
Соддадилу улуғворлик сенига хосдир.
Севамизки, чўлларинг ҳам бизга жанинат,
Тупрогинг ҳам Макка мисол муқаддасдир.
Онадек кўргаймиз сени, Ўзбекистон,
Ҳеч кимга бермаймиз сени, Ўзбекистон!

ЎЗБЕКМОМО

Фарншталар файзи ёгар юзларингдан,
Аримасин кувонч энди, Ўзбекмомо.
Юрсанг офтоб эргашади изларингдан,
Офтоб бўлиб нур соч энди, Ўзбекмомо.

Келди қайтиб ёт юртлардан карвонларинг,
Кўнгироги кўксингдаги армонларинг.
Ўзингишики ўзинг ёпган ширмонларинг –
Сенга тегмас кирмоч энди, Ўзбекмомо.

Эй сен ҳикмат диёри, эй сирли багир,
Не даҳога йўл кўрсатдинг ўзинг, ахир.
Темурга хам алла айтган ўзинг, ахир,
Қайтар қалбга ишонч энди, Ўзбекмомо.

Озод юртда, обод юртда бор келажак,
Хур ўлкага мудом йўлдош, ёр келажак.
Ҳали не-не Алноминшлар тугилажак,
Бахтинг бошга гултож энди, Ўзбекмомо.

Тўкилмасин сочинингдаги битта толанг,
Омон бўл сен, омон бўлсени дашту даланг.
Чўпон боланг, дехқон боланг, сulton боланг –
Кел, дуога кўл оч энди, Ўзбекмомо!..

ЎЗБЕКИСТОН ПОЛВОНЛАРИГА

Майдон узра давра куар
Ўзбек курашса.
Тоғларни елқада сурар,
Ўзбек курашса.

Ўзбегимнинг кураши ҳам
Ўзидай ҳалол –
Даст кўтариб ерга урар,
Ўзбек курашса.

Пахлавонлар, юрт майдонга
Йўлласин сизни,
Алпомишлар рухи доим
Қўлласин сизни.

Эҳром бўлса – сиз ҳам эҳром
Айланг полвонга,
Фирром бўлса – соқка қилиб
Отиинг осмонга.

Оқ яхтакли, оқ тилакли
Оқ ииятларим,
Ҳур Ватанинг шухратини
Ёйинг жаҳонга.

Полвонларим, юрт майдонга
Йўлласин сизни.
Пахлавон Маҳмудлар рухи
Қўлласин сизни!

Ўзбекистон зар ундирап
Дехкон ўлкадир,
Даштида ҳам дури гавхар,
Бўстон ўлкадир.

Белларида белбоги бор
Ўглонларининг,
Чўпонни ҳам, султони ҳам
Полвон ўлкадир.

Ботирларим, юрг майдонига
Йўлласин сизни,
Ажодларнинг руҳи доим
Кўлласин сизни.

* * *

Тупроқ юртим менинг,
Тўюри юртим.
Кўзиимга тўтиё ғубори, юртим.
Энг хушрўй гуллар гулрухсори юртим,
Энг хушбўй боғларнинг ифори, юртим,
Энг баланд тоғлардан юқори юртим,
Муроди кўнглимининг хумори юртим....
Бенаво билмаган,
Бедард сиғмаган,
Беозга бенасиб дийдори, юртим.

МУҲАММАДГА МАКТУБ

Кўлинг гулга айлансин ёр қучганда,
Лаҳча чўғ ҳам хўплагин сув ичганда.
Сев, юрагинг карвон бўлиб кўчганда,
Ишқдан олис сахро борми, биродар?..

Ошиқларнинг орасида ҳакам йўқ,
Дардинг айтсанг, эшиттувчи одам йўқ.
Ишқ дардига ишқдан бўлак малхам йўқ,
Бундан оғир савдо борми, биродар.

Қаёни бошинг урма, бу дунё бир кам,
Бирорвга бер ўзинг муҳтож бўлсанг ҳам.
Ўзга гами ўлдирмаса ўлсанг ҳам,
Хаётингда маъни борми, биродар.

Бок бу фалак ишларнiga ўнгланиб:
Кимлар ўтар бир жони минг тўғралиб,
Кимлар ўтар қобигинга ўралиб,
Дардсиздек бедаво борми, биродар.

Лочин кўкда нетар кўзи ўтмаса,
Синдири қаламингни сўзи ўтмаса.
Ватан десанг ўпканг тўлиб кетмаса,
Шеър ёзишга бало борми, биродар!..

ПОСБОНЛАР

Сизда ором қайда,
Сизда тин қайда.
Сиз түйиб ухлаган битта тун қайда.
Эл-юрг оромини асраган зотлар,
Эл меҳри арасин Сизни ҳар жойда!..

Сизни учратаман төгдада, далада,
Хизматда ҳамиша, корда, жалада.
Сизга сабот берсиин, Сизга күч берсиин,
Буюк зотлар рухи шуңдай паллада.

Хар күн офтоб билан соғ-кўришиб юз,
Уйдан омон чиқиб, омон қайтингиз.
Ризки улуғ бўлсин, кўкси улуғ бўлсин,
Хонадонингизу мамлакатингиз.

Йўллар равон бўлсин, йўллар оқ бўлсин,
Баҳор майсалари кўкчироқ бўлсин.
Бурчга садоқатли эй фидойилар,
Поклигинингиз Сизгага кўзмўнчоқ бўлсин!..

Сизда ором қайда, сизда тин қайда,
Сиз түйиб ухлаган битта тун қайда.
Эл-юрг оромини асраган зотлар,
Эл меҳри арасин Сизни ҳар жойда.

АНДИЖОНИМ

Боғи шамол бўйларида кезиб юрдим,
Боболарим пок руҳини сезиб турдим.
Тупроғини кафтга олиб кўзга сурдим,
Шоҳ пахлавон Бобур юрти Андижоним.

Бунда яшар ўз аҳдига вафодорлар,
Кўзни олар лўпши-лўппи пахтазорлар.
Гул ундирган даласидан кетмай қорлар,
Азиз бободехқон юрти Андижоним.

Жаннатмакон сўлим шаҳар гулзорлари,
Учаман дер Асаканинг тулпорлари.
Мард элимнинг лочинлари, шунқорлари,
Қаҳрамон Қобилжон юрти Андижоним.

Бу ўлкада Моҳларойим излари бор,
Парилардай қорамайиз қизлари бор.
Жамолидан ой уялган юзлари бор,
Тандир-тандир ширмой юрти Андижоним.

Бу маконни Хизр бобо қўллаб юрар,
Хирмонига пок нафасин йўллаб юрар.
Тушида ҳам даласини ўйлаб юрар,
Осмон қадар имкон юрти Андижоним.

АМИР ТЕМУР

Самарқандда қолди Бибихон,
Йўллар қараб толди Бибихон.
Ўзбек – сени ўзбек қилгунча,
Қирқ йил отдан тушмади султон.

Шоҳ дейилса оғиз бўшалар,
Канизаклар қўша-қўшалар.
Ватан пойин кучди кечалар,
Ёр белидан кучмади султон.

Мактоб – манзил маломатларга,
Шоҳни риё етаклар жарга.
Қайрилмади хушомадларга,
Ёлғонларга учмади султон.

Гарчи имо килса – қилмайин,
Ўттиз ўлка жиловда, тайин.
Бир қултум ҳам манманлик майин
Татимади, ичмади султон.

Самарқандда қолди Бибихон,
Йўллар қараб толди Бибихон.
Ўзбек – сени ўзбек қилгунча,
Қанча дарё кечмади султон.

БОБУР НИДОСИ

Тоқатим толди оқибат,
Тахтни ёв олди оқибат.
Үз юртим қолди оқибат,
Афғон кетдим дарё кечиб.

Омад келар-кетар экан,
Жон дүстинг ҳам сотар экан.
Ортингдан тош отар экан,
Ҳайрон кетдим дарё кечиб.

Икки күзим элимдадир,
Чүгдек сүзим тилимдадир.
Дилим ёниб, дилимда бир
Армон, кетдим дарё кечиб.

Юртдан айро адог күнглим,
Губорига мушток күнглим.
Йынглаб бу кун бу шоҳ күнглим
Вайрон, кетдим дарё кечиб.

Богишамол сайр энди –
Қылғай чиқиб гайр энди.
Бобуринг йўқ, хайр энди,
Анжон, кетдим дарё кечиб.

МЕН ДАРДИМНИ КИМГА АЙТАМАН

Самарқандга борсам мен агар,
Улугбекни кўриб қайтаман.
У кон йиглаб турар ҳар сафар: –
Мен дардимни кимга айтаман?..

Багримда бўй стган бўз болам,
Мерган болам, лочин кўз болам.
Бўғзимга тиг урган ўз болам,
Мен дардимиш кимга айтаман?

Сезмай колдим... Ўшанди чогим,
Юлдузларда экан йигоҳим.
Билмадим не эди гуноҳим,
Мен дардимиш кимга айтаман?

Қанча ғамга ботмаган эдим,
Қанча огу ютмаган эдим.
Ўз боламдан кутмаган эдим!
Мен дардимиш кимга айтаман?

Таним музлаб, гоҳ тош қотаман,
Мен шоҳ эмас, ахир, отаман.
Гўримда ҳам ўйлаб ётаман,
Мен дардимиш кимга айтаман?..

Самарқандга борсам мен агар,
Улугбекни кўрмай қайтмайман.
У менга кон йиглар ҳар сафар,
Мен кимга айтишни билмайман.

ЧҮЛПОН

Үлса ўзи ўлар,
Сўзи ўлмайди,
Ҳамиша барҳаёт насл шоирлар.
Ҳақиқий шоирнинг қабри бўлмайди,
Юракка кўмилар асл шоирлар.
Йўқса йўқламокни ўргатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Хазон билмас боғдир шоирнинг зўри,
Сархил мевалари мунтазир бафир.
Кўкка туташ тоғдир шоирнинг зўри,
Тоғни ерга кўмиб бўларми ахир?..
Эрғак сўйламакни тўхтатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Бошга болиш килиб қайин пўстини,
Балки у хоргану ухлаб ётгандир.
Душмани тағ бериб, кўриклаб уни,
Эҳтимол, энг яқин дўсти сотгандир...
Рост сўзини айтар, уйғотинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Қани шеърини снгган маҳмадоналар,
Енг шимариб энган маҳмадоналар.
Ўзин чорбогидаи ўзи юлқилаб,
Гулханга гул кўмган маҳмадоналар?
Турғиб турғазинг бир, сўзлатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.
Ўзи қаландару шоир байти – шоҳ,
Тупрокда гиёҳу осмонда кушдир.
Шоирни ўлдирмоқ – сувни ёндиришмоқ,
Ерни сипдиришмоқдек мушкул юмушдир.
Эй, сиз, ўйлаб сўзни ўйнатинг менга,
Чўлпоннинг гўрини кўрсатинг менга.

ЛАГАНБАРДОРЛАР

Сталинің кассоб деб, зорланманг ҳадеб,
У ҳам фұрзандың битта инсоннинг.
Билемекчи бүлсанғиз, қабри қайда деб,
Лаганбардорлардан сұранг Құлпонни...

Отабек Кумушин күзларин ёниб;
Үзи ҳам ортидан қылғач сағырлар,
Қодирий бобонинг күлларин үпіб,
Чохға итарған ҳам – лаганбардорлар.

Улар иблис билан тили бир ўртоказ,
– Улар Азронлға содиқ чопарлар.
· Аввал Ұсмонларни сотиб, кейинрок
Фарәд күтарған ҳам – лаганбардорлар.

Ёв надир? Зүр келса үлдиради ёв,
Булар қоң сүргувчи исқантопарлар.
Қаҳхорни қандкасал,
Ойбекни соқов
Қылніб қүйінлар ҳам – лаганбардорлар.

Улар устозига құлдайни кимса,
Мехрибон ҳомийси шогирдларининг.
Үзи үлдириб, сүңг мозоригача
Күтариб боришар тобутларини...

Сталин кассоб деб, зорланманг ҳадеб,
У ҳам боласи-да битта инсоннинг.
Билемекчи бүлсанғиз, қабри қайда деб,
Лаганбардорлардан сұранг Құлпонни!

МАРУХ ДОВОНИ

Черкас чўпони Муродин Кўчкоров 1962 йил кузида
Фарбий Кавказ тизмаларидағи Марух довони музиклари
орасидан 1-взвод жангчилар жасадини топиб олди. Улардан
бирининг фамилияси Мухиддинов эканлиги аниқланди.

Жангчи ўлди,
Кўкрагида кўргошин.
Кавказ тоғларида
Жасади қолди.
Йигирма йилдан сўнг
Суякларини
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топволди...

Ўзбек эди,
Қорақўз эди.
Оти –
Саттормиди,
Содикмиди,
Сотволди...
Ҳеч ким билмас,
Билгани – уни төгдан
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топволди...

Балки ёлғиз
Болангиз эди сизнинг;
Отангиз ё
Оғангиз эди сизнинг.
Юз йил тинмас
Нолангиз эди сизнинг;
Ёри эди

Ё бир умидвор кизиниг,
Дунёдаги энг гүзал,
Вафодор кизиниг;
Үтга сакраб, чиңди
Ичидан музиниг...
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топвонди...

Кирк йилки ким
Тиёлмаса кўз ёшини,
Йинглаб сим-сим
Тиёлмаса кўз ёшини,
Кўролмаса кўкка бокиб куёшини,
Тоққа чиқсан
Тошлиарга кўйинб бошини,
Эгијмаган бошлиарга кўйинб бошини, — — —
Ётган экан кўкрагида кўргошин —
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топвонди...

Сиз ҳам “Ватан”,
“Ватан” деб кўпирғанлар, — —
Содик ўглинг
Менман деб гапирғанлар,
Минбардан ватъ айтиб,
Кўкрак керғанлар,
Туморлармас
Аераган жонингизни,
Кўриб кўйиниг,
Бу кун имонингизни —
Черкас чўпон
Муз ичидан
Топвонди.

АРМОН

*Афғонистонда ҳалок бўлган ўзбек
ўглонлари хотирасига*

Ҳиндикушдан таралади бир нола,
Юракларни титратиб зор-зор нола.
Қаранг, қонга ботиб ётар бир дала
Мангу армон бўлиб кетган ўғлонлар.

Алпомишдай келбатидан гапирмай,
Ўн саккиз ёшга ҳам кириб ё кирмай,
Ўн гулидан бир гули ҳам очилмай,
Умри ҳазон бўлиб кетган ўғлонлар.

Мехнатдан бош кўтармаган дехкон эл,
Урушдан ҳеч кўкармаган дехкон эл.
Йўклар сизни кўздан ёшин тўкиб сел,
Ўқса қалқон бўлиб кетган ўғлонлар.

Бир дарёга уланмаган ирмоклар,
Бир қиз сочини силамаган бармоклар.
Бир тупроқка тўкилган қизгалдоклар,
Бесвакт курбон бўлиб кетган ўғлонлар.

Аслида-ку барингиз бир ўзбексиз,
Бир юрт ўғли, бир узукка кўздексиз.
Бўғзимда тош қотиб қолган сўздексиз,
Марди майдон бўлиб кетган ўғлонлар.

Бу дунёда балки, бир онанинг сиз,
Тилаб олган ёлғиз ўғли эдингиз.

Қайтмас бўлиб қаро ерга кетдингиз,
Мулки афғон бўлиб кетган ўғлонлар.

Ботирмиди, Қодирмиди отингиз,
Қолди дилга муҳрланиб ёдингиз.
Жалолиддин ахир сизнинг зотингиз,
Ўзбекистон бўлиб кетган ўғлошлар!

ҚИЗГАЛДОҚ

Қизгалдоғим, қирдан бўлак кошонаиг йўқ,
Кокиلى ёйсанг, ердан бўлак тош ойнаиг йўқ.
Ўксиб-ўксиб турганингда, ўзим бориб,
Пешонангдан ўпай десам, пешонанг йўқ.

Солланасан келинчакдай бошинг эгиб,
Жайрон ўтган сўқмоқларга ёшинг тўкиб.
Қизил юзинг қон дилимга тураг тегиб,
Менингдек сен гарининг ҳам парвонанг йўқ.

Қадринг билган, дардинг билган, айт, кимиңг бор?..
Келиб-кетар баҳор сенга бевафо ёр.
Гўзалсанки, сенга бари гуллар ағёр,
Ох урсанг, бир оҳинг тинглар остоананг йўқ...

Ёнингга мен боролмасам, ўт гуноҳим,
Бир йўқлаб кўй мен дунёдан ўтган чофим.
Қабрим узра ҳилпираб тур, қизгалдоғим,
Мухаммаддан бўлак дўсту девонанг йўқ.

ОНА ТИЛИМ

Гарчи зуфум қылганларни ёктирмадим,
Шеър ёздиму бўлак ишни қотирмадим.
Тилим туриб ўз тилимда гапирмадим,
Бир эсласам эзилади бағри-дилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Онам «эркам» деб қучгаңда тунлар ярим,
Эрким йўқ деб зирқиради бир жойларим.
Паровозин ҳансиратган буғдоїларим,
Олтинларим, маъданларим, ипакларим...
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Кимлар учун биз эдик бир бадавийлар,
Ўзбекни қон қақшатганин ўзбек сийлар.
Холимизни қон кузатди Яссавийлар,
Топганимиз ҳандалакдек тилим-тилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Кимдир майда миллат бўлди, кимдир катта,
Катта миллат – Афандиси йўқдир ҳатто.
Биз пиёда, биз боққанлар юрди отда,
Зулм ўтса, факат сендан ўтди зулм,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Сен бўлмасанг нима бизга силлиқ шсърлар,
Бу дунёда тили ўйқда дил йўқ дсрлар.
Баҳонингку бериб кетган Алишерлар,
Юрагимининг тўридаги сўлмас гулим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

Бир қарасам ҳар щсангда минг жилолар,
Ҳар новдангда, ҳар мсангда минг жилолар.
Қодирийлар, Чўлпонлару Абдуллолар,
Сенинг қайтган куниниг мен туғилган йилим,
Она тилим, кечир мени, она тилим.

НЕГА ЙИГЛАМАЙСАН

Қани Богишамол көзгай саларининг,
Қирларда кеккайган қирғовуллариниг.
Эслаб эзилмасму энди диллариниг,
Нега йигламайсан, ахли Андикон?

Минг йииллик чинорлар бўлди-ку ўтни,
Қошу қабогинигга тўлди-ку тутун.
Сойнигда қолдими сувиниг бир ютум,
Нега йигламайсан, ахли Андикон?

Ризку рўзини сочиб айланар фалак,
Сен эса далангдан тололмай ҳалак –
Болангга бергайлий бигтагъандалак,
Нега йигламайсан, ахли Андикон?

Наҳоринигда пахта, шомингда пахта,
Лўйвонинигда пахта, томинигда пахта.
Оқар огу бўлиб қонинигда пахта,
Нега йигламайсан, ахли Андикон?

Қирқ ишл ҷорла, тўрдан-чиқмайди Бобур,
Чинса ҳам бағринигга сифмайди Бобур.
Ҳинду кучоғида ухлайди Бобур,
Нега йигламайсан, ахли Андикон?

Қайинзор қаъридан узилди бир ўқ,
Юракда лоғ қолди, юракда бир чўғ.
Чўлпоиниг бор эди, Чўлпон энди йўқ,
Нега йигламайсан, ахли Андикон?

Булбулзабонлариниг хазон ёпдими,
Дунё уларниниг ҳеч тенгин топдими.
Муҳаммад Юсуфиниг шоир бўлтими...
Нега йигламайсан, ахли Андикон?

ҚАНИ

Бир кун ёмон чўкиб кетди
Чўккан дилим –
Оғайнилар, қани менинг
Узун тилим?

Ой бепарво. Осмон бегам
Чекар чилим,
Хой юлдузлар, қани менинг
Узун тилим?

Ўраганда белбоғ етмас
Белим қани?
Чингизларга бош эгмаган
Элим қани?

Ҳеч ким жавоб тополмади
Саволимга.
Німа гаплар келиб-кетди
Хаёлимга.

Шу-шу юртда бош кўтариб
Юролмайман.
Сиз қанда-ю,
Мен йигламай
Туролмайман.

ФИГОН

Қайлардасан ўзинг, қанисан ўзинг,
Сен кимнинг бир парча жонисан ўзинг.
Боболаринг кимдир, момоларинг ким,
Сен қачон ўзингни танийсан ўзинг?..

Осмон тўла юлдуз армонларигми,
Сенинг бор бисотинг – достонларигми?
Алиномиши аталмиши ботиринг қани,
Улуғбесгинг қани, Бобуриинг қани?

Қани буюк Ахмад Яссавийларинг,
Румийлардан колган маснавийларинг?
Улар кечиргайми гунохларингни,
Унутмагин улуғ Синоларингни...

Кулиб кун чиқодур, йиғлаб кун ботар,
Навоийнг Ҳиротда бесга ётар.
Юзларин ёритар тунда ой балқиб...
Машраб Балх дорида турибди қалқиб...

Ким эдингу энді ким бўлдинг бу дам,
Сени таниёлмай аждодинг мулзам.
Сен на йиғламайсан, сен на кулмайсан,
Фарзандларинг қабри қайда, билмайсан.

Қайлардасан ўзинг, қанисан элим,
Сен қачон ўзингни танийсан элим?..
Чўғ остида қолган кулдайгинасан,
Отинг бору ўзинг йўғдайгинасан.

ДАРЁ

Баҳодирга

Дарё қўйган эдим болам исмини,
У дарёга чўкиб кетди бир куни...
Аждар бўлиб сувлар ютди жисмини,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Билганимда қўймасдим ҳеч елкамдан
Товоначаси энди срга текканда –
Сойнинг тоши болиш бўлди эркамга,
Энди менга ўғил бўлинг балиқлар.

Қўлчаларин силкитиб у бсмажол,
Йиглаб-йиглаб окиб кетди эҳтимол,
Қирғоққа зор бокиб кетди эҳтимол,
Энди менга ўғил бўлинг балиқлар.

Конхўр дарё қаро қилди кундузим,
Кўзим нури ўша эди, ёлғизим,
Бу дунёда колмади энди изим,
Энди менга ўғил бўлинг балиқлар.

От қўйганда исчун кўнглим сизмади:
Исми билан экан ишон қисмати!..
Ўз болам-ку ўз бағримда ўсмади,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.

Ўғлим десам ўртганади вужудим,
Сувин кўрсам сесканади вужудим!..
Кум устида колди менинг умидим,
Энди менга ўғил бўлинг, балиқлар.
Дарё қўйган эдим болам исмини.

ЯНГИ ЙИЛ ҚҰШИФИ

Даланғиз оппок қор остида қолди,
Дәхқонбобо, әнді сиз ҳам тин олинг.
Күллингиз қабарди, белингиз толди,
Дәхқонбобо, әнді сиз ҳам тин олинг.

Баҳордан бүшін бир рағбатиңгиз йүк,
Мехнат қылданиңгизу миннатиңгиз йүк.
Белли силярга ҳам фурсатиңгиз йүк,
Дәхқонбобо, әнді сиз ҳам тин олинг.

Осмонга туташди хирмонларингиз,
Оғтобга ил ашди армоналарингиз.—
Қайтиб келгүнича карвоңларингиз,
Дәхқонбобо, әнді сиз ҳам тин олинг.

Хоҳ яиги йилдир, хоҳ Наврұз сайлидир,
Барча байрам асли сиз туфайлидир.
Ёруғ олам асли сиз туфайлидир.
Дәхқонбобо, әнді сиз ҳам тин олинг.

Даланғиз оппок қор остида қолди,
Дәхқонбобо, әнді сиз ҳам тин олинг.
Күллингиз қабарди, белингиз толди,
Дәхқонбобо, әнді сиз ҳам тин олинг.

КЕЛИНЧАГИМ

Келинчагим, кулиб-кулиб кетдингизми,
Юрагимни ти哩б-тилиб кетдингизми.
Ёлғизликда нелар бўлсам бўлдимку мен,
Сиз муродга етдингизми-етдингизми?

Қачон мендан топган қыздан тонар дилим,
Йўллар караб қонар дилим, қонар дилим.
Пойингизга интиқ бўлиб ёнар дилим,
Ёт кўчадан ўтдингизми, ўтдингизми?

Кўнглингизни олдими шум янголари,
Авраб йўлга солдими ё ҳийлолари.
Кўзингизни олдими ё тиллолари,
Севгимизни зарларига сотдингизми?

Мулкингизга не парилар ҳавас қилмас,
Ёrim, айтиинг, сизга яна нима етмас.
Нечун ойдек юзингиздан қайфу кетмас,
Ҳажр азобин сиз ҳам энди тотдингизми?

Кун ботмайин эшигингиз ёпилади,
Кўк зулғига пўлат занжир осилади.
Йиги билан хуморингиз босилади,
Излаб-излаб шу зиндонни топдингизми?

ОҚ ТУЛПОР

Оқ тулпорим бор эди,
Беклар унга зор эди.
Оғайнилар, от менга
Хам дүстү ҳам ёр эди.

Ёлин үпсам, тиз чўкиб,
Кафтидан сув ичарди.
Чух десам, ер чаңгитиб,
Осмонларга учарди.

Ҳовлимиизга бир оқшом
Кариндошлар тұлишиди.
Түй баҳона, отимдан
Айырмоқчин бўлишиди.

Отам, йигитсан ўғлим,
Үйланмасанг ор, деди.
Киз ярашар кучоқка
Отғанима бор, деди.

От олдидан бошланди
Чимилдиққа йўлакча.
Кечир ёрим, на қилай,
Отга меҳрим бўлақча.

Қолдим икки ўт аро –
Гўшангада дилдорим.
Келин келган кечадан
Аразлади тулпорим.

Борми биздай ошиқлар,
Баҳоримда куз йинглар.

Қизни күчсам, от йиглар,
Отии күчсам киз йиглар.

Бир бор ўпсам хотинни,
Уч бор ўпдим отимни.
Жонни кийиаб яшадим,
Кимга айтай додимни.

Ёрдан кечдим отни деб,
Элга бўлдим эрмаклар.
Қайдан билсин от қадрин
От мишимаган эркаклар.

КҮКЛАМОЙИМ

Сочимда ок, мен баҳордан ўтиндим,
Күкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.
Кор кўйнидан зўрга сенга етиндим.
Күкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Кўнглимга кўк бинафшалар сочилсин,
Кокилига толпопукдан соч илсин.
Бойчекка борар йўллар очилсин,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Фасл боши, ҳам охири ўзингсан,
Мажнунларнинг йўлдоши ҳам ўзингсан.
Лайлиларнинг сирдоши ҳам ўзингсан,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Келда энди соғинтирмай одамни,
Сен йўғингда бир ўй босди елкамни,
Корлар кураб кўмиб келдим отамни
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Кўкинг билан кийинтирай даламни,
Оёқяланг суюнтирай боламни.
Ўзинг олгин кўксимдаги аламни,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Гинам йўқдир кузда кетган оккушдан,
Ийманмасин қайта эшик қоқишдан.
Кумри билан бирга чиқдик биз қишдан,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Жон устида асраб юрай кўкни мен,
Тўйиб-тўйиб кўзга сурай кўкни мен.
Яна сенга етаманми-йўқми мен,
Кўкламойим, кўкингдан бер бир чимдим.

Дил яйрасин, дала-даштииг ясаниб,
Капалакдек, мен ялпизга ястаниб –
Икки мисра қүшиқ айтай, маңтаниб,
Күкламойим, күкингдан бер бир чимдим.

* * *

Шеърият,
Эй, бевафо санам!
Күлларингдан маңкам тутарман,
Сендан ҳар нарсаны кутарман,
Сен бир малжам,
Сен бир ширин ғам...

Сен борсанки – захматларим бор:
Бу дунёда орттирган зорим –
Ухламай қон ютган қунларим
Учун сенга раҳматларим бор!

Остонаингда итинг – хаёлим:
Йўлинг пойлаб ўтгайман сенинг,
Сен кўкда қўл етмас ҳилолим.

Рухим кўкда,
Тупроқда танам,
Бағримни тилкалар бир оғриқ,
Энди баҳтим ўзингга боғлиқ –
Шеърият, эй бағритош санам!..

УЛУГИМСАН, ВАТАНИМ·

Мен дунёни нима қилдим,
Ўзинг ёруғ жаҳоним.
Ўзим ҳоқон,
Ўзим султон,
Сен тахти Сулаймоним.
Ёлғизим,
Ягонам дейми,
Топнинг кошонам дейми,
Ўзинг менинг улуғлардан
Улуғимсан Ватаним.

Шодон куним гул отган сен,
Чечак отган изимга,
Нолон куним юпатган сен,
Юзинг босиб юзимга.
Синглим дейми,
Онам дейми,
Ҳамдарду ҳамхонам дейми,
Офтобдан ҳам ўзинг меҳри
Илигимсан— Ватаним.

Сен Машрабсан,
Халқда тумор,
Балҳда дорга осилган.
Навонийсан, шоҳ ёнида,
Факирни дуо қилган.
Яссавийсан, меники деб,
Кўринган даъво қилган,
Минг бир ёғи очилмаган
Кўригимсан Ватаним.

Сен Хўжандсан,
Чингизларга
Дарвозасин очмаган,

Темур Малик орқасидан
Сирдарёга сакраган.
Муқаннасан, қорачиғи
Оловларга сачраган,
Широкъларни кўрган чўпон –
Чўлиғимсан Ватаним.

Ким Қашқарни килди макон,
Ким Энасой томонда,
Жалолиддин Курдистонда,
Бобуринг Ҳиндистонда.
Бу қандай юз каролиғ, деб
Ётарлар зимистонда,
Тарқаб кетган тўқсон олти
Уругимсан Ватаним...

Ўғлим, десанг осмонларга,
Ғирот бўлиб учгайман.
Чамбил юртда Алпомишга
Навкар бўлиб тушгайман.
Падаркушдан пана қилиб,
Улуғбесинг кучгайман.
Фичир-гичир тишимдаги
Сўлиғимсан Ватаним.

Ўтган кунинг ўтган кундир,
Ўз бошингга етган кун.
Қодирийни берган замин,
Қодирийни сотган кун.
Қўлин боғлаб,
Дилин боғлаб,
Етаклашиб кетган кун.
Воҳ болам! деб айтольмаган
Дудугимсан Ватаним.

Ёнингда кон йифлаган бир
Шоирингга қараб кўй.

Гар Күқонга йўлинг тушса,
Детдомларни сўраб кўй.
Ҳеч бўлмаса Усмон хокин
Келтирмокка яраб кўй.
Олисларда қуриб қолган
Кудугимсан Ватаним.

Сен шохлари осмонларга
Тегиб турган чинорим.
Ота десам,
Ўглим деб,
Бош эгиб турган чинорим.
Кўнглимдаги ифтихорим,
Кўйнимдаги туморим,
Ўзинг менинг улуглардан
Улугимсан Ватаним.

ФАЙЗУЛЛО БОБО

Қадим Бухорога лайлаклар келди,
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Ривоятлар келди, эртаклар келди,
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Бизку эртакни ҳам сургаймиз кўзга,
Муштоқмиз хабарга, муштоқмиз сўзга.
Ҳаммадан ҳам кўпроқ муштоқмиз сизга,
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Бобоюрг боллари сиздан хотира,
Чакнар чироқлари сиздан хотира.
Кўз ёш булоқлари сиздан хотира,
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Кўймадик жойига эъзозингизни,
Айтмай кетдингизку дил розингизни.
Тинглаб юармизу овозингизни.
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Йиглар Самарқандга сирдош Бухоро,
Минорида ухлар куёш, Бухоро.
Иби Синолари талош Бухоро,
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Тупроқнинг инсонга тортиклари кўп,
Тортигидан инсонга оғриклари кўп.
Гуллаган воҳанинг нотиклари кўп,
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо.

Юракка санчилиб агёр отган ўқ,
Ётарсиз ерга ҳам озорингиз йўқ.
Йўқлаб борай десак, мозорингиз йўқ,
Үзингиз қайдасиз, Файзулло бобо!..

ХАЛҚ БҮЛ, ЭЛИМ

Қадим юртга қайтсан қадим наволарим,
Күмлар босиб куримасин дарёларим.
Алпомишига алла айтган момоларим
Рухини шод этай десанг, халқ бўл, элим.

Кўз ёшларинг айланса ҳам денигизларга,
Кўргонингин бермай десанг Чингизларга.
Улугбек ном кўйиб кетган юлдузларга
Юзим босиб ўтай десанг, халқ бўл, элим.

Гўрўғлилар қонга ботса Фиротларда,
Кўрўғиллар юртин сотса хилватларда,
Бобуринг бехабар ётса Ҳиротларда
Бориб мени уйготай десанг, халқ бўл, элим.

Куйиб кетди китобларинг карвои-карвои,
Сиполаринг маъхамига муштоқ-зорман.
Кўксингда ҳам беш асрлик куюк армон –
Навоийга этай десанг, халқ бўл, элим.

Осмон дилинг орзулари турнақатор,
Ота мерос ернинг ўзи бир ифтихор.
Остонангдан офтоб чиқиб, офтоб ботар
Кунларингга қайтай десанг, халқ бўл, элим.

Қадим юртга қайтсан қадим наволарим,
Күмлар босиб куримасин дарёларим.
Алпомишига алла айтган момоларим
Рухини шод этай десанг, халқ бўл, элим.

ЭЙ, ДИЛ...

Бўйи райҳон юртимнинг
Қадрин билиб юрдимми.
Кулганда шод,
Куйинганда
Бағрим куйиб юрдимми?
Дардин олай дедим,
Лискин
Дардин билиб юрдимми?..
Эй дил, сен айт!

Билиб, қачон
Дармон бўлдим,
Билмай қачон бердим пайд,
Хуш чоғини
Кўзга суртиб,
Кучогини айлаб банд.
Юртим менга
Она бўлди,
Нима қилдим мен –
Фарзанд?
Эй дил, сен айт!

Ой нурида ханжардек
Ялтирайди майсалар,
Бобо Широк
Елкасида
Қалтирайди найзалар.
Сендан қандай
Садо бўлар,
Жонимга тиф сайсалар –
Эй дил, сен айт...

Бизга Ватан
Шамсимоҳдир,
Бизга паноҳ шу Ватан.

Доим ҳамроҳ
Шу Ватандир,
Доим огоҳ шу Ватан.
Энди кимдир,
Совут кийган
Тўмарисни билмаган –
Эй дил, сен айт!

Гиёҳ унмай,
Ер йиглайди,
Чингиз ўтган жойларда.
Кўксимда бир
Шеър йиглайди,
Чингиз ўтган жойларда.
Тулпор изи
Тошга сизиб,
Сўроклайди сойларда:
Қайда қолди
Жалолиддин
Мангуберди, қайларда?..

Воҳким, шамшир
Қиздан чиқса,
Толиб – аҳли илм лол.
Бахил бир ҳақ,
Жоҳил минг ҳақ
Голиб, аҳли илм лол.
Фозилларнинг
Аҳволидан
Сўйлай десам, тилим лол...

Ёғий забон
Юрт бошига
Ёғдирган дўқ – юлдузлар.
Хар чақнаган
Күёшига

Ёғдирған ўқ – юлдузлар.
Хулкар эмас,
Зуҳал эмас,
Тили бўлса айтсин кўқ –
Шўрлик элнинг
Кўзларидан
Сараган чўғ – юлдузлар...

Бизга Ватан
Шамсимоҳдир,
Бизга паноҳ шу Ватан.
Доим ҳамроҳ
Шу Ватандир,
Доим огоҳ шу Ватан.
Энди кимдир
Ўтда куйган
Муқаннани билмаган?..
Эй дил, сен айт!

Қаранг, қадим
Самарқанднинг
Йўллари кон, сиргалар.
Мозийдан бир
Падаркушининг
Кўллари кон, сиргалар.
Тиг ялтирас,
Улуғбекнинг
Бўғзига жон сиргалар...

Аждодини
Билмаганда
Дил бўларми, айт ўзинг.
Қавм ёдиши
Билмаганда
Дил бўларми, айт ўзинг,
Фарёдини

Билмаганда
Дил бўларми, айт ўзинг –
Эй дил, сен айт!

Боболаринг
Дастинигдан дод
Уриб келса, нетарсан,
Унутдинг деб
Устинигга от
Суриб келса, нетарсан?
Мирзо Бобур
Мозоридан
Туриб келса нетарсан? –
Эй дил, сен айт!

Бизга Ватан
Шамсимиохдир,
Бизга паноҳ шу Ватан.
Доим огоҳ
Шу Ватандир,
Доим ҳамроҳ шу Ватан.
Энди кимдир
Оғир кунда
Кўлтиғига кирмаган –
Эй дил, сен айт!

Бок, Машрабиниг
Келар қайтиб
Ялангоёқ Қашқардан,
Оҳ, Машрабиниг
Келар қайтиб
Ялангоёқ Қашқардан.
Шоҳ Машрабиниг
Келар қайтиб
Ялангоёқ Қашқардан...
Ана, Тоҳир

Сувга чўқди,
Зухро ютди заҳри қон,
Сайхундарё,
Жайхундарё
Оқди бўлиб наҳри қон.
Зайнабларнинг
Зардобидан
Кумушларнинг бағри қон,
Офтобойим
Руҳи бўлиб,
Чирқирайди Марғилон!
Юракда бир
Армоним бор,
Тугамайди сўйласам,
Юракда хур
Достоним бор,
Офтоб тинглар куйласам.
Юртим, сенга
Фидоларнинг
Ёдига мангуд машъал –
Тупроккўргон
Узра алвон
Байроқ ёнар бўйласам.

Бўлар элнинг
Болалари
Бир-бирини дер экан,
Бўлар элнинг
Зоғи лочин,
Куёни ҳам шер экан.
Бўлмас элнинг
Болалари
Бир-бирини ер экан...
Эй дил, сен айт!
Осмонга айт,
Зоринг тинглаб,

Юлдуз йиглаб кул бўлсин,
Инсонга айт,
Кўл бергани
Юрак бўлсин, дил бўлсин.
Сурхонга айт,
Абдулланинг
Ётган ери гул бўлсин!..
Эй дил, сен айт!

... Магрибдан ёв
Бостириб
Кславерди бир замон,
Машриқдан сен
Боравердининг:
Юртимга жоним қалқон!
Мардим –
Йигирма миллион,
Дардим –
Йигирма миллион...

Эрйигитов
Илма-тешик:
Ортимга ёв ўтмасин!
Таики билан
Днепрга
Чўкиб кетди Тўхтасин!
Эй дил, сен айт.
Эй дил, сен айт.
Сен айтмасанг айтгай ким –
Соҳиля бор,
Дарёга айт,
Бир зум суви тўхтасин...
Тирик жонининг
Душмани бор,
Тирик жонининг
дўсти бор,

Тошкентда бир
Темирчига
Хайкал күйдик устивор:
Жигарларим,
Мана сув, ион,
Бўлишамиз баробар.
Нима топсак,
Бирга баҳам
Кўришамиз баробар!

Беш йил қирғин
Кезиб, голиб
Қайтганларга гапим бор.
Дзотларга
Кўкрак босиб
Ётганларга гапим бор.
Юртимниг оқ
Сўтии ичиб
Сотганларга
гапим бор –
Эй дил, сен айт!

Бу кун шахид
Қаҳрамонлар
Ёди ўртар кўнглимни,
Фарғоналик
Онаизор
Доди ўртар кўнглимни: –
Одамларов,
Асролмадим
Мамадали ўғлимни,
Эй дил, сен айт!

Бизга Ватан
Шамсимоҳдир,
Бизга паноҳдир Ватан.

Доим ҳамроҳ
Шу Ватандир,
Доим огоҳ шу Ватан.
Энди кимдир
Оғир кунда
Кўлтиғимга кирмаган –
Эй дил, сен айт!

Чўғдек ёниб
Уфқларга
Куёш ботар, каранглар.
Осколкалар
Азобидан
Хали битмай яранглар,
Яна қирғин
Жангларга шай,
Ракеталар жаранглар.
Умри эъзоз,
Шундай ҳам оз,
Тушунмайди гаранглар...

Асрим темир,
Асрим чўян,
Ботмайди дил бўзлари;
Асрим доно.
Асрим нодон –
Йигирмада ўзлари.
Ўйга ботиб
“Уҳ”лар отиб,
Лабда қотиб сўзлари,
Она замин
Айланади –
Бир тугмада кўзлари.
Мовий осмон
Остида ҳеч
Тўхтамасин, дейман у,

Үздан бўлак
Ҳеч нарсага
Ўхшамасин, дейман у.
Ваҳшаттугма,
Дахшаттугма.
Қакшамасин, дейман у...

Даҳшаттугма,
Гоҳ ишонмай
Қийналаман ўзимга –
Қалдирғоч хам
Самолётта
Ўхшаб кетар кўзимга.
Кимлар йиглар,
Кимлар кулар,
Бу кун тўғри сўзимга...

Сени ўраб,
Бу кун қара,
Ёвлар қайраб юрар тиш,
Уруш сўраб,
Девонаваш
Ўқталишар ойга мушт.
Бузилгин сен,
Узилгин сен,
Узилгин-у сойга туш,
Ҳеч ким билмас,
Ҳеч ким кўрмас,
Ҳеч ким сўрмас жойга туш!..

Бўйирайхон юртимнинг
Қадрин билиб юрдимми,
Кулса кулиб,
Куйинганда
Багрим куйиб юрдимми.
Дардин олай дедим,

Лекин,
Дардин билиб юрдимми?..
Эй дил, сен айт!

Билиб, қачон
Дармон бўлдим,
Билмай қачон қилдим қон,
Юракдан бир
Кўшик келар,
Юракдан бир сўз ниҳон:
Ўзбекистон –
Ота макон,
Ўзбекистон –
Онажон!..
Эй дил, сен айт!

Ардоғида
Ўсдим, уни
Суйиб яшай нондай ман.
Кўксимдаги
Имонимдай,
Кўксимдаги жондай ман.
Ўзонамга
Севаман деб,
Айтай лекин қандай ман –
Эй дил, сен айт!

АДАБИЁТ МУЗЕЙИДА

Кодирийнинг шахсий буюмлари ичра
Бир қамчи бор экан учи тугилган.
Дарров тушунтириш килди бир мисра –
Экскурсоводнинг ҳам билгани-билилган.

Деди: бу қамчининг сопи дўлонадан,
Ўзи асл қайиш, тошдан ҳам қаттиқ.
У Кумушбибининг Марғилонидан
Фалон йил адигба этилган тортиқ...

Таъриф давомини эшигтмай қолдим,
Эшигтан бўлсан ҳам тушунмадим ё.
Қамчига термулиб хаёлга толдим,
Музей – бу ойнага солинган дунё.

Ўтган кун ҳикматин қаердан билсин,
Экскурсоводларнинг бари алдамчи.
Аммо бугун менга қандай кераксан
Қодирийдан қолган дўлона қамчи!..

Бу хилватга сени ким қўйди ташлаб?
Суғириб оламан ҳозир қафасдан.
Савалаб чиқаман кибор ва манман
Ёзувчи зотини битта қўймасдан.

Ва дейман: ўртоқлар, ана энди ёзинг,
Бир даррдан кутулди димоғларингиз.
Энди кўксингизга қайтди ҳаяжон,
Энди титрамайди бармоқларингиз.

Ахир, бу қамчининг сопи дўлонадан,
Ўзи асл қайиш – тошдан ҳам қаттиқ.
У Жаҳон отиннинг Марғилонидан
Фалон йил адигба этилган тортиқ...

ТҮН ҲАҚИДА ШЕЪР

Ўзбекининг тўнининг енглари узун,
Ўзбекининг жўнининг синглари узун.
Енги узун кўйлак кийманглар, қизлар,
Маданият даргоҳида ўқисангиzlар.

Тили узун бўлсин инсон деганинг;
Эътиқод деганинг, иймон деганинг;
Қошга ўсма кўйманг, кўйманглар қизлар,
Маданият даргоҳида ўқисангиzlар.

Ияқдан кўзгача суринглар упа,
Қулоқ тагига ҳам уринглар упа,
Европачасига бўялсин юзлар,
Маданият даргоҳида ўқисангиzlар.

Сизга ҳам гапим бор, ахли эркаклар,
Дўнпи киймай юринг, кийманг телпаклар.
Қийин бўлар сизга шляпасизлар,
Маданият даргоҳида ўқисангиzlар.

Турсунали полvon, Лочин полвонлар,
Сизни кутар бунда минг имтиҳонлар.
Муаллим гапини конун денг сизлар,
Маданият даргоҳида ўқисангиzlар.

Бу шеърим шунчаки ёзилгани йўқ,
Ёзилса ҳали босилгани йўқ.
Тўннимизга кимлар осилгани йўқ –
Маданият даргоҳида ўқисак бизлар!

БУЛБУЛ

Богда булбул, овсарми, щұхми,
Бахтлимисиз, дейди бир сахар...
Яшаган мен баҳтлими-йүқми,
Сенға нима қайғу, баччагар.

Олифтага гуллар барғ түшаб,
Мадқ айтганин боқмай илғайман...
Булбулвачча, мен сенға ўхшаб
Богдан-богға күчиб юрмайман.

Сенға фақат атиргул ҳамдам,
Тиллашасан чаман, бөг билан...
Бахтли әдім бир пайтлар мен ҳам
Ялангоёқ қизалоқ билан.

Сен англарсан қайдан бу ҳисни,
Ишк ҳақда, эй, қүшиги ёлғон.
Бепоён дашт ва ўша қизни
Күмсар түргай юрагим ҳамон...

Чаманингга бўйлар аста куз,
Гулларинг ҳам тегди жонингга.
Патинг ёйиб, жанубингга суз,
Жўна энди Ҳиндистонингга!

СЕВГИ САДОСИ

Гулим, меҳр кўзда дегани ёлғон,
Менинг дилимда ҳеч ўчмас ёлқинсиз.
Қанча кўришмасак шунча қадрдон,
Қанча олис бўлсак – шунча яқинсиз.

Девона ошиқман, ман бир девона,
Айтинг, сиздан бўлак кимим бор яна?..
Сиз йўқ чогимдаги дунём бегона,
Сиз йўқ боғимдаги гуллар ёқимсиз.

Сиз аччиқ қисматим, сиз изтиробим,
Сиз ширин дардимсиз,-ширин-азобим,
Сиз менинг кўклардан топган офтобим,
Ерларда йўқотган кўзмунчогимсиз.

Ёдимда кечаги шўхликларингиз,
Кўксимни куйдирган киприкларингиз,
Сиз ўша – орзуси ойдан ойдин қиз,
Сиз ўша – кулгуси қўнғирогимсиз.

Сиз ўша кўзимнинг кафтида юрган,
Сиз ўша кўнглимга кўнгли ин қурган,
Тўкилай деб тилни учида турган
Шеъримсиз, бир умр битмас оҳимсиз...

ЎЗБЕКИСТОН

Ялпизлари
Кўкка туташ,
Тунлари зар,
Тонги маржон.
Юлдузлари – котган қуёш,
Куёшлари қуйдирмажон.
Олтин тупроқ,
Зумрад далам,
Ипак карвон,
Олмос қалъам,
Кузда кетган қушлари ҳам,
Баҳор қўымсаб қайтган айвон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Дунёс ичра
Тенгесиз дунё.
Зарчопон қалб,
Ялангтўшим.
Кўли очик,
Мехри дарё,
Мушти қаттиқ,
Кўнгли бўшим.
Ўғлига от бўлиб чўкиб,
Қизларига алла айтган,
Белбоғига борин тўкиб,
Тўйга бориб тўймай қайтган,
О, болафесъл,
О, болажон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ўзини ўйламай-ўйлаб,
Фарзандини юрган “сиз”лаб,
Ўнга кирган боласига,
Сарпо йикқан,

Қаллиқ излаб.
Бизда шундай,
Борингни қўй –
Тўртта ўзбек тўпланса – тўй.
Номус учун,
Керак бўлса,
Жонингни ёқ,
Кўзингни ўй.
Соч топганинг,
Ёз дастурхон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Тўйда унут гина-араз,
Тўйхонага дўнар қишлоқ.
Шивирлаб ҳам айтилса бас,
- Келаверар Одам тоғ-тоғ.
Ким отлик,
Ким пиёдадир,
Ким қисқа,
Ким зиёдадир.
Эшитгани келаверсин,
Тўй киламиз дунёда бир.
Буёқ Водий,
Буёқ Сурхон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Тўйда яйрас майда боллар,
Тўйда тўлар тандирлар ҳам.
Тўйда –
Ўттиз яшар чоллар,
Йигирмада –
Кампирлар ҳам...
Жондек иссиқ нонлар ташиб,
Титраб қўллар,
Ёнар кўзлар,
Тўй баҳона дийдорлашиб,

Хурсанд бўйга етган кизлар.
Йигитчалар кезар султон!..
Ўзбекистон, Ўзбекистон.

О, Ота юрт,
Она маскан,
Ўхшашингни топай қайдан,
Сен-ку менга зор эмассан,
Сенсиз қандай яшайин ман?..
Тилим ости –
Кулинг новвот,
Айирмасин ўчоғингдан,
Койиганда койи,
Фақат,
Қўйма мени кучоғингдан.
Сенсиз қолмай
Зору ҳайрон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ой тўлса ҳам,
Шунча тўлар,
Кун тугса шу
Кунча бўлар,
Сенсиз икки қадам қўйсам,
Юрак куйиб кулча бўлар.
Қайда сендек вафоли ёр,
Қайда сендек танти диёр?
Сенга бир дил бердимми, бас.
Бу меҳрим ўлгунча бўлар.
Ўлганда ҳам
Ўзинг макон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

Ялпизлари кўкка туташ,
Тупроғи зар,
Суви маржон.

Майизлари – қотган қуёш,
Күёшлари – күйдирмажон.
Олтин дала,
Олмос қалъа,
Ипак карвон,
Мовий бўстон,
О, отамдан колган қўргон –
Ўзбекистон, Ўзбекистон!..

ОНАМГА ХАТ

Мен сизни ўйлайман шому саҳарда,
Она, соғинсам ҳам бора олмайман,
Тунлари чароғон шундай шаҳарда
Ҳеч кимга кўнглимни ёра олмайман.

Мен сиз айтгандаини ҳаммани севдим,
Ҳаммага ишондим, мана оқибат:
Ўз дўстим уйига кўмилди севгим,
Кун бўлиб кўксимни куйдириди нафрат.

Бошимдан ўтгани кўкка ҳам аён,
Юлдузлар киқирлаб кулар оқбадан:
Мен – зангор яйловда олис, бепоён,
Үоридан ажраб қолган қулунман...

Мана, кетаяпман, тош йўлда қўзим,
Қадамим мошинлар йўрғасига мос.
Йигласам юпатиб ўзимни ўзим,
Пишқириб қўяман тойчоқларга хос.

Ва сизни ўйлайман шому саҳарда,
Она, соғинсам ҳам бора олмасдан.
Тунлари чароғон шундай шаҳарда
Ҳеч кимга кўнглимни ёра олмасман...

Ха, севги ҳакида. У дилга ис зеб,
Куйинманг; не илож қилмаса насиб.
Бахтимга ҳамиша Сиз соғ бўлинг леб,
Софинган ўғлингиз – Муҳаммад Юсуф.

* * *

Хүрсинасан билдирмай,
Үксинасан, йиғлайсан.
Олдуз тұла бу оқшом
Сен сүрида ухлайсан.

Олдуз тұла бу оқшом,
Онанг хурсанд ўйлады.
Қайсаң қизим, энди чин
Күнікканга ўхтайди...

Шовулламанг, боғлар, ҳей,
Бунда бир қызы ухлайды,
Ухлайдиң ўзи жим,
Күнглиға кил сиғмайды.

Шох силкинар, күксига
Япрақ түкар, билмайды.
Бир гам ўртар бағрини,
Йиғламайды, кулмайды.

Бу оғриқ на дүстлик, на
Мұхаббаттаға ўхтайди...
Қызы күйнида бир сурат –
Мұхаммадға ўхтайди.

ОРЗУ

Түғилмасдан олдин мен
Чиқиб арши аълога,
Ойни ўпид, қолдим мен
Юлдузлардан балога.

Түғилгандан то шу дам,
Құмсаң кечә-кундузлар,
Ой қани, деб йиғласам,
Фийбат қиласар юлдузлар...

Хикиллама, ҳей юрак,
Дунё билан ишім йўқ.
Бўлса менга Ой керак,
Юлдузларга хушим йўқ!

БИБИ

Маргилон ҳавоси элитди андек,
Маъюс кўчаларда юрдим довдираб.
Ҳозир Кумуш чиқиб қоладигандек
Ҳар эшикка боқдим кўзим жовдираб.

Чиқса, Биби, дердим,
Шеърга ёр бўлдим,
У бир юҳо янглиғ домига тортар.
Шуҳрат йўлиққанда дўстга зор бўлдим,
Қалбимни ёлғизлик азоби ўртар.

Асли-ку шаҳарга йўлим чап эди,
Нетай, пойтахтдаман, насибам экан.
Сени-ку душманинг бир Зайнаб эди,
Менинг кундошим кўп, ёвларим улкан!..

Булардан кўрккулик. Булар домули,
Зайнаб нима? Зайнаб бир рашик бандаси.
Булар душманларнинг энг номард хили,
Булар кундошларнинг энг шармандаси.

Қон тўла кўзида ялтирас ҳасад,
Булар на шоир, на омадсиз одам.
Улар оёқ кўйган ҳар зина жасад,
Шулар гумдон қилган Қодирийни ҳам...

Маргилон ҳавоси элитди андек,
Маъюс кўчаларда юрдим довдираб.
Ҳозир Кумуш чиқиб қоладигандек,
Ҳар эшикка боқдим кўзим жовдираб.

Чиқса, Биби, дердим,
Мен ёзмай қўйдим,
Ўринингга борай, сен Маргилонга қайт.
Туғилдим. Яшадим. Зериқдим. Тўйдим.
Заҳаридан берсин, кундошингга айт!..

ХАЁЛ

Хаёл қандай яхши,
Акангга ўхшар.
Ўйнатар елкага кўтариб олиб.
Бу парвоз сўнгида йиглашинг мумкин,
Софинган онангнинг олдида қолиб.

Хаёл қандай яхши,
Хаёл қандай соз.
Кўшиклар сочади босган изингга.
Бир кечада бориб айтишинг мумкин,
Изҳори дилингни суйган кизингга.

Беғубор болалик юлдуздай олис,
Аммо хаёл учун у ҳам бир қадам.
Тарсилаб қовуллар ёрилган полиз,
Сен ёлғиз ётибсан, тепангда – бодом.

Гуллари тўқилар ўша бодомнинг,
Капалакдай келиб юзингга кўнар.
Хаёл ҳам туғишган укаси одамнинг –
Қаёққа юборсанг ғинг демай жўнар.

Кўксида хаёлинг турса йиғилиб,
Куёшни уйғотиб келса бўлади.
Шоирларнинг бари ерда туғилиб,
Осмону фалакда ўлади.

ОДДИЙ МУАЛЛИМ

Қадри билинади менга энди гоҳ
Олис мактабимнинг ўша беҳашам...
Навоий-ку бизга устоздир, бироқ
Кимдир ўқитган-ку Навоийни хам.
Шундай буюк зотга ҳарф ўргатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Тупроқдек хокисор, безовта жонлар,
Аммо қаноатда тоғдек улуғвор,
Ҳатто Темурдайин Соҳибқиронлар
Пирим деб, этагин ўпган зотлар бор.
Қайсар жаҳонгирга йўл кўрсатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Йўқдан Берунийлар бинолар қилган,
Машрабни машҳури дунёлар қилган.
Хусайнин – Иби Синолар қилган,
Абдуллонинг тилин бурролар қилган,
Илон ўйнатгандек сўз ўйнатган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Лекин бу ҳаёт иши-санчиларидан,
Қокинса кўтарган қўлтиқларидан,
Отадек эзилган ғуссага ботса,
Боладек кувонган ютуқларидан,
Уйқуда шогирдин ўйлаб ётган ким?..
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Улфат кўп-у аммо бир дўсти ҳамроҳ –
Ҳалим тополмадим ундан ҳалимроқ.
Қанча устоз кўрдим, қанча олийгоҳ,
Олим тополмадим ундан олимроқ.
Бола юрагимда бебаҳо тилсим –
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

Юзга кираман мен Худо хохласа –
Юз йилдан кейин бир мүмин ўртоғим
Күзим ёпіб қўйса, жағим боғласа,
Сүнгги сафар сари отланган чоғим,
Фақат бир кимсадан бўлади қарзим,
Оддий муаллим-да, оддий муаллим.

* * *

Кўнгил шодлигига йўқдир нихоя,
Жонимни аллалар туғилган срим.
Салом, ота макон ва бсдапоя –
Олифта кизларга ёқмаган шеърим!..

Сен ўша – ўшасан, дилкашу мўмин
Дунёни ўйлайсан шудгорни кечা.
Юзингдан сув оқиб тинмайди бир кун,
Кўзингдан аrimас ташвиш бир кечা.

Мен эса яшадим олисда бебош,
Тилла сирғаларнинг жаранги аро.
Ўсди, ўсаверди юрак – харсангтош,
Болангга ўҳшамай турибман, қара.

Ксламан битталаб териб лой йўлдан
Олтин ёшлигимнинг суратларини...
Ўрдаклар учади оғриниб кўлдан,
Офтобга тутгали хўл патларини.

Кўнгил шодлигига йўқдир нихоя,
Энди қадринг билдим, туғилган срим.
Салом, яйдоқ дала ва ғўзапоя –
Олифта кизларга ёқмаган шеърим!..

ЭРКА КИЙИК

Эрка кийик, майлими бир эркаласам,
Мажиүн бўлиб, саҳроларга стақласам,
Бу дунёда бирдай ғариб мен ҳам, сен ҳам,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Сенинг кўзинг қора, менинг кўзим қора,
Сенинг бағринг яра, менинг бағрим яра,
Бу дунёда сен бечора, мси бечора!..
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Шамол эмас, изинг қувиб юрди камон,
Сайёд менинг қулбамни ҳам қилди вайрон,
Сенинг жонинг, менинг жоним – омонат жон,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Кел, йиғлаймиз биргалашиб янтоқларга,
Саҳроларда қуримаган булоқларга,
Июкаламииз яралғанмиз қийноқларга,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Умримизнинг бағча йўли, сўқмоғи чўғ,
Чўғдан кўркма, беоз кўйган қопқондан кўрк,
Бу дунёда сенга дўст йўқ, менга дўст йўқ,
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

Соч оқарди, дилдош кутиб кўзим толди,
Юрагимдан тўқилмай не сўзим қолди,
Йўл сўнгида, хеч бўлмаса, ўлим олди
Эрка кийик, майлими бир эркаласам?..

МАРСИЯ

Фарзанд доги күйдиради күйган сари,
Дийдалари күз ўнгидан кетмас нари.
Оназорин тилаб олган болалари,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Алвон-алвон гуллар ёғар адирларга,
Кўл етмайди сизлар ётган қабрларга.
Олис юргда ўйлдош бўлиб Бобурларга,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Жалолиддин кони жўшиб қонингизда,
Умид килиб узилмаган жоннингизда.
Навоийдек зотлар ётар ённингизда,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Йигит бўлиб яйрабгина юрмай кетган,
Бир қиз кокилларин кўзга сурмай кетган.
Туғилган боласин бўйин кўрмай кетган,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Кимга керак бўлди, кимга керак бўлди;
Сиз ўлдингиз, кимнинг бўйи терак бўлди.
Бу дунёда ўлим ҳам бир эрмак бўлди,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Мен бағримдан шаъннингизга шсьр тиладим,
Дунё мендан, мен дунёдан ўпкаладим.
Туғишгандан азиз менинг укаларим,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

Фарзанд доги күйдиради күйган сари,
Дийдалари күз ўнгидан кетмай нари.
Оназорин тилаб олган болалари,
Афғон қирларида қолган баҳодирлар.

СЕВГИ БУ...

Севмоқ бу,
Кечирмоқ дегани асли,
Токи бу дунёда қуёш бор, гул бор.
Ялпизлар гуллаган шу баҳор фасли,
Содик ҳамдам бўлгин сен менга, дилбар.

Ғийбатлар тингладим, айланди бошим,
Ҳўл тупроқ куйдирди товонларимни.
Ва мана мен унга кўнглимдан юлқиб
Кўмдим беор дўстдек гумонларимни.

Ўйлар суравердим кечалар танҳо,
Гоҳи жиққа ёшга тўлганда кўзим.
Ва сени севмоқдан олдин бир куни
Дилдан севиб қолдим ўзимни ўзим...

Севмоқ бу ўзингни англамоқ асли,
Токи замин аро қуёш бор, гул бор.
Райхонга кўмилган шу баҳор фасли,
Садоқатли ёр бўл, сен менга, дилбар.

Севгилим, мен сени севаман, тамом,
Фамгин кўзинг, ҳадик тўла кўзингни.
Севмоқ – бу кунда бир кўрмоқ баҳтидир
Озғин қўлларингни, сепкил юзингни...

ДУНЁ БУ

Бир қарасанг, баланд тахтда ўлтираг,
Бошинг силаб қорнингни ҳам тўйдирар.
Бир қарасанг ўзи, нон, дер мўлтираб –
Бирда подшоҳ, бирда ирмоқ дунё бу.

Бир қарасанг, қирғоғидан тошади,
Тўлқинлари булутга ёндошади.
Бир қарасанг, зўрга бир тош ошади –
Бирда ирмоқ, бирда дарё дунё бу.

Бир қарасанг, қулундайин ўйноқи,
Бўшатилган бўйнидан бўйинбоги.
Бир қарасанг, тизза тўла титроғи,
Бир кун бола, бир кун момо дунё бу...

Бир дардим бор – тор келади кўкрагим,
Айтсам йиғлаб сел бўлади, ўзбагим.
Айтинг, қачон эл бўлади ўзбагим?..
Миртемирни қилган адо дунё бу.

От ҳам ёмон кўрар отнинг зўрини,
Турта-турта қуритади шўрини.
Тўра бўлдик – кўрмай жойлар тўрини,
Кўпқаридай ажаб савдо дунё бу...

Эй, қарамли ҳаёт, сендан айланай,
Кўксимдаги баёт, сендан айланай.
Неки берсанг – бергил одам танламай,
Бир елпиниб ўтар сабо дунё бу!

БУГДОЙПОЯЛАР

Мен таъзим қиласман буғдой пойига,
Ҳали ҳеч кимса-ку бошим эгмаган.
Одамлар бор, ахир, туқдан жойига
Бир бошоқ буғдойча нафи тегмаган.
Чўксин қошингизда тоғлар, қоялар,
Сиз шунга лойиксиз, буғдойпоялар.

Сирдарё дейсизми ё Самарқандир,
Қайда ўзбек бўлса, уйида тандир.
Шоирлар юртимас кимдир айтгандек,
Аслида, бу диёр дехқон – Ватандир.
Сизда жами хикмат ва ҳикоялар,
Сиз зўр машойихсиз, буғдойпоялар.

Ёмғирда ёғилмай хўлга ботгансиз,
Шамолда тўкилмай бизга қайтгансиз.
Отамга кўшилиб ухламай чиқкан,
Онамга кўшилиб алла айтгансиз.
Ва енгил тин олган кетгач соялар,
Ҳалол халойиксиз, буғдойпоялар!..

Қадрингиз билмаслар бугун ҳам қанча,
Назарга илмаслар бугун ҳам қанча.
Ранжиманг, ранжишга арзимас улар,
Гала текинтомоқ, гала тирранча.
Улар бир беюрак, бениҳоялар,

Яшолмас қуллуксиз, буғдойпоялар.
Шошманг, қошингизга бораман ўзим,
Сизга бир дардимни ёраман ўзим.
Бир сирни айтмабман: биз энди ҳур ҳалк,
Истаган лойимни қораман ўзим.

Кетди думин туғиб ул ёт ғоялар,
Улуғмиз, «Улуғ»сиз, буғдойпоялар!..

Тинчлик қандай улуғ!
Тинчлик қандай соз!
Мен Сүз уммонида ношуд бир гаввос.
Қорним түк, устим бут, яна нима дей,
Бир бор қошингизда бош эгдим, холос.
Асли минг куллукқа арзир доялар,
Буғдойпояларим, буғдойпоялар!

ШОИР ОРЗУСИ

Кўксим тўла
 дардли сўз бўлса,
Бир мард ғаним,
 битта дўст бўлса.
Бир парча ер,
 бир парча осмон,
Бир кафт буғдой,
 бир сув тегирмон,
Кечаларим ёрутувчи шам,
Қофоз бўлса,
 бир қийшиқ қалам.
Хаёлларим –
 бир яйлов бўлса,
Болаларим –
 бир ўтов бўлса.
На зар-у
 на олтиним бўлса,
Биттагина хотиним бўлса,
Гўзал бўлса ва...
Соқов бўлса!

ДУНЁ

Бир кун аёз туғар, бир кун туғар ёз,
Бир кун әмғир ёғар, қор бўлар кун бор.
Ўйиаб яшасанг ҳам ўйлаб қадам бос,
Оёқости аркон дор бўлар кун бор.

Товуснинг патидан қўлида қалам,
Хар қадамдан огоҳ сарвари олам.
Одамдай яшаса ҳазрати Одам
Йўқдан йўқлагани бор бўлар кун бор.

Тоғлар нураб бир кун кўкка ёндошган,
Жилғага айланар дарёлар тошган,
Бир хафта беск бўлиб, ҳаддидан ошган,
Халқни хўрлаганлар хор бўлар кун бор.

Тўрга чиқиб бир кун пойда ётганилар,
Йўлбарсга йўлиққай жайрон отганлар.
Тузлиғин унутиб, юртин сотганлар –
Парча тупроғига зор бўлар кун бор.

Кўзингда ёш қалқиб деганда – Ватан,
Жонинг қалқиб тушса, жимиirlаб бадан.
Чорлаганду учиб келсанг Каъбадан,
Интилганга толе ёр бўлар кун бор.

Кўпидир айтілмаган кўнгил баёзи,
Машшоқ юрагимнинг ипақ сози.
Ҳали дунёларни тутар овози,
Шоир ҳам қаторда нор бўлар кун бор.

ҚАДАХСҮЗ

Офтобсан, сендан
бир сояман, Ота.
Сочни оқ, бағримни
эса босар ғам.
Она, сенга нағим
тегмади хатто,
Остонанг құриган
күчугингча ҳам.
Содиқ ўшал итни
дўстдек қучарман,
Мен бугун кучуклар
учун ичарман!..

Осмондан уйингга
бўйладим, иним,
Ушоқ жонингда хеч
қўрмадим тиним.
Ҳолинг не кечгани
хаёлимда йўқ,
Мен факат ўзимни
ўйладим, иним.
Акалик тўнини энди
ечарман,
Мен бугун кичиклар
учун ичарман!..

Сочига толпопук –
тоҷ илганларим,
Ғунчадек ийманиб
очилганларим.
Бир уйда туғилиб,
ўсганим ўшал,

Дунёга бодроқдек
чочилғанларим,
Сингиллар –
суюклар учун ичарман,
Беозор кийиклар учун ичарман!..

Майли, ёқмаганим, майли ёққаним,
Майли хоҳ дўст бўлсин, майли хоҳ ғаним.
Дилида дард борки, бошида гавго,
Таниғанлариму танимаганим,
Мен бугун барини бир-бир кучарман,
Юраги куйиклар учун ичарман!..

Гарчи содда байтим, гарчи тўпори,
Кўнглимда тўкилган кўнглимда бори.
Майли, кутмаса ҳам куйимни ҳеч ким,
Майли, тутмаса ҳам шеърим хумори.
Мен-ку ёзсан ёздим етканча дармои,
Эртанги буюклар учун ичарман!..

ХАЗИЛ

Менинг ҳакимдаги гийбатлар ёлғон,
Ихтиёр үзимда бўлса қанийди.
Шароб ичиш менга Хайёмдан қолган,
Ичмасам ул зотнинг кўнгли ранжийди.

Ўзим бошладимми, ўзим қилгум бас,
Дўстларим бехуда заволим излар.
Агар қирққа кирмай ўлсам, май эмас,
Мени хароб этгай бевафо қизлар!..

НАСИБА

Кун тегмаган бўйнингизга тилла маржон,
Қақшатдингиз қошингизни суза-суза.
Ай, бирорнинг насибаси – Насибажон,
Ажралишдик, энди қандоқ қилавуза...

Нима бўлса бўлди энди, эй жоцажон,
Пешонадан кўрамиз-да, пешонадан.
Хаёл билан йўлга чиқиб Фарғонадан,
Кўчангизга ҳар куни бир келавуза...

Гуноҳ бизда, нолиш йўқ Сиз Гулойимдан,
Гиштлар кўчган қумдан курган бинойимдан,
Энгак қучиб, энди факат Худойимдан
Бизга тўзим, Сизга умр тилавуза...

Ёр дегани ёнингда юрса куйманиб,
Суймасанг ҳам қолар экансан ўрганиб.
Факат ҳануз Тошкан деса жон ўртаниб,
Билдиримасдан тунлар йиглаб олавуза...

Йиллар йўнар, йиллар кўмар дилда дардни,
Ранги кстар ҳар қандайин муҳаббатни,
Унутгансиз Сиз албатта Мухаммадни –
Бунисини ўзуувузам билавуза!

Кун тегмаган бўйнингизда тилла маржон,
Қақшатдингиз қошлинингиз суза-суза.
Ай, бирорнинг насибаси, Насибажон,
Ажралишдик, энди қандоқ қилавуза...

ОҚ КҮЧКОР

Беканг мендан сўрамай
Пойимга курбон қилди.
Жовдираган кўзларинг
Юрагимни қон қилди.
Оқ кўчкорим, оқ кўчкор,
Олдингда гуноҳим бор...
Олмос ханжар ялтираб,
Тўсиб қўйди қуёшни,
Кўрдим умримда илк бор
Қонга томган кўзёшни.
Қараб турдим сесканмай,
Кечир, мен бағритошни...
Оқ кўчкорим, оқ кўчкор,
Олдингда гуноҳим бор,
Наҳот кўзёш кўргали
Мен шунчалар йўл боедим?
Жониворим, мен бунчалар
Иzzатталаб эмасдим,
Мен келсам, сен кетишинг
Билганимда келмасдим...
Оқ кўчкорим, оқ кўчкор,
Олдингда гуноҳим бор.
Бекалар шу: гоҳ суйиб,
Гоҳ қуидириб ўтарлар.
Қизлигида ўзларин
Маликадек тутарлар.
Сўнг оёғинг остига
Кўчкор сўйиб кутарлар.
Оқ кўчкорим, оқ кўчкор,
Олдингда гуноҳим бор...
Бу ховлига энди мен
Сира қайтиб келмайман,

Күчкориниң қийнаган
Бекаларни севмайман,
Үзим күчкөр шоирман,
Күчкор гүштин емайман!..
Оқ күчкорим, оқ күчкор,
Олдингда гунохим бор.

АЖАБ...

Чўпон бир кўзини кўйса йўқотиб,
Лол бўлманг, ўзини кўйса йўқотиб.
Хотинин уйғотиб, ўғлин уйғотиб,
Жониворин излаб қилас тонготар...

Дехқон сигир сотиб қўйса – йиғлади,
Уялиб, хафталаб уйдан чиқмайди.
Тўпори кўнглига қил ҳам сиғмайди,
Гавҳар йўқотгандек қайғуга ботар.

Дунёнинг ишларин ўйлаб бош қотар:
Мудом тушунгандар қўкга тош отар.
Сотмайди юртими бирор отбоқар,
Сотса зериккандан зиёли сотар!..

ОТАЖОНЛАР

Күрғонига борин түккан отажонлар,
Фарзандига жонин тиккан отажонлар.
Бегойим деб ардоқлаган қизларини,
Үглига от бўлиб чўккан отажонлар...

Юрак олов-ёлкинлиги Сиз туфайли,
Бизнинг ёшлилк олтинлиги Сиз туфайли.
Дастурхонлар тўкинлиги Сиз туфайли,
Сиз йўқ уйда файз йўқ экан, отажонлар...

Биз не этсак бориб Сизга тегар экан,
Бизга шўхлик – Сизларга қон жигар экан.
Отанг ўлса болалик ҳам тугар экан,
Сизлар тирик – биз шўх экан, отажонлар...

Шоду мамнун – давронини сур отанинг,
Холинг забун – бор пинжига кир отанинг,
Ўттиз ўғил, боколмайсан бир отани!..
Ердек хоксор, кўқдек улкан, отажонлар.

Адойингиз бўлсак арзир, адойингиз,
Пайғамбарнинг нидосидир нидойингиз.
Биз кўкарсак – кўкартирган дуойингиз,
Биз бир ниҳол Сизлар эккан, отажонлар...

Кўргонига борин түккан отажонлар,
Фарзандига жонин тиккан отажонлар.
Бегойим деб ардоқлаган қизларини
Ўглига от бўлиб чўккан ОТАЖОНЛАР!!!

ЁЛГОНЧИ ЁР

Ёлгончи ёр, ёлгонларинг тугар қачон,
Ёлғон йиғлаб, куйғанларинг тугар қачон.
Қачон менга бир илтифот айлагайсан,
Қачон тугар ситамларинг карвон-карвон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Мажнун бўлдим, сахроларда бир соя йўқ,
Менга офтоб – қароқчидан ҳимоя йўқ,
Ўнгимда чўғ, сўлимда чўғ, кўнглимда чўғ,
Жоним сайёд кўлидаги жайрон-жайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Узун тунлар бекорга мен тўлғонмасман,
Паризодим, сени севдим, ҳеч тонмасман,
Минг бир кеча эртагинг айт – ишонмасман,
Ишонмай ҳам кўзимда ёш маржон-маржон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Жаннат ишвасига учиб ким чопмаган,
Тақдир менинг пешонамга қил ёпмаган,
Ношуд қулман – чаман кезиб гул топмаган,
Ўз ҳолимга энди ўзим ҳайрон-ҳайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

Тушунмадим муҳаббатнинг шевасига,
Кўнгил бердим сендей қизнинг нимасига,
Нега миндим омонат ишқ кемасига,
Ўз умримни ўзим қилдим вайрон-вайрон,
Ёлғончи ёр, ёлғонларинг тугар қачон?..

ЎТИНЧ

Фарғонанинг паривашлари,
Эй, жонимнинг қариндошлари.
Бўйинингизга марварид бўлсин
Маржон-маржон кўзим ёшлари..

Муҳаббатдан айтишиб ўлан,
Қувалашиб ўсдик сиз билан,
Кетдим кейин булутдай кўчиб,
Қайтай энди қайси юз билан?..

Ёдимда соф туйгуларингиз,
Жаранглаган кулгуларингиз.
Ҳаётимда бўлмасангиз ҳам
Ҳаёлимда юрдиларингиз.

Қўргонимга келмасангиз ҳам,
Армонимга бека бўлдингиз.
Сиз мен учун ўша-ўша шўх,
Ўша-ўша эрқа бўлдингиз...

Ўйин дедик бу ёруғ олам,
Ўйин қилдинг муҳаббатни ҳам.
Қизлар, ўлан айтиб гоҳида
Эслаб кўйиниг Муҳаммадни ҳам.

ЙИГЛАБ ТУРИНГ

Эгар бўлдик эгилмаган бошимизни,
Тандан бу жон кетмасмиди сиз кетгунча.
Алдамчи деб атамасман асло Сизни –
Қиз боланинг ваъдалари бўй етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўй ўтгунча!

Бўй етган қиз – учирма куш, учар-кетар,
Бир кун суйиб бегонани кучар-кетар,
Эрта исмим ёдингииздан ўчар-кетар,
Қиз боланинг ваъдалари бўй етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўй ўтгунча.

Қизлар кўнгли баҳор билан ёз ўртаси,
Гоҳи олам, гоҳи араз – ноз ўртаси.
Кумқўргондек омонат бу ишқ ўрдаси,
Қиз боланинг ваъдалари бўй етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўй ўтгунча!

Айтинг-айтинг, жўраларим кулмасинлар,
Тили узун шум янгалар билмасинлар,
Кўча-кўйда мени эрмак қилмасинлар –
Қиз боланинг ваъдалари бўй етгунча,
Кўнгил учун йиглаб туринг тўй ўтгунча!

МЕН БИТТАДУРМАН

Санам; сочингдан ҳам шайдоларинг кўп,
Хуснинг ошиқлари – адоларинг кўп.
Ниманг кўп, кўйинингда гадоларинг кўп,
Аммо мен биттаман, мен биттадурман.

Бек йигит бир сенинг пойингда хорман,
Гарчи дийдорингга муштоқу зорман,
Мен беун севарман, мен жим севарман,
Қиёматгача шул сукутдадурман.

Дейдишлар: мұхаббат билмас масофа,
Айрилиқни писанд қилмас масофа.
Келурсан ўзинг деб бир кун инсофа –
Гоҳи Тошкент, гоҳи Ургутдадурман.

Тилинг билмасам ҳам тушунгандайман,
Сен билан гоҳи дўст тутунгандайман,
Гоҳи бу дўстликдан ўқингандайман,
Минг бир хаёл ичра минг биттадурман.

Суймоқ бу – гулханда куймоқ азали,
Мен шаҳар эркаси, сен тоғ гўзали.
Эслаб юр ёдингга тушган маҳали –
Шайдоларинг кўп-у, мен биттадурман!..

КҮНГИЛ ҚҰШИГИ

Боғда шабнам – бодага
Күнглимини бердим, дўстларим.
Бир гули озодага
Күнглимини бердим, дўстларим.

Дедилар: тенг-тенг билан,
Яқони ишки енг билан.
Мен гадо хонзодага
Күнглимини бердим, дўстларим.

Ёр хуснин сўрганим йўқ,
Юзда холин кўрганим йўқ.
Кўздаги ифодага
Күнглимини бердим, дўстларим.

Гоҳ бир йўқлаб кетади,
Йиглатиб, йиглаб кетади.
Баргман-у шаббодага
Күнглимини бердим, дўстларим.

Боғда шабнам – бодага
Күнглимини бердим, дўстларим.
Бир гули озодага
Күнглимини бердим, дўстларим.

АРМОН

Топмоқ – йўқотмоқдир.
Йўқотмоқ – топмоқ.
Сен сўлиб,
Мен яшнаб,
Тўлишимга бок.
Сенсиз топганимдан
Кўпроқ йўқотдим –
Сен мени юпатдинг,
Сени йифлатдим.
Сен мени яратдинг,
Сени тугатдим.
Уялмай Она деб
Келишимга бок!..

Согинч хақда шеърлар
Ёздим ўзимча,
Мендан – пешонангда
Долгар тизимча.
Ўғлинг бўлмай ўлай,
Аттанг, минг аттанг,
Қиз туғсанг нетарди,
Кўпроқ қиз туғсанг!..

Тиргак бўлолмадим
Битта қизингча,
Уялмай шоирман.
Дейишимга бок.

Жонингдан айланай,
Тургил, жонажон,
Йўл қараб бўлдими
Жигаргинанг қон.
Боқма кўзларимга
Бемажол, хаста,
Менинг топганларим

Гулым бир даста,
Йүқтөганим сенми
Энди, Онажон?..
Үз этимни ўзим
Ейишимга бок.

Билсанг,
Юрагимни бир алам элар,
Буюрсанг, кўлимдан
Келмайди нелар.
Айт,
Пичан йиғайми,
Ўтин ёрайми,
Ерни ҳайдайинми,
Кўк ағдарамайми?..
Итдек оёғингга
Суйкалгим келар –
Учиб-учиб, мана,
Кўнишимга бок.

Ҳеч нарса керакмас,
Болам, ҳеч дейсан,
Энди кеч дейсан-де,
Энди кеч дейсан.
Юзими босаман
Муздай юзингга,
Онажон,
Зор қилиб кетма изингга!..
Ўлим олдида ҳам
Ғамимни ейсан.
Мен-чи, жим такдирга
Кўнишимга бок.

... Шеърим битди.
Хайр.
Дўстлар, хуш қолинг!

Бедил яшамакка
Үрганманг мендек.
Боринг,
Волидангиз қўнглини олинг,
Эртага
Кеч қолиб,
Үрганманг мендек.

ОНАЖОНИМ

Саҳарданоқ чархпалакдай айланасиз,
Бир иш битса бошқасига шайланасиз.
Онагинам, айтинг қачон дам оласиз,
Шунча ишга қандай етар қудратингиз,
Онаジョンим, қачон битар меҳнатингиз?..

Кўялингиздан ўпсам нонни иси келар,
Кўйинг энди, меҳрибоним, энди бўлар
Келинингиз ўз боласин ўзи белар.
Шунча бўлар бир келинга хизматингиз,
Онаジョンим, қачон битар меҳнатингиз.

Ой ботмай ҳеч ўрнингизга ётмадингиз,
Кузи билан боғда олма қопладингиз.
Ўрик пишиб тугаб кетди – тотмадингиз,
Ўзимга деб бир бош узум узмадингиз,
Онаジョンим, қачон тугар меҳнатингиз.

Дўстларим-а, қўйинглар бу дунёларин,
Онасизга тутмайди нур-зиёларин,
Тиригида олиб қолинг дуоларин,
Армон қилманг эрта етмай фурсатингиз,
Элга хизмат – онангизга хизматингиз!

МЕНГА БЕРИНГ

Олам яралгандан бери,
Одам яралгандан бери,
Аждодларим имдодини
Менга беринг; менга беринг.

Үглим, деб ишонган элим,
Киндик қоним томган элим.
Туйғуларнинг озодини
Менга беринг; менга беринг.

Не бахт, беш юз йилдан бери,
Боқийдир бир бобом шеъри.
Беҳзод чизган сувратини
Менга беринг; менга беринг.

Қаранг, Абу Райҳон келур,
Ҳаста кўнгли вайрон келур.
Синонинг тиббиётини
Менга беринг; менга беринг.

—Темуриймас, Чингизнимас,
Осмон тўла ўлдузнимас,
Улуғбеккинг ниятини
Менга беринг; менга беринг.

Ҳиндуга мусофири ўша,
Ҳиротдаги Бобур ўша.
Фурбатдаги Фурқатини
Менга беринг; менга беринг.

Лайлиларнинг вафосини,
Мажниуларнинг ниносини,
Алпомишнинг келбатини
Менга беринг; менга беринг.

Осмонларга учгим келур,
Шох Машрабин қучгим келур,
Гўрўғлиниң Гиротини
Менга беринг, менга беринг:

Ўтган куним, кетган куним,
Ўз бошимга етган куним.
Қодирийнинг пок ёдини
Менга беринг, менга беринг.

Қайда бу кун Усмон Носир,
Багри кукун Усмон Носир,
Шоирларнинг шерзодини
Менга беринг, менга беринг.

Ерни ушлаб тўхтатаман,
Яссавий ким, кўрсатаман.
Ватан адабиётини
Менга беринг, менга беринг.

«Яшайлик бир ўзбек бўлиб,
Бир узукка кўздеск бўлиб»
Деган дилининг муродини
Менга беринг, менга беринг.

Замин срин зўрин олинг,
Жаннатининг тўрин олинг.
Ўзбекистон ободини
Менга беринг, менга беринг.

У ҳам мени кўргай ҳали,
Кўзи ёниб сўргай ҳали:
Шу ўғлимнинг баётини
Менга беринг, менга беринг.

МЕНИНГ ВАТАНИМ

Онамга ўхшайди менинг Ватаним,
Онамдай меҳрибон, онамдай хоккор.
Холбуки, қизи бор спиголмас ганим,
Холбуки, ўғли бор чаймоқдек шунқор.
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Кушининг ишини ҳам бузгиси келмас.

Замин қандай улуг, замин бехудуд,
Кимлар чумолидир, кимлар шилликкурт.
Болам, буормасин ўзгага, дейди,
Ҳамманинг ўзига насиб этган юрт.
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Кушининг ишини ҳам бузгиси келмас.

Ўзи ҳам билмайди қай бири машхур:
Бир ўғли Ясесавий, бир ўғли Темур.
Олис уғисларга кўз тикиб толғин,
Мард бўлсанг уй қурма дейди, давлат кур.
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Кушининг ишини ҳам бузгиси келмас.

Ажодд суринтириб лофлар урмаган,
Онам панжасига панжа урмаган.
Ўзининг боласин авайлаб-асраб,
Ўзгага ёмонлик раво кўрмаган,
Чунки дунё кўрган, кўргиси келмас,
Кушининг ишини ҳам бузгиси келмас.

ТОШКЕНТ

Эй күёшга кариндош шаҳар,
Тингламассан балки арзимни,
Кирк йил құллуқ қиісам ҳам агар,
Узолмасман сендан қарзимини.

Туни ёруг, тоңглары илик,
Шаҳарларыннан сұлтоны сенсан.
Іози қызыл олмадай тинник,
Лобар қызлар макони сенсан.

Бисотимда топайлымас зарим –
Ешлингимнин ҳамрохи ҳам сен.
Хиёбонға томган ёшларим –
Илк севгимнин гувохи ҳам сен.

Эй күксимга ўрнашиб қолған,
Мекін улуг борми сенчалик –
Пойнға тиз чүкканим ёлғон,
Севмаганман ёрни сенчалик.

Қарзларим күп мүмин ахлингдан,
Аммо ўйлаб ғоҳо босар ғам –
Багринг шундай кеңгеки, багрингдан
Паноҳ топтай дордан қочған ҳам...

Жоним садқа яхшиларыннан,
Ёмоннаннан ёмонлигим йўқ.
Орзум йўлдош орзулатинган,
Сенсиз меннан омонлигим йўқ.

Сени суйған севгиннан ҳамроҳ,
Кўролмаган сенга зор бўлсин.
Мени шоир қиілган кумсувоқ,
Болахоналарынг бор бўлсин!

ЗАЙНАБ ҚҰШИГИ

Тенгім бошқа, деди ёр,
Топдым десам тенгімни
Марғилюйлик бир дилдор
Тортыб олди бегімни.

Кулгу кетмай күзимдан
Ёғар бўлди кўзёшим.
Кўз-кўз қилиб баҳтини
Ёқар бўлди кундошим.

Нима бўлди, беск йигит,
Беканғизга қарашиб йўқ?
Кумушдан минг ўргилиб
Зайнабдан ҳол сўрашиб йўқ.

Тақдир дердім, шум такдир
Кўнглим кўнса – куймасдим.
Бегим, Сизни мени ахир,
Кумушдан кам суймасдим...

Қолсам – дардим бир дунё,
Кетсам – бир уй кўчим бор.
Кумушойни келтирған
Аравада ўчим бор.

НАВРҮЗ

Наврӯзда наврӯзни кўминг, дейишиди,
Кўминг ва сукутга чўминг, дейишиди.
Эскилик сарқити асли бу сайил,
Эй бандай мўмин дейишиди.

Мўминларнинг боши эгилди ерга,
Falat қирғинбарат бошланди, дўстим.
Гўдаклар жанг килди, оқсоколлар жим,
Шахсан мен бир йилда ўн йилга ўсдим.

Бирор демадики, эй гулираъно,
Наврӯзларсиз ахир сенда не маъни?
Хушомад ёғилди иблис изинга,
Шайтонга ўқилди минг ҳамду сано.

Хўш, кейин ис бўлди, десиз, кейинчи?
Мўътабар сахнадан тушди «ўйинчи».
Қайга ғойиб бўлди, худо билади,
Ўша худосизни излаб кўришчи...

Жонингдан айланай, Наврӯз, кел энди,
Қирқ йил қирғиндан ҳам омон қолганим.
Мен сени ҳеч кимга бермайман энди,
Ялмоғиз кўйиндан тортиб олганим.

МУНДАРИЖА

Мұхаббат	3
Меҳр колур	4
«Шеърият бу...»	5
Жайрон	6
Сув пари	7
Түй кечаси	8
Күндошли уй	9
Мұлдао	10
Зеби, Зеби	11
Озода	12
Биз баҳтли бўламиз	13
Мактуб	15
«Мұхаббат, сен чиройли...»	16
Бир қиз йиглар	17
Үнүтиш	18
«Осмон чўкиб қолди...»	19
Болалик	20
«Ғирот кийган Гўрўғли»	20
Навоий	21
«Онажон...»	22
«Жонимда жон қолмас...»	23
Қуёшга қараб оққан сув	24
«Мендай ғарибни ҳам кўролмаслар бор...»	25
Қалдирғоч	26
Палахмон	27
Рўмолингни бўяма	28
«Ўқсимагин о, юрак...»	29
Ажаб дунё	30

Ота	31
«Карнай йиглар...».....	32
Ёгоч бешик.....	33
Далада.....	34
Кечикиш	35
Кетиб қолдим	37
«Баҳорда кўп оғир...»	38
«Сен хат ёзма...»	38
«Ҳайрон бўлмам...»	39
Шифохонада	39
Истак.....	40
Тараккнёт	41
Ният.....	42
Қизил гул.....	43
«Умримда жуда кўп ёлғон гапирдим...»	44
Манзара	45
Ўзбекфильм.....	46
Шоир севгиси.....	47
Тилак жўра	48
Розидил.....	49
Осмоннинг охири	50
Қариқиз.....	51
«Қайлардасан ўзинг...».....	52
Жийда тагида	53
Кўқ дарвоза	54
Йигирманчи аср.....	55
Сурат.....	56
«Ганиш терак...»	58
Шукр дейсан сен қачон?	59
Маслаҳат	60
Тўй.....	61
«Зўрлаб қиз узатмоқ-ку...»	62
Оқ рўмол қизлар	63
Савол	64
Амир Темур	65
Хирмондаги бола	66

«Оламда нима гап...»	67
Орзу	67
Қирудүйн самолёттар	68
Нима девдим	69
Дүйши	70
«Бисотимни...»	71
Үлан	72
Биринчи бўса	72
Оймома	73
Уч ўғил ва бир киз қиссан	74
Хайвошот боги	77
Мехмон	78
Инсон	79
Машхур ўғил	80
Ширин азобим – севги	81
Юрак	83
Бир куни	84
Тилак	85
«Озга ажин тушди...»	85
Бор бўлсин	86
Эртак	87
Узр	88
Машраб ҳиргойиси	89
Мадина	90
Иймон кўшиғи	91
Менинг эртагимсан	92
Онаизор	93
Кўнглимдаги ёр	94
Бободеконим	95
Ўн саккизга кирган киз	100
Бешинчи ўғил	101
Тилло сандик	103
Рафиқамга	104
Кумуш	105
Тошкент	106
Санд Ахмад	107

Ўзбекнинг аёллари	108
Онамдан хат	109
Ўкувчимга	110
«Мехрим каттиқ...»	111
Эй жуфти ҳалолим	112
Кўзмунчок	113
Лолақизғалдоқ	114
Таваллуд	118
Ўзбекистон	119
Фарёд	120
«Мен...»	121
Юрак билан сұхбат	122
Тилак	123
Ватан	124
Она Туркистан	125
Алпомишлиар юрти бу диёр	126
Изхори дил	127
Талабалар мадҳияси	129
Сизга айтсам	130
Қайда бор	132
Күёшистоним	134
Ифтихор	135
Ўзбек	136
Ўзингдан кўймасин, ҳалқим	137
Ёшлар мадҳияси	138
Ўзбекмомо	139
Ўзбекистон полволларига	140
«Тупроқ юртим менинг...»	141
Мухаммадга мактуб	142
Посбонлар	143
Андижоним	144
Амир Темур	145
Бобур нидоси	146
Мен дардимни кимга айтаман	147
Чўлпон	148
Лаганбардорлар	149

Марух довони	150
Армон	152
Қызғалдоқ	153
Она тилем	154
Нега йығламайсан	155
Қани?	156
Фигон	157
Дарё	158
Яңги Ыил күшиги	159
Келинчагим	160
Оқ тулпор	161
Күклямойым	163
«Шеърият...»	164
Улугимсаң, Ватаним	165
Файзуло бобо	168
Халқ бўл-элим	169
Эй дил	170
Адабиёт музейида	180
Тўн ҳақида шеър	181
Булбул	182
Севги садоси	183
Ўзбекистон	184
Онамга хат	188
«Хўрсинасан билдиrmай...»	189
Орзу	190
Биби	191
Хаёл	192
Оддий муаллим	193
«Кўигил...»	194
Эрка кийик	195
Марсия	196
Севги бу	197
Дунё бу	198
Бугдойпоялар	199
Шонир орзуси	200
Дунё	201

Қадаҳ сўз	202
Ҳазил	204
Насиба	205
Оқ қўчкор	206
Ажаб	208
Отажонлар.....	209
Ёлғончи ёр.....	210
Ўтич.....	211
Йиглақ туринг.....	212
Мен биттадурман.....	213
Кўнгил қўшиғи	214
Армоц	215
Онажоним	218
Менга беринг	219
Менинг ватаним.....	221
Тошкент.....	222
Зайнаб қўшиғи	223
Наврӯз.....	224

Мұхаммад Ҷұсуп

ҚҮЁШГА ҚАРАБ
ОКҚАН СУВ

ISBN 978-9943-03-961-2

9 789943 039612